

WESTERN

DŽON EJVZ

KARAVAN ZA MONTANU

BROJ 42 ● 200 DINARA

WESTERN

42

1987

Dž. Ejvz

KARAVAN ZA MONTANU

X-100

Urednik izdanja

Piroška Matić

Recenzent

G. Stojković

Naslovna strana

Slavka Bošnjaković

Izdaje i štampa: NIŠRO »Dnevnik«, OOUR Izdavačka delatnost, Bulevar 23. oktobra 31, Novi Sad, telefon (021) 621-555 ● žiro-račun 65700-603-6350 ● Direktor NIŠRO »Dnevnik«: Jovan Smederevac ● Rukovodilac OOUR Izdavačka delatnost: Mija Vojnović ● Glavni i odgovorni urednik: Todor Đurić ● Urednik redakcije knjiga: Milorad Predojević ● Tehnički urednik: Juriš Arvanitić ● Sekretar redakcije: Zdenka Karabasić ● Korektor: Vera Manojlović

Tiraž: 32.000 primeraka

DŽ. Ejvz

KARAVAN ZA MONTANU

Škripa teške brave na drvenim vratima što su odvajala zatvorske ćelije od kancelarije šerifa Sama Koulija probudi Šortija Lataniga iz teškog sna. Glava ga je bolela, a u ušima mu je bučalo.

– Prokleti barmen i njegova kuruzovača – zareža gledajući zakrvavljenim očima mladog crnca koga je šerif Kouli terao pred sobom držeći zapet revolver u rukama.

Momku je moglo biti jedva sedamnaest godina, ocenio je Šorti. Na sebi je imao iznošene farmerske pantalone sa širokim poramenicama. Isprana plava košulja zategla mu se preko širokih pleća, a zavrnuti rukavi otkrivali su snažne podlaktice.

– Vidi... kauboja – promrmlja Latanig uz bolnu grimasu izazvanu pomeranjem na drvenom ležaju dok je posmatrao mladićeve čizme ručne izrade, koje su vredele bar stotinu dolara. – Ako mu je i konj ovakav...

– Ruke na rešetke – odsekao je mrzovoljno šerif poznat po okrutnosti prema svojim zatvorenicima – inače ću ti napraviti rupu na leđima.

Teški »kolt 45« bio je naslonjen tačno na mladićevu kičmu i on bez reči podiže ruke iznad glave i prihvati se za rešetke. Dok je šerif le-

vom rukom otključavao Latanigovu ćeliju, momak je stajao nepomično. Nije imao nikakvu šansu, i to mu je bilo sasvim jasno. Doduše, tek je neće imati kada se za njim zatvore teška gvozdena vrata. Pa ipak, crnputi momak nije pokazivao ni traga panike. Čak se činilo da ga sve to dobro zabavlja.

– Halo, šerife – javi se sada Šorti spuštajući polako noge sa ležaja dok je obema šakama držao bolnu glavu – zar ćete nas obojicu strpati u jednu ćeliju? Ili namerate, možda, da pohapsite polovinu stanovnika Bafalo-Benda pa zbog toga škrtarite prostorom?

– Zaveži, čoveče – prosikta krupni čovek sa zvezdom na grudima. – Ti si se juče potrudio da polovina naših stanovnika dospe u doktorovu ordinaciju. Zbog toga bi ti bilo pametnije da smišljaš šta ćeš reći sudiji koji će prekosutra navratiti u Bafalo-Bend. A još bi bilo bolje da se prisetiš odakle ćeš platiti štetu nastalu za vreme tuče u salunu. Porazbijani inventar vredi bar trista dolara.

Žilavi čovek je samo othuknuo i ponovo se zavalio na tvrdi ležaj. Polako se prisećao pijanke i gužve u kojoj se našao kada mu je neki čovek prosuo piće, a onda ga još i opsovao. Zbog toga se, međutim, nije mnogo brinuo. Više je mislio na to kako nije ispunio Armstidovo nare-

denje da u gradu pronade nekoliko nezaposlenih jahača i privoli ih za rad oko hvatanja nežigosane stoke koja je posle završetka građanskog rata u velikom broju lutala guštarama oko Brazosa.

— Baš si ti, šerife, neko zlopamtilo — mrmljao je gledajući kako čuvar zakona grubo ubacuje momka u njegovu ćeliju. — Zar se tako poštuju slobode u ovoj zemlji i njeni građani hapse i maltretiraju, samo zbog toga što su hteli da se malo razdrmaju?

— Oh, čoveče, zaveži već jednom ili ću te mlatnuti ovim koltom da ćeš ućutati taman do sudjenja — sada se ozbiljno naljuti šerif prekinuvši za trenutak zatvaranje vrata ćelije. — Zar ti onoliki rusvaj u krčmi nazivaš razmrdavanjem?

Sortiju više nije bučalo u glavi. Munjevito je shvatio da bi ovo mogla da bude prilika da se oslobodi zatvora i ovog, po zlu, čuvenog šerifa koji je uživao u premlaćivanju svojih hapšenika. Zbog toga je nehajno razvukao:

— Zatvori već jednom ta vrata, čoveče, i nestani u svojoj smrdljivoj kancelariji. Više me boli glava od tvog klepetanja nego od onog viskija što ga u onoj bednoj krčmi nude gostima.

Dok je govorio, okrenuo se na bok kao da se namešta za spavanje. Pri tome mu je telo bilo napeto poput strune, a krajičkom oka je primetio kako je šerif, lica iskrivljenog od besa, ponovo otvorio vrata i zakoračio u ćeliju. Cepteći od ljutine, zgrabio je teškom šakom cev kolta i zamahnuo žureći prema Sortijevom ležaju.

— Ja bih, gospodine, malo vode — javio se iznenada crnoputi momak držeći se rukama za trbuh dok su mu noge bile savijene na ležaju. —

Možda samo jedan gutljaj...

Zajapureni šerif je za trenutak zastao okrenuvši se napola prema novom uhapšeniku, kada ovaj munjevito ospruži noge i obema pogodi čuvara zakona u stomak.

Ljudeskara Sam Kouli je samo uspeo da zine kada mu je na usta jurnuo vazduh isteran iz pluća snažnim udarcem u pleksus, a onda se stropošta na Latanigov ležaj dok mu revolver odlete u ugao ćelije.

Sada je i Latanig dokazao da se nalazi na visini novonastale situacije. Umesto mamurnog čoveka, raspoloženog za svađu posle bučne pijanke, odjednom se pretvori u pravog dvonožnog tigra. Žilavom levicom ispravi krupnog čoveka u sedeći položaj, a onda mu uputi kratk ali munjevit udarac u sam vrh četvrtaste brade.

Udarac je prasnio kao da je pršla suva bukova daska i grdosija sa zvezdom bi se srozao na patos ćelije da ga Latanig i dalje nije držao levom rukom za košulju na grudima.

Sekund kasnije već se nalazio na nogama gurnuvši onesvešćenog čoveka na ležaj. Hitro se sagnuo prema šerifovom revolveru koji je ležao uz rešetkastu pregradu susedne ćelije, kada se na vratima pojavio crnoputi momak noseći smotan laso po kojeg je otrčao u šerifovu kancelariju.

— Video sam ga dok me Kouli vodio u zatvor — objašnjavao je momak dok je žilavi jahač zgrabio užu i za čas vezao krupnog šerifa koji je sada podsećao na oboreno june spremno za žigosanje.

— Odlično, mladiću...

— Grifit, Leonard Grifit, vama na usluzi, gospodine — upao mu je u reč kolutajući krupnim očima dok su mu se beonjače sjale na svetlosti

petrolejke. – Inače me obično zovu Crnja...

– Prestani sa izmotavanjem, Leonard – zarezao je Latanig tražeći šesir ispod ležaja. – Kada te u buduću neko tako nazove, tresni ga ravno po zubima. A sada, bilo bi bolje da se što pre izgubimo...

Grifit je i dalje stajao na sredini ćelije kao da i ne pomišlja da napusti zatvor. Na iznenađen pogled visokog čoveka, hitro je progovorio:

– Ja bih da ne žurimo suviše, gospodine...

– Latanig, Šorti Latanig... gospodine Grifite, uvek vama na usluzi – kezio se dugajlija. – Na žalost, baš sad se ne bih složio da ne žurimo. Noć je baš najlepše vreme za neopaženo napuštanje zatvora. Ili vi, mister Grifite, i dalje ostajete pri tome da bismo polazak mogli da odgodimo do iza doručka?

Leonardovo lice je odavalo suštu ozbiljnost dok je razvlačio, kao da u najmanju ruku govori sa guvernerom Teksasa.

– Sačuvaj bože, mister Latanig, potpuno ste u zabludi. Kad god mogu, izbegavam doručak, a posebno u poslednje vreme kako su mi... hm, prilike nešto izmenjene. Mislio sam da predložim kako bi prethodno trebalo da jedan od nas dvojice napusti ovu neudobnu prostoriju kroz stražnja vrata i pobrine se za konje. Moja rida kobila je vezana za prečku ispred glavnog ulaza i samo bi je trebalo dovesti do iza kuće. Što se vas tiče, možda biste se mogli zadovoljiti šerifovim ždrepcom. I on se nalazi pored prečke za vezivanje konja kraj glavnih vrata...

Tog trenutka krupni šerif počeo da se meškolji na ležaju pa je momak hitro strgnuo maramu oko

vrata i ne baš nežno je ugurao šerifu u usta.

– Kada bi se ovoliki čovek razvikao, probudio bi celi grad – objašnjavao je svoj postupak Leonard gledajući kako Šorti žurno zamiče u šerifovu kancelariju odakle se ubrzo vratio opasan koltom dok je u rukama nosio bisage i vinčesterku u kožnoj navlaci.

– Krećemo ili ipak čekamo doručak? – odrezao je dugajlija vadeći vinčesterku iz futrole i ubacujući metak u cev puške.

Leonard je istog trenu požurio prema Koulijevoj kancelariji i ubrzo se vratio sa pomalo čudnim opasacem ručne izrade. Umesto na boku, futrola za revolver se nalazila pomalo ukoso, prikopčana odmah sa leve strane srebrenе predice za zakopčavanje holstera. Oružje se, praktično, nalazilo na stomaku i samo je nekoliko vrhunskih strelaca Zapada na ovaj način nosilo kolt. Ni čizme, ni opasač nikako se nisu slagali sa njegovom pohabanim odećom, ali je Šorti ipak verovao da se pred njim nalazi pravi borac uprkos svojim dečaćkim godinama.

– Gospodine – trgnuo ga je iz misli tihi dečakov glas – ovaj opasač i ove čizme su tek odnedavno u mom vlasništvu. Bude li prilike, jednom ću vam ispričati kako sam do njih došao. A sada, da krenemo...

Latanig ćutke klimnu glavom i bacivši još jedan pogled na svezanog šerifa koji je samo kolutao očima u nemoćnom besu, zaključa vrata ćelije i hitro se izgubi u sporrednim vratima zatvora.

Uverivši se da u blizini nema nikoga, zavrtlao je ključeve u obližnje grmlje, a onda je naišao Grifit vodeći dva konja.

— Ala će se gradski kovač namučiti dok razvali rešetke zatvora! — nije mogao da se ne iskezi videći kako Šorti baca ključeve. — Bude li dičnom šerifu Bafalo-Benda do potere za nama, krenuće tek prekосу-
tra.

Latanig je preuzeo uzde šerifovog sivca i odmah krenuo kroz grmlje. Stotinak koraka dalje uzjahao je životinju, a onda se obratio pratiocu:

— A što se ti nađe u zatvoru?

Crnoputi momak samo zakoluta beonjačama, a snežnobeli zubi blistali su u pomrčini dok se, po običaju, stalno kreveljio.

— Oh, za sve si ti kriv, čoveče. Lepo sam ušao u kancelariju i zamolio šerifa da prespavam u nekoj ćeliji jer u džepu nisam imao ni centa, a on me, veoma neljubazno, razoružao govoreći kako već ima jednu skitnicu u zatvoru. Već sam sretao takve šerife — gulikože. Sem Kouli bi me ujutro ispratio udarcem noge, a na ime troškova zadržao moj opasač i konja. Po izlasku iz zatvora bio bih još siromašniji nego kada sam u njega ulazio.

Šorti Latanig ćutke mamuznu konja. Do logora na Brazosu bilo je bar dvadeset sati jahanja.

Trevor Kruks i Vejn Lavado bili su jedan od parova Dvajta Armstida koji su hvatali maverike i stavljali im njihov žig u obliku zvezde na levu stranu trbuha. U taj mučni posao uneli su nekoliko svojih novotarija koje su im omogućile da do sada sakupe nekoliko stotina goveda više od ostalih jahača.

Spretni Lavado je, samo trzajem iz ručnog zgloba, vitlao laso koje je

nepogrešivo padalo na vrat ili rogove goveda. Stešnjena u guštari, a obuzdavana i lasom kojeg je Lavado munjevito omotavao oko jabuке sedla, životinja se najčešće nije mogla mnogo da otima, niti da bezglavo jurne.

Tada je nastupao kao stena čvrsti Trevor Kruks.

Jašući odmah iza Lavada, stameni čovek je sjahivao i prilazio peške uhvaćenom govedu, snažnim, poput cepanica, velikim rukama, hvatao životinju za rep, rogove ili neku od nogu i jednim trzajem je obarao na zemlju. Za pojasom je nosio kratko uže kojim bi oborenom govečetu sputao prednje noge.

Time se najvažniji deo posla i završavao. Oboreno i vezano govedo nije moglo da ustane i pobegne, a jahači su nalazili drugog maverika i postupali na isti način. Čim bi na rastojanju od nekoliko stotina oborili tri-četiri junca, Lavado i Kruks bi naložili vatru i ugrejali dva gvožđa za žigosanje, pojahali konje i galopom odlazili do oborene stoke. Samo žigosanje je brzo obavljano.

Predveče, bikovima su popuštane veze tako da su mogli da se oslone na noge ali ne i da se daju u trk, pa jahačima nije bilo teško da ih prikupe i doteraju od slepog kanjona koji je predstavljalo centralno sabiralište zajedničkog stada.

Osam jahača Dvajta Armstida bili su jedini preživeli borci njihovog gerilskog odreda koje je južnjački general Li pred kraj rata uputio da zaobilaznim putem preko severnog Teksasa i indijanske teritorije koja će tek kasnije dobiti ime Oklahoma stignu u pozadinu severnjačkih trupa, poruše železničke pruge i mostove, napadnu

manje jedinice, dezorganizuju pozadinu.

Armstid je svojih dvesta boraca razbio u tri grupe i koristeći samotne puteve, ubrzo se našao u Kansasu, a potom i u Misuriju. Odbrani borci južnjačke konjice uskoro su doživeli prve uspehe. Poput vihora naletali su na usamljene patrole, teretne karavane konjskih zaprega natovarene ratnim materijalom, manje garnizone sastavljene neretko od veterana ili bivših ranjenika, rasterivali dželege konja namenjenih vojsci, rušili mostove, zastavljali i uništavali železničke kompozicije.

Neretko, kapetan Dvajt Armstid je istovremeno udarao na tri-četiri mesta deleći svoj odred na manje jedinice što je još više izazivalo zabunu i kod neprijatelja stvaralo utisak o neuporedivo jačoj jedinici nego što je bila.

Većina gerilaca nosili su zaplenjene uniforme severnjačke armije, dok su drugi bili obučeni u obična kaubojska odela. Svaki borac imao je po dva konja pa su, posle iznenadnih napada organizovanih najčešće u sam suton, poput dima odmah nestajali sa bojišta.

Za predaju kod Apomatoksa saznali su tek mesec dana kasnije pa je Armstid postrojio ostatke svoje jedinice u nekoj šumi u Misuriju i zvanično ih oslobodio zakletve položene pred zastavom Konfederacije. Po grupama, ljudi su se razilazili krećući kućama, a uz kapetana su ostali Teksašani sa Rio-Konča, ili ljudi koji nisu imali porodice niti imanje gde bi mogli da nastave život posle rata.

Na Brazosu su se uz njega našli dvojica bivših narednika Red Tolver i Šag Majriks, opasni strelci Šorti Latanig i Dag Hačinson, grdo-

sija Trevor Kruks za kim nimalo nije zaostajao plavokosi džin Čarli Laut, te nekadašnji vođa doseljeničkih karavana, izvidnik i oprobani borac sa Indijancima Vejn Lavado. Odnedavno, priključio im se i Miguel Horhe, lepota iz Sonore koji je kicoškim odelom i skupocenim konjskim priborom odudaraao od prašnjavih i napola iscepanih gerilaca.

Zajedno sa Latanigom, sada je na putu da im se pridruži bio i deseti čovek – sedamnaestogodišnji crnoputi momak Leonard Grifit sa čudnovato opasanim revolverom i plemenitom kobilom koju ne bi mogao kupiti da je od svojih bednih dnevnica štedeo celog života.

II

Dag Hačison i Čarli Laut su ih ugledali čim su iz šikare izbili na proplanak gde su im se u žaru grela gvožđa za žigosanje stoke. Trojica mrkih i žilavih jahača sedeli su opušteno u sedlima i hitrim pogledima obuhvatili privremeni logor. Sve im je odmah bilo jasno, pa je dugajlija sa povijenim brkovima i licem kao u jastreba razvukao gledajući krupnog Lauta:

– Baš lepo, ljudino, imate rančerski žig za obeležavanje stoke, ali vam nedostaje ranč. Nemate čak ni svojih krava nego tuđe jurite po šikari... Pa... koliko ste ih onda uhvatili?

Čarli Laut ga je posmatrao svojim kao nebo plavim očima i sporim pokretima izvukao duvankesu. Dok je zavijao cigaretu, odmerio je trojicu pridošlica i polako odgovorio.

– Izgleda, čoveče, da vi sve znate osim da se pristojno ponašate. Umesto pozdrava, upadate u naš logor

i raspitujete se o stvarima koje vas se nimalo ne tiču. Ali, ipak ću vam odgovoriti. Tačno je da imamo žig i da nemamo ranč. Tačno je i da hvatamo krave koje nisu naše. Zaboravljate, međutim, samo jedno – nezigosana junad nisu ničija i svaki čovek ima pravo da ih uhvati i prisvoji. Da li ste, mister, sada ipak nešto naučili? – cerio mu se Laut u lice.

Besan kao ris, dugajlija se jedva savladao i opasnim glasom prosiktao:

– Sada je dosta priče, mangupi. Nalazite se na zemlji na koju polaže pravo veliki Brajan Čizam. Mi smo njegovi jahači i sada vam kažemo da se gubite odavde. Inače ćemo vas ispratiti olovom i...

– Ni reći više, glupane – prekinu ga opasno tihim glasom stameni Laut dok su mu plave oči dobile boju rastopljenog čelika. – Od praznog brbljanja ćeš samo navući gušobolju...

Voda Čizamovih jahača poblede kao krpa. Ispod oka je odmerio dvojicu pratilaca koji su poput gladnih vukova bili spremni da se bace na plen. Računao je na brojčanu pomoć pogotovo što neugledni Hačison, po njihovom uverenju, nije vredeo ništa. Bio je uveren da će sve biti u redu čim srede plavokosog diva pa zareža:

– Sada, ljudi...

Istovremeno, ruka mu je sinula prema futroli na desnom boku. Sledećeg trenutka je povukao revolver... ali samo dopola.

Brzinom misli, Dag Hačison trgnu svoj starinski dragun kolt iz čije osmougaone cevi sunuše dim i narandžasti plamen.

Dok je proplankom zamirao eho ispaljenog hica i brkati dugajlija se rušio iz sedla sa prostreljenim ra-

menom, neugledni čovek već izravna cev oružja sa desnokrilmim jahačem. Čovek je tek uspeo da obuhvati šakom kundak kolta, a već se našao na nišanu Dagovog oružja pa je zastao usred pokreta, a onda su mu ruke krenule polako naviše.

Bez reči, Hačison sada odmeri trećeg čoveka koji je takođe počeo da diže ruke dok mu se šake nisu našle u visini ramena.

Pošto je mršavi revolveraš i dalje ćutao, ponovo se javi snažni Laut koji dosad nije ni pokušao da dohvatiti oružje:

– Kada Dag na nekoga potegne kolt, onda taj obično uradi sledeće

– nakezi im se plavokosi momak.

– Opasač se otkopča samo jednom rukom i pusti na zemlju, a onda izvuče pušku iz skabarda i to samo pomoću dva prsta. Sa našim dopuštenjem, naravno, odjašu se konji i pomogne ranjeniku. Ukoliko se to sve tačno uradi, moj prijatelj više ne dira obaraču.

Veoma polako oba momka su otkopčali opasače i odbacili ih u travu, a za njima su im odletele i vinčesterke izvučene iz tobolaca na sedlima.

– Sjaši! – komandovao je ponovo Laut priteravši konja do ranjenikove životinje i vadeći mu pušku iz futrole sa desne strane sedla.

Bez reči, dvojica Čizamovih jahača su se smandrljali na zemlju pokušavajući da vratnim maramama zaustave krvarenje brkatom dugajliji. To im je donekle uspeo, a onda se ponovo javio plavokosi Čarli:

– A sada nekoliko ozbiljnih reči. Ovo je bio napad na naš logor i još se dvoumim da li bi bilo bolje da vas povešamo kao prave zlikovce.

Šta ti veliš, Dag? – obratio se sada Hačisonu.

Čovečuljak je vičnim pokretima već zamenio ispaljenu čauru novim metkom i samo procedio:

– Pusti ih već jednom, Čarli. Gazda Čizam će se već s njima obračunati. Te tri budale su pokušale da imitiraju svoga velikog šefa i – izgubili. To stari Brajan neće trpeti, a još manje im za to davati platu.

Držeći dugajlijinu pušku kao toljagu, Laut se dobroćudno smeškao.

– Dakle, čuli ste ga, ljudi. Uzjašite i nestanite. I pozdravite gazdu Čizama. Bez cele čete takvih nespretnjakovića, neće uspeti da nas otera odavde.

Trojica momaka su pojahali i kao pokisle kokoši ubrzo nestali sa vidika. Dok je Laut kupio njihove opasače, tihim glasom, kao da šumi lišće na večernjem povetarcu, javio se Dag Hačison:

– Slušaj, Čarli, prekidamo posao. O ovome nam valja što pre obavestiti Armstida. Gazda Brajan Čizam će sada krenuti na nas prave revolveraše, a ne kojekakve diletante poput ove trojice koji su nas slučajno pronašli. Bilo bi pametno da stoku što pre poteramo na sever.

Čarli Laut se više nije smeškao. I sam ja bio uveren da će se događaji baš tako odvijati. A da s najmoćnijim rančerom Teksasa ne bi trebalo zbijati neukusne šale, nije mu trebalo posebno objašnjavati. Brajan Čizam neće ni prstom mrdnuti zbog toga što su najurili trojicu njegovih nesposobnih momaka, ali će se razbesneti što neki siromasi pokušavaju da stvore stado maverika na koje je on polagao pravo.

Zbog toga je odmah raspirio vatra kako bi se ugrejali ohlađeni žigovi. Sat kasnije posao je bio obav-

ljen a desetak novih junaca pridodato njihovom malom stadu. Terajući ih hitro prema glavnom sabiralištu, Laut tiho reče drugu:

– Sva je prilika da ćemo ovaj unosni posao zaista morati da prekinemo. A baš je to prava šteta. Umesto dve hiljade goveda koliko ih sada imamo, mogli smo ih uhvatiti pet puta više...

Škrti smeh kržljavog revolveraša prekinu njegova maštanja.

– Batali, Čarli – razvukao je tihim glasom gotovo ne pomerajući usne. – Već danima se hranimo govedinom i po kojim zalogajem hleba jer nemamo ni pare da nabavimo namirnice. Poslednje dolare šef je dao Latanigu da njima plati nove jahače koji bi nam pomogli da brže sakupljamo stoku. I sam znaš kakva nam je finansijska situacija. Da se ne dočepasmo opasača ove trojice Čizamovih jahača, ne znam kako bismo drukčije bar malo popunili zalihe municije.

Laut samo klimnu glavom. Mršavi revolveraš ga nije morao podsećati na njihovo bedno stanje.

Nijedan od njih nije imao para. Ratni vihor im je uništio imanja, porodice. Bili su beskućnici bez pare u džepu. Ali, vezivalo ih je drugarstvo iz rata, zajedničke opasnosti koje su preživeli u stalnim borbama i okršajima sa severnjacima, nevolje koje nosi vojnički život. Eto, prisećao se Laut jašući polako za malim stadom, baš on je posle nekog prepada na patrolu jenkija, izvukao ranjenog Hačisona koga je dokačilo neprijateljsko zrno. Ne obazirući se na kišu kuršuma kojim su ih zasipali neprijateljski vojnici, vratio se do ranjenika i trgnuvši ga pred sebe na sedlo samo jednom rukom, izneo iz okršaja. Da su ga uhvatili onako ranje-

nog i obučenog u kaubojsko odelo, severnjaci bi ga, kao običnog bandita, obesili na prvu deblju granu. Od tog trenutka, nekako prećutno, oni su postali nerazdvojni par na koji je njihov šef, bivši kapetan Dvajt Armstid, mogao da se pouzda u svakom trenutku. Baš kao i danas kada su, kao od šale, najurili Čizmove momke.

*

Vejn Lavado je, po običaju, posle mršave večere krenuo u obilazak logora. Smeštene u kanjonu čiji je jedini izlaz bio pregrađen debelim brvnima, goveda su mirno pasla i nije trebalo organizovati grupe stražara da ih čuvaju. Dovoljan je bio samo jedan stražar u logoru postavljenom na samom ulazu u kanjon.

Pa ipak, uvek opreznom izvidniku to nije bilo dovoljno. Bez ičijeg naređenja kretao je u obilazak, proveravao nema li u blizini sumnjivih tragova, osluškivao, posmatrao ponašanje životinja prema čijem reagovanju je nepogrešivo ocenjivao stanje u okolini.

Lavado je bio čovek srednjeg rasta, gipkih udova i čeličnih mišica. Nikada nije mnogo jeo, a bez vode je mogao kao i zvečarka. Ako nije imao konja, dugo je i ustrajno mogao da trči. Podjednako je dobro rukovao svakim oružjem, ali je u borbi nožem ili tomahavkom bio nenadmašan.

Još kao kad je bio dete, oteli su ga Komanči prilikom napada na neki doseljenički karavan. Imao je četiri godine kada se obreo u indijanskom selu gde je prvu godinu dana proveo na pravim mukama. Indijanci nerado daju hranu svojim psima, njega nisu hranili nikako. To je bio način da se odmah vidi kakav se čovek krije u belom mali-

šanu. Već od najranijeg detinjstva Indijanci su hteli da znaju hoće li se od njega moći da stvori dobar ratnik.

Vejn je uspeo da preživi. Jedini od sve uhvaćene i dovedene bele dece. Borio se kao vuk, zvečarka, puma i kojot u isto vreme. Od pasa je otimao kosti i glabao ih, kame-njem ubijao sitnije životinje kako bi se prehranio, gulio koru i kopao korenje. Za njega je sve to bila hrana. Neukusna, ali ipak jestiva. Tako je preživeo prvu godinu kod Komanča i toliko se izveštio u bakanju kamenja da je nepogrešivom tačnošću obarao ptice u letu.

Ta njegova veština donela mu je i ime po kojem je bio poznat među Indijancima. Jedne zime kada je dečak imao tek dvanaest godina, vukovi su zapretili stadu mustanga koje su čuvali on i neki stariji dečak. Vejn je uzjahao jednog od konja i kroz sneg se zajurio prema čoporu vukova. U ruci je imao pračku, jednostavno oružje koje se sastojalo od komada kože gde se nalazio kamen veličine ljudske pesnice i dve opute koje je dečak držao u ruci. Vitlajući pračku oko glave on se hrabro probio među četiri vuka i hitnuo kamen prema najbližem od njih. Od udara u lobanju životinje kamen se rasprsnuo u sitne komade, ali je vuk ostao da leži na okrvavljenom snegu. Bio je mrtav, a sada su se na njega okomila njegova sabrača, što je omogućilo dečaku da stavi novi kamen u pračku.

Dok su se životinje otimale o još toplo telo ubijenog vuka, Vejn je ponovo zavitlao pračku i sigurnim pogotkom umlatio još jednog kurjaka. Sada mu je u pomoć pritekao i drugi mladić koji je dojahao sa druge strane stada i strelom oborio treću zver. Preostali vuk je pokušao

da pobegne sa bojišta, ali nije mogao da umakne konju kojeg je Vejn terao kroz smetove vitlajući ponovo praćkom.

Posle nekoliko skokova, smrt je zatekla vuka jedva dvadesetak koraka od stada konja. Ponovo je smrt došla iz pračke belog indijanskog dečaka. Mustanzi su bili odbranjeni, a Vejn je tog dana dobio ime – Kameni Vuk.

Taj događaj će mu pomoći da kroz dve godine pobegne od Indijana. Od tada je, naime, bio uvršten među ratnike, odlazio u lov i u samostalne akcije.

Iz jedne od njih se nije više vratio u selo. Celu godinu pripremao je begstvo. U nekom okršaju sa belim tragačima za zlatom dokopao se puške i opasača sa revolverom. Umesto da se zaplenjenim oružjem pohvali pred saplemenicima, Vejn je mudro sakrio pušku i holster u jednoj dolini blizu sela. Umotano u navošteno platno i zašiveno u učinjenu vučju kožu, oružje je sigurno počivalo, zatrpano kamenjem u jednoj maloj pećini.

Lukav i hrabar, Lavado je ubrzo dobio od poglavice zadatak da uhodi jednu grupu kopača zlata koje su Meksikanci zvali gambuzino. Vejn je rešio da ova akcija bude početak njegovog novog ili kraj dosadašnjeg života. Krenuo je pred veče sa dva izdržljiva šarena mustanga. Ubrzo se našao pred pećinom odakle je izvadio skriveno oružje.

U samu zoru stigao je pred logor kopača. Nožem je savladao pospahnog stražara, a onda zaredom pobio još trojicu ljudi. Preostala dvojica su bunovni dočepali puške, ali je Kameni Vuk povukao zatvarač svoje vinčesterke, kako je video da rade stariji ratnici koji su imali

puške, i kao od šale ustrelio poslednju dvojicu protivnika.

Beli dečak je od tog trenutka bio slobodan i bogat čovek. Konji, oružje i hrana šestorice ljudi pripadali su njemu. Uopšte nije osećao grizu savesti jer je, rastući među Komančima, bio vaspitan da je u borbi sa belim ljudima svako sredstvo bilo dozvoljeno, pa i ubistvo tolikih ljudi iz zasede.

Lavado je već napustio logor kada se setio da od kopača uzme zlato koje je primetio u vrećicama jedne od zemunica. Vratio se i pokušio negete na koje, da je namerao da se vrati među Indijance, ne bi ni pogledao. Ali, ukoliko je želeo da se vrati među bele ljude, morao je da ih uzme. Bogati ljudi su mogli sve, a pogotovo oni koji su imali žuto kamenje – zlatne negete i prašinu.

Krećući se okolinom logora, Vejn se prisećao kako mu bogatstvo nije donelo mnogo sreće. Zapravo, donelo mu je samo još jedno gorko iskustvo. Kada se kroz nekoliko dana obreo u nekom gradiću i pokušao da hranu u restoranu plati zlatnim grumenom, izazvao je protiv sebe ceo grad. Svi su pojurili za njim da mu otmu zlato. Nisu gledali na to da je pokušao da se vrati među njih, rizikovao da ga Komanči stignu i vežu na mučenički kolac. Terali su ga kao divlju zver, stigli, premlatili i uzeli zlato. Otimačina oko žutog metala mu je spasila život, jer pohlepni ljudi nisu dovoljno pazili na onesvešćenog mladića koji je, kada se osvestio, dočepao pušku i sa nekoliko brzih hitaca ustrelio trojicu građana.

Dok su se ostali razbežali tražeći zaklon, Kameni Vuk se dokopao konja i pobegao u noć. Ubrzo se našao u vojsci gde je služio kao izvid-

nik u borbama protiv Indijanaca i komančerosa. Zalažući često život, zarađivao je zlehudu vojničku platu, a kada je došlo do rata nastavio je da se bori u jedinicama Konfederacije. Tako se obreo i u Armistidovom odredu, a kasnije krenuo s njim na Brazos.

Bila je prošla ponoc kada ga je iz sna trgnuo topot kopita dvaju konja.

— Mnogo umorne životinje — prošaptao je izvidnik mašivši se puške i krećući prema stazi kojom su morali naići jahači.

Nekoliko trenutaka kasnije naišao je Šorti Latanig sa nekim mladim crncem koji je jahao plemenitu kobilu.

— Halo, Šorti — javio mu se. — Zar si samo tog mladog gospodina pridobio da sa nama tera krave po šikari?

Latanig je pretpostavljao da će se Vejn već naći negde u blizini logora kada budu nailazili, pa se i nije mnogo iznenadio kada ih je oslovio, ali je Leonard tim više bio uzbuđen pojavom čoveka obučenog u kožu koji je, kao neki duh, odjednom iznikao iz tame.

Hitrim, gotovo neprimetnim pokretom ruke, povukao je kolt iz svog ukoso položenog holstera, kada se ponovo začuo Vejnov glas:

— Ako samo pokušaš da okreneš cev prema meni, pogodiću te tačno među oči. Nisi dovoljno crn da te ne primećujem u mraku — zareža, pomalo grlenim glasom. Lavado dok mu je puška, kao slučajno, bila okrenuta prema Grifitu.

Noćnu tišinu prekidalo je samo ponekad zveckanje konjskih uzdi i lagana škripa sedala, a onda je, pomalo drhtavim glasom u kome su se osećali prizvuci cerekanja, progovorio mladi crnac:

— Gospodine Latanig, ukoliko vam je ovaj čovek poznat, prenesite mu moje izvinjenje što sam instinktivno dohvatio oružje. Ja od straha ne mogu ni da ga pogledam...

— Ne budali, Leonarde — otegao je sada žilavi revolveraš. — Čovek koga vidiš pred sobom verovatno nas je čuo još kada smo kretali iz Bafalo-Benda i imao pola noći na raspolaganju da nas propisno dočeka i ustreli a da i ne saznamo odakle nam smrt dode. To je Vejn Lavado, kod Komanča poznatiji kao Kameni Vuk. Prema njemu je šerif Sem Kouli tek pitomo jag-nješće. Pa... Grifite, šta sada veliš? Ili pucaš ili se i dalje prenamažeš tražeći konverzaciju sa Vejnom putem posrednika?

Mladić na vatrenoj kobili samo je uzdahnio i vratio kolt u opasač.

— Dakle, kao što vidite... mister Kameni Čoveče...

— Samo Lavado, Vejn Lavado — presekao ga je izvidnik dok je gotovo neprimetnim pokretom palca spuštao okidač vinčesterke. — Pošto je upoznavanje, dakle, završeno da čujem zašto ste tako oštro terali konje. Da li vas to neko goni?

Sada je na Latanigu bio red da se nasmeši iako je i on dobro pazio da ne izazove ljutnju kod uvek pažljivog i opreznog izvidnika.

— Pa... hm, ne bi se baš moglo reći da je za nama organizovana neka suviše brza potera s obzirom na to da će prethodno gradski kovač u Bafalo-Bendu morati da se dobro pomuči oko zatvorske brave...

Dvojica ljudi nisu ni primetili kada je čovek, obučen u kožno odelo, zakoračio. Jednostavno, odjednom se stvorio pred njima.

— Dakle, Šorti... izgleda da je ovaj mister Pomrcina veoma uticao

na tebe. Ja sam isprednjačio pet milja ispred našeg logora, spavam samo sa jednim zatvorenim okom pokušavajući da koliko-toliko obezbedim ljude i stoku, a vas dvojica se prenemazete iako rizikujete da ko njima polomite noge jašući po pomrčini, a i životinje su vam sve u peni. Tako se ne ponašaju razumni ljudi osim ako su na to nečim prisiljeni. A, vi... prenemazete se pričajući nesuvislosti o šerifu iz Bafalo-Benda i nekoj zatvorskoj bravi...

Sada je Šorti Latanig bio ozbiljan kao smrt. Isuviše dobro je pozna-vao ćutljivog Lavada da bi olako shvatio njegove reči. Nešto se dogodilo za vreme njegovog odsustvovanja iz Armstidovog logora zbog čega je bivši Komanč ovako burno reagovao.

– Vejne – rasteže ozbiljnim glasom revolveraš – upali smo u malu gužvu u Bafalo-Bendu i dokazali se sa tamošnjim šerifom Samom Koulijem. Savladali smo ga i zaključali u vlastitom zatvoru. Malo smo zametnuli tragove i požurili u logor. Jedini čovek kojeg sam našao da nam pomogne oko stoke je ovaj mister Pomrčina kako ga ti nazva ili Leonard Grifit kako mu je u stvari ime. A sada, drugar, reci u kakve ste se vi probleme uvalili?

Lavado samo klimnu glavom. Znao je da Šortijeva poseta Bafalo-Bendu nije uspela, ali je sada sve bilo svejedno. Ionako je lov na maverike morao biti prekinut, a njih deseterica su bili u stanju da poteraju stado od dve hiljade goveda. Više im jahača i nije bilo potrebno.

Počutavši još nekoliko trenutaka, izvidnik se okrenu Šortiju.

– Trojica momaka Brajana Čizama naleteli su na Čarlija i Daga Hočisona – procedi Lavado. – Tvrdili su da na naše maverike ve-

liki gazda Čizam ima veće pravo od nas. Došlo je do pucnjave i našli su ih najurili. Ali, Armstid je doneo odluku da prekinemo posao i krenemo na sever sa ovo krava što imamo. Polazak je ujutro.

Šorti Latanig je tačno znao o čemu se radi kao i da razmirica sa Čizamovim ljudima neće biti i jedini njihov susret sa moćnim rančermom. Nekrunisani stočarski kralj sa granice Teksasa i Novog Meksika, koji je skupa sa pukovnikom Gudnajtom predstavljao dvojicu najmoćnijih gazda na celom jugozapadu, neće olako dopustiti da mu nekoliko skitnica odvedu stoku ispod nosa. Kada bi se vest o tome proširila, na stotine drugih beskućnika bi navalilo na granice njegovog ranča, ne bi li se dočepalo slobodne stoke. A to Brajan Čizam nikako nije mogao da dopusti.

Uzdahnuviš, Latanig je pogledao Leonarda.

– Dakle, čoveče... ukoliko se sada okreneš i napustiš nas, niko ti neće moći da prebaci kako si se uplašio neprilika. Sa šerifom iz Bafalo-Benda smo olako izašli na kraj. Čizam je mnogo tvrdi orah. Zato... kidaj što pre – cedio je kroz zube žilavi revolveraš.

Tamnoputi momak se nije ni pomerio s mesta. Čak je izgledalo da i ne čuje Latanigove reči. Celo vreme je posmatrao izvidnika. Sada mu se i obratio:

– Mister Lavado – započe mekim glasom u kojem kao da su šumeli grmovi pamuka sa dalekih polja Luizjane – voleo bih kada biste me zaštitili od ovog mrzovoljnog čoveka koji samo predviđa zle događaje i stalne opasnosti. Najbolje bi bilo da me povedete sa sobom. Mogao bih da vam pričavam leđa to-

kom jahanja na usamljeničkim stazama izvidnika. Ionako nemam šta drugo da radim...

Vejn Lavado je, već po Leonardo-voj reakciji kada je prilikom susreta s njim hitro potegao revolver, znao da se iza nacerenog momka krije hrabar čovek i opasan borac. Eto... nije se uplašio velikog Brajana Čizama i podvio rep pred novom opasnošću. Verovatno je prema Latanigu cenio da je cela Armstidova družina sastavljena od pravih ljudi i oprobanih boraca, drugova sa kojima bi se dalo lepo proživeti. Ujedno, ponudio je da radi ono što je najbolje umeo. Da pomogne u izviđanju štiteći odstupnicu Armstidovim ljudima. Zaista, bio je sve uvereniji Lavado, pod maskom naivnog crnačkog momčića, krio se lukav i opasan borac.

– Dobro, momče, kreni sa mnom – tiho će Lavado polazeći prema konju pripetom uz žbun meskvite. – Ti, Šorti, obavesti gazdu da ćemo nas dvojica za sada da se pomalo movamo iza vaših leđa. Gledaćemo da Čizamovi ljudi ne dođu previše iznenada.

Latanig tiho uzdahnu i lagano potera konja. Nimalo nije bio uveren da će stoku sakupljenu po brasadi oko Brazosa baš tako jednostavno doterati do železničke pruge u Vičiti ili Dodž-Sitiju.

III

Čovek tamne kose i dugih, nešto opuštenih, brkova koji su njegovom koščatom licu davali mračan i surov izgled, čutke je slušao izveštaj trojice momaka o susretu sa uljezima na Brazosu, koji su lovili maverike i stavljali im svoj žig.

– Pucao je, dakle, samo jedan čovek, Henk? – raspitivao se dubo-

kim promuklim glasom gledajući jednog od dvojice momaka koji nisu ni uspeli da potegnu oružje kada im je mršavi revolveraš sa Brazosa ranio predvodnika.

Čizamov čovek, umornog lica i zaprašenog odela od žurnog jahanja, sada se nelagodno premeštao s noge na nogu. Nije smeo da pogleda u oči Čouta Vajtakera, glavnog čoveka gazde Čizama. Iako mu se na licu nije videla nikakva reakcija, zaprašeni čovek je tačno znao kakva će biti njegova reakcija. Za Brajana Čizama mogli su da rade samo sposobni momci. Za one koji su zakazali na zadacima nije bilo mesta. Tako je morao reagovati i Čout Vajtaker inače se ni ovaj opasni čovek ne bi mogao zadržati kod svemoćnog rančera.

– Tačno, Čoute – objasnio je Henk ne dižući pogled sa zemlje. – Majk Milend je komandovao da potegnemo oružje kako bismo prisilili uljeze da nam predaju pohvatanu stoku, ali nas je sve pretekao mali čovek koji je prvi opalio i ranio Majka. Zatim nas je držao u šahu svojim koltom i da smo potegli, jednostavno bi nas postreljao kao zečeve. Možda baš i ne bi tako bilo, da nas nije prevario plavokosi div. On je govorio i izazivao nas tako da smo svu pažnju posvetili njemu. Kada smo shvatili koliko je opasan mali revolveraš, bilo je već kasno. Majk je ležao na zemlji prostreljenog ramena, a čovek nas je gledao preko cevi svoga revolvera. To bi, dakle, bilo sve, Čoute – uzdahnuvši završio je zaprašeni momak i dalje gledajući u vrhove svojih čizama.

Visoki Vajtaker nije više tražio nikakva objašnjenja. Sve mu je bilo jasno. Dvojica veštih momaka uspeli su da nadmudre trojicu. Da bruka bude veća, sav posao je oba-

vio samo jedan čovek – taj mali i neugledni revolveraš na kojeg trojica iskusnih jahača nisu ni obratili pažnju.

– U redu – odsekao je Vajtaker. – Do kraja meseca ćete raditi kod koralu, a kada vam se oporavi ranjeni drug, bićete isplaćeni i napustićete ranč. Bruku koju ste naneli Čizamovim jahačima, mi ostali ćemo izbrisati. To bi, dakle, bilo sve, čoveče.

Henk i drugi momak iz Milendove grupe bez reči su se povukli u neku ruku srećni što se sve ipak završilo na ovome. Jer, s Vajtakerom nije bilo šale. Prvi Čizamov čovek je gvozdenom rukom upravljao rančom, odlučivao šta će se raditi, primao i otpuštao ljude, vešao stokokradice... Ni njemu nije bilo lako. Da bi sačuvao pozicije stočarskog kraljevstva Brajana Čizama morao je biti surov i nemilosrdan. Opuštanja i popuštanja nije smelo biti. Zbog toga je uvek morao reago-vati krajnje surovo. Dok su, vukući umorne noge po prašini, išli prema koralu, dvojica momaka prašnjavih odela sećali su se nedavnog slučaja, toliko karakteristično za stav i ponašanje strašnog Čouta Vajtakera.

Opasni Čizamov predradnik uhvatio je sa grupom jahača dvojicu kradljivaca stoke. Bili su to otac i sin, siroti farmeri koji su tog leta dolutali u dolinu na kraju njihovog ranča. Izgladneli, ustrelili su jedno june, odrali ga i baš halapljivo jeli komad buta tek napola pečen na vatri.

Vajtaker je samo pogledao žig na koži juneta, a onda zarežao:

– Roj...

Snažni Čizamov jahač, specijalista za premlaćivanje, sakaćenje i vešanje ljudi, čutke je odmotao laso sa sedla i zavitlao ga iznad glave.

Dvojica kradljivaca nisu još bili svesni šta ih čeka, kada je uže stegnulo grudi starijeg farmera.

– Kreći, Roj – začula se nova kratka surova komanda i priglupi momak je odmah zario mamuze u bokove konja. Životinja se dala u trk vukući za sobom nesrećnog čoveka koji se grčevito držao rukama za napeti konopac. Oštro trnje i kamenice cepali su mu odeću, ranjavali ga, lomili kosti. Ubrzo, čovek je prestao i da jauče, a kada se Roj Taker, napravivši krug oko logora nesrećnih farmera, vratio do vatre, čovek je bio bez svesti.

– Šta radite... samo smo zaklali jednu kravu jer danima nismo jeli – zavapio je sedamnaestogodišnji momčić, sin nesrećnog farmera. – Pustite ga, molim vas. Odradiću vrednost ubijenog govečeta.

Dečak se bacio na kolena pored onesvešćenog oca, kada se ponovo začuo hladni Čoutov glas:

– Roj, Marvine... obesite bitangu!

Smrtno zaplašen, momak je podigao užasnite oči prema Čizamovom predradniku.

– Gospodine... preklinjem vas, odradiću...

– Diži ga! – zarežao je Roj Taker Marvinu Tegu, snažnom čoveku dlakavih podlaktica koje su virile iz zavrnutih rukava kockaste košulje.

Kao lutku od slame, dvojica Čizamovih snagatora zgrabili su nesrećnog čoveka. Dok ga je snažni Marvin Teg držao u šakama, Roj Taker mu je, cinično se smeškajući, nabio omču lasa na vrat. Drugi kraj užeta je prebacio preko grane drveta pod kojim su stajali, a onda ga vezao oko unkaša sedla svoga konja. Surovi čin kažnjavanja stokokradice bližio se kraju. Smrt nesrećnog far-

mera trebalo je da zaplaši ostale uljeze na velikom ranču i odbije ih od njegovih granica. Tako se od doseljenika branio strašni rančer Branjan Čizam i tako mu je u tom pomogao njegov prvi čovek Čout Vajtaker.

– Napred, Roj! – komandovao je suvo Čout, a Čizamov snagator je sa osmehom rodenog sadiste polako poveo konja.

Višestruko mazan govedim lojem i sušen na dimu, tanki konopac je postao tvrd poput čeličnog užeta. Sada se, strahovito polako, zatezao preko grane. Farmerova glava bila je podignuta uvis, a uže mu se zateglo oko vrata.

– Stanite, stanite! – vrištao je momak užasnut scenom polagane očeve smrti, ali se na licima Čizamovih jahača nije pokazao ni tračak saučešća. Farmer je bio uljez na ogromnom imanju i čak se usuđio da ukrade jednu kravu. Po starom teksaškom običaju, stokokradice su kažnjavane smrću, u to najstrašnjom. Vešanjem.

Roj Taker je i dalje polako vodio konja podižući postepeno čovečije telo u visinu. Farmerove oči sada su bile iskolačene, a pomodreli jezik ispao je između iskeženih zuba. Za trenutak se bio osvestio pokušavajući da se pridigne na prste jedne noge, dok mu je druga, slomljena, nemoćno visila, kako bi bar za tren odgodio smrt koju je neminovno donosilo zategnuto uže.

Ali, spasa nije bilo. Uže ga je konačno podiglo iznad zemlje i čovek se u smrtnom grču trzao nogama. U grotesknoj sceni izgledalo je kao da igra na konopcu što je izazvalo osmehe na licima okupljenih jahača. Još koji čas potrajala je ta komično-tragična scena, a onda je

smrt konačno oslobodila nesrećnog čoveka ovozemaljskih muka.

– Ubice, zveri! – vrištao je momak pokušavajući da se rukama dočepa Čoutove noge ubuvene u čizme ručne izrade i vredne bar stotinu dolara. Šta je prema njima predstavljalo jedno goveće za koje, u to vreme, gazda Čizam u Teksasu nije mogao da dobije ni dva dolara? Pa ipak, jedan čovek je zbog tog juneta morao da izgubi život. Dečak je sve shvatio gledajući te čizme izradene od meke kože, sara išaranih ornamentima, sa tankim donovima i visokim potpeticama.

I Čout Vajtaker je sve znao i shvatao. Sasvim mu je bilo jasno kakvu nepravdu čine, ali je znao i to da drukčije ne može. Bilo je to surovo vreme u kome su samo snažni i surovi, poput njegovog gazde Čizama, mogli da opstanu. Sitni i nemoćni kao ovaj obešeni rančer i njegov sin nisu imali nikakve šanse.

Kratkim pokretom peta na kojima su bile pričvršćene mamuze sa velikim žrvkovima napravljenim od meksikanskih srebrenih pezosa, Vajtaker je podbo konja koji se propeo i odbacio dečka na zemlju.

– Momče – zarežao je visoki čovek kroz stisnute zube dok su mu brkovi došli nekako opušteniji, a lice još surovije – tako prolaze stokokradice. Samo, nećeš poživeti da to i upamtiš.

Kratkim trzajem desnice izvukao je dugocevi kolt i dok su mu tamne oči sjale ubilačkim žarom, ispali dva metka u mršavo dečakovo telo.

To je bio kraj oca i sina, siromašnih farmera koji su zbog gladi uzeli jedno Čizamovo goveće i to platili životima.

– Zatrpajte ih – kratko je naredio Vajtaker zamenjujući u dobošu kolta ispucane čaure novim me-

cima dok je Roj Taker popustio uže vezano za jabuku sedla njegovog konja i telo starog farmera u oblaku prašine tresnulo na zemlju.

Dvojica momaka prisećali su se tog događaja idući prema koralu. Sada su znali šta će Vajtaker preduzeti. Pošto ih je najurio kao poslednje bezveznjakoviće, pojahaće na čelu grupe snagatora kako bi razjurio uljeza sa Brezosa. Drukčije nije mogl biti.

Samo što momci oko Dvajta Armstida nisu bili nikakvi kukavni farmeri sa kojima bi Čout Vajtaker mogao da odigra uobičajenu surovu igru vešanja.

Slušaj, Džek, do đavola, ili ćeš da požuriš ili ću ja da poludim – siktao je šerif Bafalo-Benda Sem Kouli. – Zar to nećeš moći pre večeri da prestružeš?

Snažni kovač Džek Mjurej za trenutak ostavi turpiju i jedva suzdrža vajući smešak, pogleda zapanjenog čoveka iza rešetaka.

– Polako, Seme – procedi gledajući krupnog čoveka koji je stiskao rukama rešetke da su mu pobeledi zglavkovi prstiju. – Tako ti je to kada čuvar zakona zagubi ključeve od ćelija...

Zaveži! – razdra se Kouli drmušajući gvozdene šipke. – Zaveži i počni da radiš, do đavola! Nije tvoje da me učiš kako se čuvaju zatvorski ključevi...

– I zatvorenici, šerife... – dodao je brzo bradati kovač smeškajući se ispod brka.

Sem Kould je izgledao kao da će ga istog časa udariti srčana kap. Za trenutak je od besa ostao bez reči, a

onda se ponovo začula njegova rika:

– Dejvs... čoveče, dolazi ovamo i uhapsi ovu lenštinu koja gotovo celi dan ne može da pretesterise jednu jedinu šipku...

U hodniku između ćelija, pojavi se mlad, tamnokos, momak oštih crta lica i crnih kao ugalj očiju. Na kožnoj jakni videla mu se zvezda šerifovog zamenika. Duga, ravna, kosa padala mu je po okovratniku smeđe košulje. Oko vitkog struka stajao je holster sa dva revolvera natičkan mecima.

– Pa to je železna šipka, gazda – pokušavao je momak da svom izgledu da neku crtu ozbiljnosti iako su mu se trzali uglovi usana i samo što se nije nasmejao. – Ne može Džek brže.

– A... aa, i ti si na njegovoj strani, nezahvalniče. A ja te pazim i platu ti dajem, hoću od tebe da stvorim čoveka od ugleda, a ti... ne može brže – gotovo je ječao šerif posmatrajući mladića koji je uzeo od umornog kovača turpiju i nastavio da struže rešetku.

Momak je snažno razmahivao rukama i po patosu su padali gvozdени opiljci. Šipka je gotov bila prestrugana. Jedva da je bilo potrebno još pola sata rada.

– Dvojica tvojih zatvorenika su odveli konje stotinak koraka od zatvora, a onda ih zajahali i krenuli prema zapadu – polako je obavestavao šerifa momak u predahu između struganja. – Taj crnac je odjahao na svojoj kobili, ali je onaj drugi odveo tvog konja. Raspitao sam se u salunu, vrbovao je ljude za hvatanje maverika duž Brazosa.

– Je li duž svih njegovih pet stotina milja? – cinično se javi šerif nervozno stružući čizmama.

– Ah, šta vam pada na pamet, gazda? – prenemagao se momak sa zvezdom zamenika šerifa. – To, naravno, ne znam, ali ako se malo potrudimo oko njihovih tragova...

– Slušaj, Dejve, bolje, bogamu, da učutiš – presekao ga je šerif Kouli. – Dok se mi budemo zamlaćivali oko njihovih tragova, oni će naprosto nestati. Zar ne znaš, sto mu gromova, da su već isprednjačili celi dan?

– I pola noći, Seme – nije mogao a da se ne umeša bradati kovač Mjurej. – I to vreme moraš da predviđiš...

Sem Kouli polako ode u drugi kraj ćelije i sede na ležaj. Bilo je bespredmetno da se više prepire s ljudima. Polako, u njemu je sazrevala odluka: za dvojicom begunaca neće moći da se organizuje brza potera. Trebalo je sve temeljito pripremiti i odlučiti se za dugu i mukotrpnu poteru. Sem Kouli je znao da je sa njegovom reputacijom gotovo ukoliko mu se ta dvojica momaka izvuku nekažnjeni. Jedan skitnica – revolveraš i jedan crnja morali su da plate bezobrazluk zbog kojeg mu se sada sigurno smeje celi grad, pa čak i njegov zamenik Dejv Kent.

– Ovako ćemo uraditi, Dejve – konačno će mirnim glasom Kouli. Spremi tovarnog konja i namirnice za sedam dana, a nama dvojici uzmi u gradskoj štali dve izdržljive životinje. Krenućemo čim Džek prestruže šipku.

Dva čoveka sada ozbiljno pogledaše čuvara zakona iz Bafalo-Benda. Više nije bilo mesta šalama na njegov račun. Sem Kouli je odlučio da krene za beguncima i više nikakve neozbiljnosti nisu bile preporučljive.

– Da, šefe – samo je odsekao Dejv i izjurio iz šerifove kancela-

rije, a stari kovač se još bolje prihvatio posla.

S prvim mrakom dvojica ljudi sa zvezdama na grudima krenuli su iz Bafalo-Benda vodeći tovarnog konja.

Klešta oko Armstidove grupe počela su da se stežu, a da nekadašnji gerilci i nisu znali za njih.

*

Bivši narednik Šeg Majriks je najpre ličio na ženu, i to na neku debelu Meksikanku. Imao je oko četrdeset godina, glatko lice sa velikim podvaljkom. Sav je bio debeo i salast, a tome su još više doprinosile široke pantalone koje su se držale na poramenicama dok mu se oko debelog stomaka nalazio opasač sa koltom.

Ali, Majriks je bio jedan od najpouzdanijih Armstidovih ljudi. Procnljiv, hrabar i veoma dobar strelac, on, je bezbroj puta dokazao svoje boračke vrednosti i sada ga je bivši kapetan odredio da vodi bika predvodnika.

– Kreći, Šag – tiho mu se obrati dok je jutarnja izmaglica obavijala stado spremno za polazak.

Debeli čovek samo cimnu ular koji je bio vezan za alku provučenu kroz nozdrve krupnog rogonje starog oko pet godina i petama lagano poterao konja. Stari bik je napravio dva – tri nesigurna koraka, pomalo duvao kroz nozdrve, a onda je dolinom odjeknula njegova snažna rika.

– Napred, ljudi, poterajte ih! – viknuo je Dvajt Armstid mahnuvši šeširom širokog oboda, a onda je nastao pakao. Red Toliver, Trevor Kruks, Dag Hačison, Čarli Laut, Miguel Horhe i Šorti Latanig, koji im se pred zoru pridružio, zavitlaše

bičeve, smotana lasa... Prodorni krici južnjačke konjice u napadu mešali su se sa mukanjem uznemirenog stada i pucnjevima bičeva.

– Hoj... napred rogonje! – orilo se sa svih strana i stado je konačno pošlo prema izlazu iz kanjona sa kojeg su bile skinute oblice koje su ga danima zatvarale.

Debeli Majriks i njegov bik već su napuštali dolinu kada su se za njima stuštila ostala goveda.

– Na sever, Šag. Vodi ih prema Vičiti! – jedva se čula prodorna komanda Dvajta Armstida koji je, kao i ostali njegovi jahači, naletao konjem na stado nastojeći da skrene bikove ulevo. Veliki pohod na sever je počeo. Dve hiljade goveda sa žigom zvezde, simbolom nekadašnjeg usamljenog Teksasa, krenulo je za Vičitu u Kansasu.

Dvajt Armstid se dobro razumeo u stoku. Nekadašnji rančer je odlučio da još uvek poludivlja goveda prvih dana tera što brže. I to iz dva razloga: trebalo je što više odmaći pred Čizamovim jahačima za koje je bio siguran da će krenuti za njima, a osim toga i stoka će biti mirnija ukoliko je izmore odmah na početku marša.

Čim je stoka napustila kanjon, Čarli Laut je preuzeo remudu u kojoj se nalazilo tridesetak konja. Životinje su bile po parovima vezane za dugački debeli konopac koji se na vrhu račvao u dva užeta pričvršćena oko grudi dve mirne kobile. Njih je Laut vodio na ularima i cela grupa je, zahvaljujući njegovom dugačkom biču kojim je nepogrešivo rukovao, krenula dosta složno za govedima.

– Mir, budalo! – prosiktao je plavokosi div ošinuvi vrhom dugačkog biča desno uvo jednog nemirnog zelenka koji je gubio korak i

otimao se negde u sredini remude. – Smiri se, zeleni, ili ćeš ostati i bez drugog uva.

– Videćemo da li će ti biti do budalaština kada od podne budeš jurio oko stada – pričao je sam sa sobom Laut merkajući ispod oka ponašanje ostalih konja. Iskusni čovek je procenjivao koje životinje će prve morati da budu jahane i izmorene kako bi cela kolona bila disciplinovaniya i poslušnija.

O remudi se obično brinulo najmanje dvoje ljudi, a neretko i po nekoliko jahača. Armstidova grupa bila je malobrojna za stado od dve hiljade goveda, a pogotovo što im u tome nisu mogli da pomognu Vejn Lavado i taj novi momak Grifit koji su sada jahali negde u njihovoj zaštitnici.

– Pogrešili smo, do davola – šaptao je krupni momak misleći na trojicu Čizamovih ljudi sa kojima su se sukobili on i Dag Hačison. – Bitange je trebalo umlatiti na licu mesta. To bi nam smanjilo nevolje. Ovako, biće teško odupreti se jahačima velikog gazde Čizama i uspešno voditi stado. Samo nekoliko hitaca moglo je da pokrene poludivlja goveda u strašni stampedo, bezglavi trk u kojem bi pomahnitala goveda jurila ne gledajući kuda srljaju i šta pred sobom gaze.

– A još i taj Sortijev šerif iz Bafalo-Benda – mrštio se dalje Laut pričajući po običaju sam sa sobom. – Poješću sedlo ako se i on ne natušti za nama. Da bi održao glas oštrog i nesavladivog čuvara zakona, nema mu druge nego da uhvati Lataniga i dovede ga vezanog u taj vašljivi grad. Kao što i gazda Čizam mora da nam otme krave i tako dokaže nepovredivost svog stočarskog carstva...

Mrmljajući i dalje sebi pod nos, Laut je vodio remudu pozadi i nešto ulevo od stada izbegavajući prašinu koju su dizala goveda.

Za razliku od njega, koji je strepeo od eventualnog stampeda, Dvajt Armstid je baš razmišljao o jednoj lepoj jurnjavi krava. Stameni čovek, kose boje peska koja je na slepoočnicama već počela da sedi i očiju sivih poput dima, već je isprednjačio ispred stada i sokolovim pogledom preletao okolinu. Dok je šaka njegovih jahača s mukom održavala red na bokovima krda, terajući nemirne junce koji su svaki čas izletali i pokušavali da napuste stado, on je preuzeo ulogu izvidnika dosad rezervisanu isključivo za Vejna Lavada.

Vitkog struka i širokih ramena, Armstid je bio rođeni jahač i sada se klatio u ritmu konjskog koraka. Povremeno bacao je pogled na Majriksa koji je pristojnom brzinom vodio predvodnika sileći ostale bikove da pruže korak. Ali, stado je još bilo veoma nemirno i moglo se dogoditi da ga noćas, na prvom logoru, uznemiri i nagna u bekstvo čak i zvuk grančice naprsle pod konjskom kopitom ili glas prvog kojota koji bi nanjušio blizinu stada.

Energičnim pokretom visoki čovek zauzda konja i sačeka Majriksa.

– Halo, Šag, popodne ćemo imati jednu lepu govedu trku – obrati mu se smirujući konja kako bi podesio korak prema kretanju stada. – Rogonje će biti mnogo mirnije ukoliko ih pustimo da se malo izjure.

Debeli čovek se po običaju smeškao, a ionako sitne oči, sada su mu došle kao dva tanka proreza.

– U redu, šefe, razumeo sam. Kada poterate stado ja ću još malo da vodim ovog rogatog druga, a onda ću preseći užu i skloniti se negde u stranu. Još kada bi nam se i kakav potok našao na putu...

Dvajt Armstid se nasmeši. Još jednom se uverio u pronicljivost debelog narednika koji je odmah shvatio njegovu nameru sugerišući mu i najpogodnije rešenje celog poduhvata. Stoka umorna od trčanja, najbolje bi se primirila oko kakve vode. Tu bi se zaustavila da utoli žeđ i ljudima ne bi bilo teško da je brzo okupe u stado i ponovo uspostave kontrolu nad njom. Jedna rečica bi više vredela nego pedeset jahača.

– Baš tako, Šag – odvrati mu Armstid škiljeći u daljinu prema brdima koja su se videla pred njima sa desne strane. – Ako se ne varam, sa planina bi trebalo da se sliva kakav potok na koji bismo naišli kako krivuda ravnicom. A ukoliko bi ti podesio korak...

Žmirkajući lukavo očicama, debeljko se javi svojim kreštavim glasom:

– Najbolje pred smiraj dana, gazda...

Armstid je znao da će Majriks uraditi sve što najbolje može samo da cela stvar oko isforsiranog stampeda uspe što bolje. Zadovoljan, mahnu rukom Šagu i izmače se u stranu propuštajući dugu kolonu goveda koja je kaskala u oblaku prašine.

Sačekavši da celo stado prode, priključio se remudi koja je išla kao da svakom životinjom upravlja jahač na njenim ledima.

– Kod tebe sve kao na paradi, Čarli – obrati se plavokosom divu koji je opušteno sedeo u sedlu i zadovoljno odbijao dimove iz tek zavi-

jene cigarete. — A onaj ti zelenko ponajbolje drži korak — smeškao se visoki Teksašanin ocenjujući da je skorena krv na njegovom uhu posledica uterivanja discipline pomoću osam jardi dugačkog biča.

— Pa... gazda, nisam badava određen da se brinem o konjima — razvuče Laut zadovoljan Armstidovom ocenom. — Kada momci mogu da izađu na kraj sa poludivljim kravama koje su do juče jurile brasadom, mora i među kljusadima da vlada apsolutni red. Inače... odmah bi me prekomandovao na začelje stada. Tamo je prašina najgušća.

Prihvatajući duvankesu koju mu je ponudio Laut, nekadašnji komandant gerilskog odreda ćutke je motao cigaretu vešto balansirajući rukama u ritmu konjskog hoda. Pošto je potegao nekoliko dimova, tiho reče:

— Dakle, Čarli, kod podnevne izmene konja upozorićeš ljude da ćemo popodne imati i vanrednu promenu životinja. Hoću da svaki čovek tada bude snabdeven brzom i uvežbanom životinjom jer će biti gadne trke. Nameravam da predveče izazovem stampedo...

— Za ime sveta, da li ja to dobro čujem, šefe! — uskliknu uvek stalozeni Laut dok mu je iz poluotvorenih usta umalo ispala cigareta. — Ko to još želi da mu se razbeže krave?

Dvajt Armstid se više nije smeškao. Tvrde bore usekle su mu se oko stisnutih usana, a sive oči dobile neku čeličnu boju.

— Baš tako, Laute — reče ledenim glasom. — Poteraćemo rogonje jedno dve—tri milje trkom tako da će ih proći želja za stalnim bežanjem iz stada. Inače nam ljudi kroz dva dana neće biti ni za šta. A ni koñji, naravno. Od stalne jurnjave

za rogonjama koji svakog časa pokušavaju da se izdvoje, kljusad će nam biti ubrzo smrtno izmorena. Bolje da malo umorimo krave.

Plavokosi momak je sada sa razumevanjem potvrđivao glavom. Slepo je verovao nekadašnjem komandantu sa kojim je u okršajima proveo pune tri godine. Tako je bilo i sada.

— Izvini, šefe — razvukao je tihim glasom. — Svaki radnik oko stoke najviše se plaši stampeda, pa se i meni u prvi mah omaklo...

— Dobro, Čarli — prekinu ga Armstid — svako ima pravo na svoje mišljenje, ali mi je drago što si se složio sa mnom. Moramo rizikovati da i izgubimo neko goveće, ali da konačno umirimo stado. Šta bi se tek dogodilo da nas sa ovako uzjogunjenim kravama i izmorenim konjima stignu Čizamovi ljudi? Ili bismo izgubili stado ili bi nas pomlatili kao zečeve dok bismo se baktali oko nedisciplinovane stoke. Ovako, nadam se, bar ćemo jedan problem uspešno rešiti.

Plavokosi momak je sada motao i drugu cigaretu gledajući ispod oka visokog jahača koji mu se obraćao blagim glasom. U sebi je procenjivao predstojeću situaciju sve više verujući u njenu neminovnost. Ukoliko su želeli smirenije stado, valjalo ga je dobro izmoriti, a potom okupiti i ponovo poterati jednoličnim tempom. Ako je bilo po onoj da se »klin izbija klinom« onda je kontrolisana jurnjava bila najbolji lek protiv bezglavog stampeda.

— U pravu si, šefe — konačno je rekao. — Noćas ćemo imati nešto više posla, ali ćemo narednih dana biti znatno mirniji. A kada stoka bude maršovala jednu sedmicu potpuno će se navići na ustaljeni ritam i disciplinu tokom pokreta.

Uostalom, sve su to mlada grla navikla na jurnjavu po brasadi. Popodneva trka će im samo ojačati kondiciju.

— Baš tako, Čarli — dodao je visoki čovek prikupljajući uzde i podbadajući konja. — Ne zaboravi da obavestiš ljude za vanrednu promenu konja — još se čuo njegov metalni glas dok je galopom jurio prema čelu stada.

— Baš kao i u Misuriju — promrmlja Laut misleći na uspele akcije u kojima ih je vodio njihov oprobani starešina. — Nećemo omanuti ni ovog puta. Pa da nas juri čitava četa Čizamovih jahača.

Pominjući ljude Brajana Čizama, Laut nije ni znao koliko je bio u pravu. Šestorica oprobanih siledžija jahali su za Čoutom Vajatake-rom tragom njihovog stada.

Međutim, već su se nalazili na nišanu karabina Vejna Lavada i Leonarda Grifita.

V

Ugledali su ih predveče onog dana kada je Dvajt Armstid krenuo stado iz kanjona pored Brazosa. Zapravo, prvi ih je otkrio Grifit.

Oprezni izvidnik odabrao je jedan neupadljivi vis obrastao sitnim drvećem i grmovima meskvite kao mesto za zasedu. Grifita je ostavio u zasedi na samom vrhu, a sa konjima se povukao u podnožje. Popustivši kolane na sedlima i oslobodivši životinje uzdi kako bi mogla da pasu, on ih je lasima pripeo za stabla i legao da se odmori. Pouzdavao se u momka na vrhu brežuljka, ali se oslanjao i na svoja istančana čula kao i na konje koji bi mu frktnjem javili ukoliko bi se neko iznenada približio njihovoj zasedi.

Svom mustangu je apsolutno verovao, a uzdao se i u Leonardovu plemenitu kobilu. Zbog toga se mirno oporužio sa puškom nadohvat ruke.

Tamnoputi momak je prvo primečio oblak prašine ali se nije uspaničio. Oštro je osmatrao i dalje a izvidnika je pozvao tek kada je bio uveren da se radi o grupi jahača koja je, ne menjajući smer, ustaljenim tempom jahala njihovim tragom.

— Halo, mister Komanče — nije mogao bez izmotavanja ni u ovom delikatnom trenutku — bar šestorica momaka žure za nama. Kao da su im te vaše krave najvažnija stvar na svetu...

— Da znaš da i jesu — oglasi se izvidnik žurno pritežući kolane i zauzdavajući konje. — Koliko su još udaljeni?

— Bar dve milje — odvrati smirenim glasom momak. — Ako nastave ovakvim tempom, eto ih brzo na puškomet...

Opravađavajući svoje indijansko ime, Lavado se, poput vuka, hitro i nećujno peo uz strminu. Dospevši do vrha, kliznuo je u zaklon desetak koraka pored Leonarda i ostrim okom osmotrio udaljenu grupu jahača.

Odmah je znao ko su i kakve su im namere. Nepogrešivo je ocenjavao da je zbijena grupa jahača banda ubica Brajana Čizama, plaćena i uvežbana za ovake akcije. U nekadašnjem indijanskom borcu sada se javljao neki ubilački bes. Ti ljudi su krenuli za njegovim drugovima da bi ih pobili i oteli stado. Veliki gazda Brajan Čizam nije znao za milost. Vlast i nepovredivost njegovog carstva bili su mu preči od života šačice beskućnika koji su do juče lili krv za interese Juga dok je

on sedeo kod kuće stvarajući moćni ranč.

Škripnuvši zubima, Lavado poteže polugu zatvarača ubacujući metak u cev vinčesterke.

— Lako je ludo poginuti — mrmljao je u sebi dok je u njemu plamteo duh indijanskog ratnika Kamenog Vuka. — Prvim plotunom ćemo oboriti dvojicu, možda trojicu, napadača. A onda... šta će tada biti? Čizamove ubice nisu nikakvi diletanti. Već posle prvog pucnja razleteće se po zaklonima, a zatim štiteći jedan drugog vatrom, opkoliti nas i na kraju savladati. Put prema Armstidovim ljudima zauzetim gonjenjem stada, biće im tada otvoren. A to ne bi bio dobro obavljen zadatak izvidača — mrmljao je i dalje čovek obučen u kožu.

Nešto je morao drukčije uraditi. Iznenaditi ih, ali i suzbiti. Onemogućiti da dostignu stado. Inače... njihova žrtva bi bila bespredmetna.

— Bojiš li se, Leonardo? — zapita crnputog momka koji je osmatrao nailazak jahača preko cevi napunjene vinčesterke.

— Još kako, mister Lavado — odmah se javi momak. — Samo, neću odstupiti pa da na nas ide i stotina Čizamovih ljudi. Šta bi, molim vas, rekao gospodin Latanig sa kojim sam se tako sprijateljio u Bafalo-Bendu. A i moj poočim Morgan Podžin...

Hladnokrvni Lavado se trgnu pri pominjanju imena poznatog revolveraša. Čuo je o tom legendarnom strelcu iz Penhendla, koji je bio strah i trepet oko Big Benda i u južnom Teksasu. Sada mu je bilo nešto jasnije odakle crnputom siromašku onaj karakteristični holster i plemenita kobilica. Dečak je poznao Podžina i zvao ga poočimom. Do sada to nije pominjao, ali je u

trenucima uzbuđenja nehotice natuknuo tu vezu.

Momak se, po običaju, prenemagao i ovog puta i iskusni izvidnik je znao da on, uprkos svojoj tvrdnji, nimalo ne strahuje pred nastupajućim opasnostima. Čovek koji je, makar i nekoliko dana, živio pored najpoznatijeg revolveraša sa juga Teksasa, nije mogao da drhti pred okršajem i da strahuje od smrti. Inače se pored legendarnog strelca ne bi zadržao ni pet minuta.

— Onda, ovako, strašljivče — naceri se Lavado gledajući u nasmejane oči Leonarda Grifita. — Dok još ima vremena, pojaši prikriveno do one šumice iza nas i zauzmi busiju. Pošto malo pripucam na ove momke ispred nas, daću se u bekstvo i povući poteru za sobom. Tada ćeš ti da stupiš na scenu...

— Oborim prvog koji naide za tobom, a ti mi onda pomogneš da smaknemo još kojeg od progonitelja — upao mu je u reč momak spuštajući napeti okidač puške. — Utom će već i pasti mrak.

Vejn Lavado samo klimnu glavom posmatrajući kako se Leonard vešto povlači od zaklona do zaklona i nestaje niz padinu. Boljeg saradnika nije mogao naći pa ni među odabranim veteranima Dvajta Armstida. Još nije znao kakav je momak strelac, ali da je pravi borac, bio je više nego siguran. Dečak koji je uživao naklonost Morgana Podžina nije bio nevešt u okršajima. Ma koliko se kreveljio kako strahuje od predstojećeg sukoba.

*

Čout Vajtaker je jahao na čelu grupe i već čitav sat osećao prita-

jenu jezu duž kičme. Nekim posebnim čulom, svojstvenim samo vrhunskim revolverašima, predviđao je opasnost. Doduše, nije znao odakle će ona doći, ali je bio više nego uveren da ih vreba bliska smrt. Ipak, ne menjajući ritam ni pravac, napredovao je dalje za stadom maverika koje su prikupili skitnice sa Brazosa.

Ma kako energično vodio grupu Čizamovih ubica, u sebi nije opravdavao poturu za ovim nepoznatim ljudima. Pretpostavljao je da se radi o bivšim ratnicima, ljudima koji su u ratnom vihoru izgubili sve što su imali, borcima koji su toliko propatili poslednjih godina i koji su sada pokušavali da počnu iz početka. Nežigosana stoka sa Brazosa nije bila ničija. Na nju se, bez obzira što je na to područje polagao pravo, Brajan Čizam uopšte nije osvrtao. Te mu krave nisu bile potrebne, jer ni sa svojim nije znao šta da radi. U besparici koja je neposredno iza rata vladala u Teksasu, govedo se nije moglo prodati ni za dva dolara. Zbog toga malo-brojni teksaški rančeri nisu ni vodili toliko računa o slobodnoj stoci premišljajući se kako da prodaju bar i neko manje stado goveda koje su već nosila njihove žigove.

Ali, Brajan Čizam je bio neumoljiv. Tvrdio je verovao da bi bilo kakvo popuštanje ozbiljno ugrozilo reputaciju njegovog stočarskog kraljevstva pa je momke sa Brazosa trebalo stići i oteti im goveda. A da bi potera imala potpun uspeh, morali su i da povešaju uhvaćene ljude. Za Brajana Čizama to su bili stokokradice. Kao i ona dvojica siromašnih farmera koji su glavom platili jedno zaklano june.

Čout Vajtaker nije imao izbora. Kao Čizamov predradnik morao je

slepo da izvršava gazdina naređenja inače je mogao da se kupi kud zna. Ko nije mislio, verovao i radio kao Brajan Čizam, mogao je da ide iz njegovog carstva. Pa i brzoruki Čout Vajtaker koji je zahvaljujući svojoj surovosti i nevidenoj revolveraškoj hitrini, odavno izbio na prvo mesto među Čizamovim sileđijama.

Ali, danas nešto nije bilo kao inače. Prvi put u životu Vajtaker je osećao kao neku grižu savesti, prvi put mu se dogodilo da je razmišljao o nepravdi koju će počinuti i kazni koja će ih zbog toga morati da stigne.

Jašući i dalje na čelu mrgodne grupe ipak je uspeo da odagna misli i ponovo postane hladni i proračunati Čout Vajtaker, desna ruka najmoćnijeg rančera kojeg je ikada imao Teksas. Jeza ga je stalno podsećala na opasnost i zbog toga je sve češće bacao uznemirene poglede ispod nisko navučenog oboda šešira. Pažljivo je proučavao okolinu i ubrzo su mu oči ostale kao prikovane na neupadljivom brežuljku sa leve strane puta.

— Možda baš ovde — pomisli zastavljajući iznenada konja tako da je cela grupa umalo naletela na njegovu životinju.

— Roje, Marvine! — zareža smirujući usplahirenog konja koji se vrteo stvarajući oblak prašine. — Razdvojte se i krenite sa obe strane traga stada. Ne moramo baš da idemo kao na igranku — pokuša da celoj stvari da nešto veseliji ton.

Glupavi snagator Roj Taker se samo naceri i krenu dalje. Sledio ga je u stopu Marvin Teg. Mada još nisu shvatali opasnost, oba su potegli puške iz navlaka na sedlima i napunili ih.

— Jesu li ti hladna leđa ili te štreci u stomaku, Čoute — ozbiljnog lica mu se obrati Najtan Nejlz, prvi revolveraš grupe. — Još od podne meni nešto ne miriše na dobro.

Vajtaker je sada bio sasvim uveren u bliskost okršaja. Njegove sumnje potvrdio je čovek kome je kao revolverašu, pravom umetniku sa koltovima, Čout bezrezervno verovao. Apsolutno je bio uveren da Nejlza uopšte nije strah niti da će omanuti u predstojećem sukobu, ali ga je nešto neprijatno pritiskalo u grudima kada mu je izneo svoje strepnje. Ne, nešto nije bilo u redu, a šta, to će ubrzo saznati.

To nešto se dogodilo sledećeg trenutka.

Nekako jednovremeno, Čout i Najtan Nejlz primetiše kako se Roj Taker čudnovato iskrenu u sedlu, a onda do njihovih ušiju dopre prasak pušcanog hica. Dok su mamuzali konje kako bi se razdvojili i sprečili sledeći uspešan hitac skrivenog strelca, obojica su krajičkom očiju primetili oblačić dima na samom vrhu neupadljivog brežuljka, a onda se teško Takerovo telo sruši sa sedla.

Marvin Teg je pokušao nemoguće. Da u direktnom jurišu zbriše čoveka iz zasede. Mamuznuvši konja do krvi, stušio se u bezglavi galop ispustivši prodorni indijanski poklič. Istovremeno, plegao je po konju krijući se iza njegove glave i vrata.

Vejn Lavado se nije ni pomakao posle ispaljenog hica. Iako je znao da će iskusni revolveraš odmah primetiti mesto odakle je pucao, samo je pripunio pušku i hitro nanišanio na čoveka koji je divljim galopom jurio prema njemu.

Za to vreme ostali jahači su nestali sa vidika. Bacajući se sa konja, pronalazili su najbliže zaklone i već mu je nekoliko njihovih zrna opasno fijuknulo iznad glave, ili se odbilo uz jeziv zvižduk okolnog kamenja.

Lavado nije mogao da nanišani na protivnika koji je jahao njemu zaklonjen konjskim vratom, pa je, stisnuvši zube, spustio malo niže cev puške i lagano zategao obarač. Dim i plamen ponovo suknuše na ustima cevi, a onda se napadačeva životinja, pogodena u grudi, spotače i otkliza na prednjim kolenima na zemlju.

Ispadajući iz sedla, jahač nastavi da se kotrlja nastojeći da se dočepa zaklona iza obližnjeg žbuna, kada i po treći put prasnū vinčesterka Vejna Lavada. Teško zrno kalibra 30—3 postrance se zabilo u Tegova rebra, prošišalo kroz pluća i izbilo na desnom boku odvalivši nesrećnom čoveku povelik komad kosti.

Čizamov snagator nije više ni trepnuo. Bio je mrtav kao i Roj Taker kome je Lavadovo zrno probilo grudi.

Time je prvi okršaj između Armistidovih ljudi i Čizamovi ubica bio završen. Ne osvrćući se na neprijatelja, bivši Komanč se otkliza niz strminu i hitro zajaha konja. Snažni mustang je iz Mesta krenuo galopom i ubrzo izneo gospodara izvan puškometa.

— Za njim, ljudi! — uzviknu Čout Vajtaker ugledavši izvidnikovu figuru nisko pognutu nad sedlom konja. — Gađao nas je samo jedan čovek.

Sada je nastala trka za napuštanim konjima. Prvi se sedla dočepao mršavi revolveraš Ben Voker. Dok se u punom trku bacao na leđa životinje, kriknuo je poput pravog če-

jenskog ratnika i konj mu je krenuo kao pomaman. Ispod kopita je vrcalo busenje i uskoro je snažna životinja, stalno podbadana jahačevim mamuzama, jurila poput vihora za beguncem. Opasni Vajtakerov strelac se nadao dobroj nagradi ukoliko mu se posreći da smakne čoveka iz zasede pa i nije obraćao pažnju na okolinu. Tako mu se dogodilo da uopšte nije primetio nacereno lice Leonarda Grifita koji ga je pogledom pratio niz cev puške.

Bivši posinak Morga Podžina već je ocenio da mršavi revolveraš neće moći opasnije da ugrozi Lavada pa je za trenutak sačekao i obarač vinčesterke potegao tek kada je Čizamov čovek dotutnjao desetak koraka do njegovog zaklona.

Ben Voker samo ugleda vatru koja sevnu iza obližnjeg kamena i oseti kako ga nešto udari u grudi.

Bez reči se stropoštao s konja, a grmljavinu hica čuo je tek kao tihi šapat večernjeg povetarca. Umro je pre nego je dotakao zemlju.

Za Čouta Vajtakera sada je sve valjalo počinjati ispočetka.

– Dvojica su, Nejze – još je uspeo da dobaci revolverašu bacajući se s konja.

I preostala trojica ljudi su se našli na zemlji, tražili zaklone i otvarali vatru prema šumarku odakle je došao smrtonosni hitac drugog strelca. Ali, sada su im ispod drveća odgovarale dve puške i očito je bilo da se uopšte ne radi o neveštima strelcima. Dok bi jedan ispalio dva-tri hica, drugi je menjao mesto pa su Čoutovi ljudi badava zasipali vatrom stari zaklon. Odjednom, pripucao bi iza nekog drugog drveta dajući šansu drugom čoveku da zauzme novu busiju.

Više nije bilo nikakvog smisla da pokušaju juriš jer bi ih ljudi iz zasede pomlatili dok bi pretrčali jedva deset koraka. Nadalje, Čout je sada bio siguran da se radi o bivšim vojnicima jer su se dvojica branilaca ponašali kao na vojnoj vežbi; prvo su ih dočekali raspoređeni po dubini, navukli ih lažnim begstvom jednog od branilaca na ponovni juriš, a onda iznenadnom vatrom sačekali u novoj zasedi. Sada su se uporno branili na novoj liniji držeći ih prikovane za zemlju. Najverovatnije su čekali mrak da se odlepe od njih i nestanu u noći. O tome da će ih ta dvojica lukavaca sutradan ponovo sačekati, Čizamov iskusni čovek uopšte nije sumnjao.

Koristeći neku jarugu, Najtan Nejz hitro dopuza do njega.

– Hej, Čoute – zareža puneći ispucani doboš kolta – šta ćemo sada? Izgubili smo trojicu ljudi, a da čestito ne znamo ni s kim se borimo.

Visoki čovek je bio miran. Nije žalio za izgubljenim ljudima. Bili su profesionalci, revolveraši od zadata, tri puta bolje plaćeni od običnih kauboja. Za novac su sejali smrt oko sebe i morali da budu spremni i sami da stradaju. Teže mu je padalo što su bili gotovo prepolovljeni i time doveli u opasnost uspeh celog poduhvata.

Brajan Čizam je stvorio Vajtakerovu grupu siledžija, dobro je plaćao i poverio joj određene dužnosti. Sada neće ni prstom maći da im pošalje pomoć jer je ostatak ljudstva angažovao na prikupljanju stoke koju je nameravao da otera na pijace Kanzasa. U izgledu su bile velike pare pa Vajtakeru nije preostajalo ništa nego da sa preostalim ljudstvom završi poteru ili pogine.

Kao što on nije progledao kroz prste ranjenom Majku Milendu i njegovoj dvojici jahača, tako ni Čizam neće popustiti njemu. Ko nije dorastao za povereni zadatak, mogao je da se čisti sa ranča.

Zbog toga je samo uzdahnio obraćajući se Nejlu:

— Nema šta, momci su nas žestoko pritisli i koliko vidim ne nameravaju da imalo popuste. I sam primećuješ, Najtane, da nam ne gađaju konje. Kao da žele potpun obračun, dok i jedan od nas ili njih traje. U protivnom, jednostavno bi nam pobili konje i odmaglili sa stokom. Dok bismo se mi snašli, njihovo stado bi dobro isprednjačilo. Ne, ne radi se ni o kakvim diletantima. Ta dva momka su rešili da se bore do smrti.

Revolverašu Najtanu Nejlu sve to nije trebalo posebno objašnjavati. Već je i sam primetio da su ljudi iz zasede vešti, čvrsti i nepopustljivi borci i ukoliko ne smisle neko novo lukavstvo, neće uspeti da ih savladaju.

— A da malo prištedimo municiju i sačekamo do večeri? — obrati se revolveraš Vajtakeru. — U pomrčini bismo mogli da im pridemo bliže i u direktnom obračunu sigurno ih likvidiramo.

Čout je znao da im ništa drugo ne preostaje.

— U pravu si, Najtane — zaškripa misleći kako sedmorica strašnih Čizamovih ljudi ne mogu da izađu na kraj sa dvojicom skitnica. — Neka pomisle da smo odustali i da jedva čekamo prekid borbe. Možda zbog toga počinu neku grešku koja bi nam bila od koristi.

Ubrzo, prepucavanje se svelo samo na sporadične hice koje su strelci opaljivali tek kada su primećivali neki pokret kod protivnika. Obe

strane, kao po dogovoru, prestale su da uludo troše municiju.

Naredni događaji će, međutim, pokazati da Vejn Lavado i Leonard Grifit neće napraviti nikakvu grešku.

VI

Ležeći pokraj napola ugasle vatre, šerif Sem Kouli je posmatrao svog mladog zamenika koji se vraćao sa obližnjeg potoka noseći u rukama pribor za jelo, opran posle večere.

— Ako je taj momak vrbovao ljude za teranje stoke za nekakav „Star“ ranč za koji mi nikada nismo čuli, onda se sigurno radi o beskućnicima koji su krenuli da hvataju maverike u brasadi — obrati mu se zavijajući polako cigaretu. — Ili ti, možda, misliš drukčije, Dejve?

Mladi zamenik je polako pakovao posude u vreću od nepromotivnog platna i razmišljao. Šerifovo pitanje je bilo na mestu. Da se radilo o ljudima sa nekog poznatog ranča, jednostavno bi odjahali tamo i uhapsili momka koji je izazvao tuču u salunu i onako bestidno savladao čuvara zakona u Bafalo-Bendu. Ovako, valjalo im je pratiti trag star gotovo dva dana koji je mogao da nestane na nekom krševitom zemljištu ili posle prve jače kiše.

— Pa... Seme — razvuče momak prilazeći vatri — crnčuga je sigurno neka skitnica koja je slučajno naletela u tvoj zatvor. Njega bih odmah otpisao jer mislim da je samo iskoristio priliku da ti umakne pošto si ga onako oštro dočekao. Ali, žilavi momak koji se onako dobro tukao u salunu, mnogo je opasnija zverka. Sabe-

remo li sve tačno, on i nije izazvao tuču. Došao je poslom, a na okršaj je bio prisiljen ponašanjem dokolikača za šankom. To sam tačno utvrdio i zbog toga mislim da momak nije sam nego da negde u brasadi ima logor sa još nekoliko pomoćnika.

Prisećajući se proteklih događaja, Sem Kouli se namršti i zareža:

– Dobro... momče, da prihvatimo tvoju verziju događaja. Dugajlija je, znači, poslovan čovek kome su bili potrebni radnici za okupljanje stoke. Takvi su onda i ostali ljudi koji ga čekaju u toj guštari kraj Brazosa. Pošto momci, koliko smo videli dosad po tragovima, nisu menjali smer kretanja, mogli bismo prilično tačno da odredimo mesto gde bi im se mogao nalaziti logor kraj reke. A ukoliko su im bili potrebni ljudi za okupljanje i žigosanje stoke, taj logor ne bi mogao da bude ni baš mnogo mali. Imamo šansi, znači, i da ih nademo. A tada...

– E... tada ćemo se suočiti sa grupom odvažnih ljudi, šefe – umeša se momak skidajući čizme i zavlazeći se pod pokrivače. – Sve nešto mislim da se ne radi ni o kakvim bednicima i kukavicama. Najpre su to bivši vojnici, čvrsti i lukavi borci. Priseti se, šefe, kako te... ovaj, taj dugački momak navukao da uđeš u ćeliju kako bi ga tresnuo kundakom kolta po glavi. I... šta se onda dogodilo. Momci su te iznenadili u vlastitom zatvoru. A to baš ne priличи kukavicama i smetenjacima.

Sem Kouli se jedva savladao da ne rikne od besa. Polako, smestio se na ležaj i navukao šešir na lice. Spremajuci se za počinak, tiho je rekao:

– U pravu si, Dejve. Bezglava jurnjava za beguncima nam neće

doneti ništa dobrog. Mi smo predstavnici zakona i tako moramo i da se ponašamo. Hladnokrvno, oštro i dostojanstveno.

– E... i to će biti teško izvodljivo – ponovo ga preseče zamenik. – Naše zvezde važe u Bafalo-Bendu i neposrednoj gradskoj okolini. U brasadi se ti oštri momci neće na njih baš osobito osvrutati.

Sem Kouli je bio iskusan šerif pa je i sam znao da je momak sasvim u pravu. Ali, nije smeo da odustane. Ukoliko bi se pročulo da mu nije pošlo za rukom da pohvata begunce iz svog zatvora, njegova reputacija bi bila gotova. Zato odlučno reče:

– Slušaj, Dejve, zvezda je zvezda. Mi smo predstavnici zakona izabrani od jedne društvene zajednice koja je sastavni deo ove zemlje. A ne zaboravi, i ta brasada se nalazi u Sjedinjenim Državama. Zakon koji važi u Bafalo-Bendu, poštovaće i ljudi iz šikara pored Brazosa. Ukoliko se u njima nismo potpuno prevarili.

Dejv Kent je ćutke razmišljao o šerifovim rečima. I nije se u potpunosti slagao sa šefom. Crni momak je samo zamolio da prenoći u zatvoru, a Kouli ga je praktično uhapsio kao skitnicu. Što se tiče žilavog revolveraša, nije bio kriv za salunsku tuču koju su izazvali vajni građani Bafalo-Benda. A šta je Sem uradio? Zatvorio njega a ne i ostale učesnike tuče svaljujući na strančeva leđa svu štetu nastalu u salunu. Po njemu i crnac i taj Šorti Latanig imali su pravo da se brane. Umesto da ih štiti, zakon u Bafalo-Bendu se okrenuo protiv njih. A za to je glavni krivac bio njegov šef Sem Kouli. Preterano gramziv, on je izdejstvovao kod gradske uprave da od imovine zatvorenika napla-

čuje troškove njihovog boravka u zatvoru. To je bila čista lakrdija. Sem je koristio svaku priliku da od uhapšenika zapleni konje, sedla, oružje ili gotovinu koju su imali u džepovima. Za mladog zamenika bila je to čista pljačka. Zavijena, doduše, u zakonske oblande.

Uzdahnuvši, okrenuo se pod čebadima i tiho rekao:

– Šefe, verovatno će tako i biti. Samo, ja bih ipak pripazio na te ljude u brasadi. Zakon mnogi tumače na svoj način. Zašto bi oni bili izuzetak?

*

Kada je Dvajt Armstid dao znak za početak stampeda, Šag Majriks vrištavo povika na predvodnika i mamuznu konja. Stado je tek počinjalo da juri pa je njegov veliki rogonja isprednjačio i dosta ravnomerno trčao pored njegovog konja.

– Samo tako, momče – cerio se debeli narednik povremeno zverajući unazad iz bojazni da ga uznemirena goveda ne sustignu i pregaze.

Za sada je sve bilo u redu. Po njegovoj oceni kapetan je dao pravovremeni signal za jurnjavu jer su se u daljini nazirale vrbe, siguran znak da će za koju milju stići do neke rečice.

Ma koliko bilo uplašeno pucnjevima iz koltova, vriskom kauboja i mahanjem šešira, stado je, umorno od dosta oštrog marša tog dana, jurilo umerenom brzinom. Doduše, pristizalo je predvodnika, ali za sada nije bilo potrebe za bezglavim bežanjem. Zbog toga je debeli čovek i dalje držao uže kojim je vodio bika povremeno ga sokoleći dvostruko previjenim lasom kojim bi ga ošinio po stražnjim nogama.

Bar osam kvintala teški vo je povećao brzinu držeći se još uvek za nekoliko desetina koraka ispred stada.

Šaka jahača je, što je bilo pravo čudo, dosta uspešno održavala red u stadu. Spustivši rogove, većina goveda je jurila u zbijenom nizu, a samo je ponekog od njih valjalo vraćati u stado. Praktično, gubitaka i nije bilo, pa se činilo da će stampedo doneti pun uspeh.

Šag Majriks je veselo podvrisnuo kada je na oko dve milje udaljenosti ugledao kako se bleska voda u rečici koja je vijugala travnatom ravnicom kojom je jurilo njihovo stado. Nekako istovremeno i njegov bik je nanjušio vodu i ubrzao korak. To je jahaču odgovaralo jer su ubrzo i ostala goveda osetila blizinu vode, ali je donosilo i nove opasnosti. Ukoliko bi se ova jurnjava nastavila sve do reke, moglo bi doći do katastrofe, jer bi na prvi val goveda zaustavljenih na obali iz pozadine naletala sve-nova i nova junad.

– Stradalo bi bar pola stada – šaptao je debeli čovek zverajući iza sebe.

Najpametnije je bilo da pusti bika i pobegne negde u stranu. To mu je, uostalom, i bio zadatak i niko mu ne bi mogao zameriti da se uplašio i zbrisao u odsudnom trenutku. Ali, Šag Majriks nije bio čovek takvog kova. Cenio je da mu život još uvek nije u opasnosti, pa je i dalje vodio bika.

Bio je to potez očajnika, ali se debeli narednik nije dao. Znao je da njegov, tri puta lakši konj, nema nikakvih šansi u guranju sa neuporedivo snažnijim bikom, ali je ipak nastavio da nateruje životinju na njega istovremeno udarajući smota-

nim lasom bika po glavi.

Posle nekoliko uzastopnih pokušaja, bik je konačno malo skrenuo desno i za njim su bezglavo jurnula ostala goveda.

– Skrenite ih, skrenite! – vrištao je Majriks Trevoru Kruksu i Dagu Hačisonu koji su jahali sa leve strane stada nešto iza njegovog čela. – Napred, ljudi.

Dvojici Armstidovih jahača nije trebalo dva puta govoriti šta da urade. Već su primetili Majriksove napore da skrene predvodnika i sada su jurnuli prema čelnim kravama vitlajući lasime iznad glava. Vikali su, tukli krave i nagonili zapanjene konje na njih. U jednom trenutku smotani laso Daga Hačisona se zaplete na rogove nekog bika koji je, uzrujan stalnim udarcima, žestoko mahao glavom. Izgledalo je da će sa malim jahačem biti sve gotovo jer ga je bik već napola strgnuo sa sedla, kada iz pozadine dojuri Šorti Latanig i jednim hicom ustreli goveće.

Nekako istovremeno kraj Daga se našao i Trevor Kuks. Poput cepanice debelom rukom dograbio je uže i iščupao palo govedo ispod krava koje su ga gazile jureći iz pozadine, a onda je i Hačisonu uspelo da nekako zaustavi konja. Sada Latanig trgnu nož iz desne čizme i jednim zamahom preseče uže. Mali revolveraš je konačno bio slobodan i sva trojica su jurnuli za čelnim kravama koje su izmicale.

Da li zbog gužve nastale oko obojenog junca ili zbog toga što je Majriks i dalje vodio velikog predvodnika desno, tek celo stado počeo da skreće. Polegli na konjima koji su naprosto leteli, sada su iz pozadine jurili Dvajt Armstid i Miguel Horhe nastojeći da skrenu i sredinu stada. Bila je to prava borba na život i

smrt, u kojoj su ljudi postepeno odnosili prevagu. Krave su sve više skretale udesno i Majriks je gotovo bez muke vodio velikog bika uzvodno, stotinak koraka od rečne obale.

– Polako, momče, zar se nisi zasitio trčanja – umirivao je predvodnika zatežući mu pomalo uže i prisiljavajući ga na umereniji korak. – Samo još malo pa ćemo polako prići vodi.

Stampedo je konačno počeo da popušta. Umorna stoka gubila je ritam, a poneko goveće se odvajalo i hodom prilazilo reci.

Više nije bilo sumnje da su Armstidovi ljudi uspeli. Stoka je sve sporije trčala dok se posle jedva pola milje nije potpuno zaustavila. Izmorena, pojedina goveda su opuštenih glava stajala u mestu dok su druga prilazila vodi.

– Napred, ljudi, poterajte ih prema reci! – začula se nova komanda Dvajta Armstida i njegovi jahači se razleteše poljanom.

Posađ je, međutim, bio otežan činjenicom da su i njihovi konji bili veoma izmoreni jurnjavom za govedima. A stoku je što pre trebalo skupiti u stado i uspostaviti kakav-takav red među kravama.

Sada je bio red na Čarlija Lauta, da spase situaciju. Kao poručen dotutnjao je sa svojom remudom i ljudi su odmah priterali konje menjajući ih za odmorne životinje. Sedlanje je obavljeno munjevitom i kako je koji od njih uzjahivao odmorno kljuse, trkom je odlazio prema rasturenom stadu. Stameni Laut je sada ostavio remudu koja je, predvođena kobilama, sama krenula prema vodi i odjurio da pomogne drugovima. Zajedno sa Horheom i Armstidom uspeo je da pokrene krave sa levog krila stada i potera

ih prema vodi. Sa druge strane trudili su se Trevor Kruks, Šorti Latanig, Red Toliver i Dag Hačison, dok je Šag Majriks, napojivši konja i bika, ponovo pritegao užu i naterao predvodnika u plitku reku. Korak po korak čovek je vodio velikog bika prema drugoj obali a za njima su krenula još neka goveda.

Po izlasku na drugu obalu, Majriks se nije zaustavio. Vodio je predvodnika u širokom krugu a za njim su krenula i goveda koja su, sada u stalnom nizu, dolazila preko vode. Već su i neki jahači prešli na drugu obalu i sada su pomagali da se stoka konačno okupi u organizovano stado.

Postepeno, umorno stado sve sporije se kretalo dok na kraju krave nisu poglele. Neki od odmornijih bikova iskoristili su priliku da se napasu sočne trave. Sve u svemu, stampedo je dobro prošao i Dvajt Armstid je posmatrao kako Emanuel Horhe i Šorti Latanig preteruju poslednja goveda preko vode.

Umorni ljudi su se okupili oko Dvajta Armstida, a Šag Majriks je već palio vatru i stavljao lonac za kafu na gvozdeni tronožac.

– Dakle, ljudi, svako je obavio svoj zadatak ali najviše pohvala ide na račun našeg narednika Majriksa – polako će Armstid dok su ostali pljeskali Šaga po širokim plećima na kojima je bila zategnuta oznojena košulja. – Posle večere ja i Toliver ćemo preuzeti prvu stražu kod stada, a smeniće nas Latanig i Dag Hačison. Ujutro krećemo dalje.

Tako je prošao prvi dan teranja stoke koju su Armstidovi ljudi skupili kraj Brazosa. Još nisu znali kakvu neravnu borbu vode Vejn Lavado i Leonard Grifit sa Čizamovim siledžijama.

Zaraćene strane noć je zatekla u pat poziciji. Što je mrak više osvajaio, sve manje su sevali hici jer su se strelci ustručavali da zbog vatre prilikom paljenja metka, otkriju svoj položaj.

Ležeći u dobrim zaklonima na ivici šume, Lavado i Grifit su budno pazili da neko od napadača ne napusti svoje mesto. U prvom sutonu, kada su senke bile duge i treperave, mogao je neki od Čizamovih ljudi i da pokuša takvu glupost.

Ali, sve je bilo mirno. Četvorica preostalih napadača nisu se micali iz zaklona. Sigurno su odlučili da pričekaju noć i tada ih eventualno zaskoče sa strane.

– Halo, Leonardo – tiho se javi Lavado – čim se dovoljno smrkne napuštamo ovo mesto. Konji su nam se odmorili, pa ćemo lako da se odlepimo od napadača.

Tamnoputi momak je razrogačenih očiju gledao u čoveka obučenog u kožu. Nije verovao svojim ušima da je tako iskusan i oprobani borac odlučio da napusti ovako dobar zaklon i prepusti inicijativu neprijatelju. Promuklim glasom procedi:

– Kakvo povlačenje, zaboga? Ovde bismo mogli da ih držimo do kraja života. Dok jedan stražari, drugi bi mogao da se odmara. Od bežanja nećemo dobiti ništa...

– A ko je pominjao bežaniju, mister Pomrcino? – prekinu njegove žalopojke Vejn. – Korak, dva unazad još ne znači i napuštanje bojnog polja.

Leonard sada nije znao šta da misli. Ili je naprasno ogluveo ili taj indijanski izvidnik nešto smišlja, što on nije mogao da razume.

– Mislim da će najpogodnije vreme biti kroz pola sata. Prvi

mrak je uvek najgušći... dok još nema zvezda i mesečine – ponovo se javi Lavado, a crnoputi momak tek sada zinu od iznenađenja.

– Ja... ja se ne bih ni makao odavde, Vejne. Pa ovo je prava tvrđava.

– Nema neosvojive tvrđave momče – smeškao se Lavado ne ispuštajući iz vida ledinu gde su se nalazili Čizamovi ljudi.

– Pa neka nema – sada se ozbiljno naljuti Grifit. – Ali, mi bismo ih ovde mogli danima držati prikovane za zemlju.

Izvidnik se ponovo nasmeja.

– Danima možda, ali šta da radimo noću? Napustili bi dosadašnje zaklone i ujutro nas napali sa neke druge strane. I... ode naša tvrđava do đavola.

Tamnoputom momku sada je bilo nešto jasnije zbog čega izvidnik želi da napusti zasedu na ivici šume, ali mu se očito nije išlo odatle. Još uvek se nije dao.

– Danas smo ih iznenadili u zasedi, ubuduće će biti sto puta oprezniji. Kako, onda, da zaštitimo te vaše momke i krave što guraju prema Kanzasu?

Vejn Lavado se više nije smeškao. Dok su mu svetlucale oči, ledenim glasom je odsekao:

– Lepo smo popričali, a sada ćeš uraditi kako ti kažem. Idi iza one stene gde su nam konji, zauzdaj ih i pritegni kolane sedala. Za pet minuta krećemo, i to galopom.

Leonard ćutke privuče pušku i tihim korakom nestade u šumi. Domalo, krenuo je i Lavado, a uskoro je noćnu tišinu prekinuo topot dvaju konja u galopu.

– Pobegoše mangupi iz zasede – promrmljao je Najtan Nejls gledajući Čouta koji se prvo pridigao na lakat leve ruke osluškujući sve

slabiji konjski topot, a potom i uspravio na ledini.

– Pobegoše – razvuče Vajtaker – ali ne i zadugo. Već ćemo mi ta dva momka pronaći. Najpre kod stada koje teraju skitnice sa Brazosa. A sada, pokopajte mrtve pa da se odmorimo i mi i konji. Ujutro krećemo za njihovim tragovima.

Dva su razloga terala Dvajta Armstida da stalno požuruje stado i njegove goniče. Želeo je da pre jesenjih kiša prede Red River, najveću prirodnu prepreku na putu za Kanzas, ali i da isprednjači Čizamovim ljudima za koje nije sumnjao da će krenuti njihovim tragom. Smatrao je da će po prelasku Crvene reke, kada zađe na Indijansku teritoriju, bar biti donekle u sigurnosti od Čizamovih momaka iako mu je neki unutrašnji glas govorio da ih oni neće napustiti i da će obračun s njima biti neminovan. O tome se s nekim trebalo posavetovati, videti šta da se radi.

Još za vreme rata Armstid je imao običaj da o teškoćama porazgovara sa potčinjenim, nižim oficirima, narednicima pa i izvidnicima. Svačije mišljenje valjalo je saslušati i iz njega izvući korist. Sada, kada mu je ostala šaka ljudi od nekadašnjeg odreda, najviše se pouzdavao u staloženog Reda Tolvera, nekadašnjeg najboljeg narednika njegovog odreda.

Mamuznuo je konja i priterao ga uz Redovu životinju koja je mirno kaskala uz desni bok stada.

– Lepo vreme, Rede – javi mu se zatežući uzde konju i poravnavajući ga sa narednikovim kljusetom. – Samo da potraje što duže.

— Aha — suvo odgovori čovek. — Samo... nevrema nama ne preti iz oblaka, gospodine...

Armstid je sa dva prsta gurnuo stari šešir južnjačke vojske na zati-ljak i izvukao duvankesu sa nešto sparušenog duvana. Zamotavši tanku cigaretu u smeđi papirić, pru-žio je ostatak naredniku. Čutke su otpuhivali dimove oštrog duvana osmatrajući stado koje je jednolič-nim tempom grabilo napred.

— Dobro kažeš, Rede, i ja više mislim na Čizamove ljude nego na kišu i gromove. Kada već nismo uspeli da izmaknemo pažnji njego-vih jahača na Brazosu, sada se pi-tam šta da radimo. Ma kako brzo terali stado, oni će nas stići.

— Pa... neka nas stignu — raz-vuče Toliver čvrsto se zagledavši Armstidu u oči. — Neka nas samo stignu. Neće nam biti prvi put da se borimo s neprijateljem. Četiri go-dine smo, se kapetane, tukli i ginuli za državu. Zašto ne bismo sada za svoj interes? Ta država... za koju rekoh da smo se borili, pa... ona je propala. I mi zajedno s njom. Šta smo dobili od tog rata? Šta ste vi dobili, gospodine Armstide? Na-ravno, ništa. Bolje rečeno, sve ste izgubili. Čin, položaj, ugled, imanje, porodicu... Kao uostalom i mi ost-ali.

Za trenutak čovek zastade zagle-dan u daljinu. Bledilo je oblilo nje-govo od vetra potamnelo lice, a bore oko usta došle još dublje i gorče.

— A šta je, pitam vas, dobio taj Brajan Čizam, gospodine? Bolje da se upitamo šta je izgubio u ratu? Da li se, možda, zapitao ko smo mi i zbog čega se lomatamo po brasadi da bi uhvatili nekoliko ničijih krava koje sada namerava da nam oduzme kao da smo bedni krad-

ljivci a ne ratnici Juga koji su se borili čak mesec dana duže i od samog generala Lija. Zato, gospo-dine, kažem vam, neka dođu ti Čiza-movi revolveraši i neka započnu okršaj. Mi smo preživeli Bul Ran, Apomatoks, dolinu Šenandoa... mi ćemo se boriti i u ovoj divljoj indi-janskoj zemlji.

— Ali, nije reč samo o borbi, čo-veče — ponovo se umeša Armstid. — Pazi, dok se mi budemo prepuca-vali s njima, krave će nam se razbe-žati.

— Naravno da će se razbežati... ukoliko budemo toliko ljudi da borbu prihvatimo kraj stada — nije se dao ozbiljni Toliver. — Ali, neće biti baš tako. Setite se, kapetane, Bentona i naših ranjenika...

Dvajt Armstid naglo zauzda ko-nja, pa je životinja gotovo sela na sapi. Začudeno je gledao sagovor-nika, a onda mu izgled lica počeo da se menja.

— Čoveče... Tolivere, pametni moj naredniče — gotovo zavika uvek staloženi kapetan Armstid. — To bi moglo da bude rešenje. Još kada bismo našli pogodno mesto...

— To je moja briga, gospodine. Uz vaše dopuštenje krenuo bih odmah napred. Možda ubrzo nadem sličnu dolinu. Samo da Čizamove ljude Lavado bude dovoljno dugo držao na ostojanju.

— Sada, šta će biti — biće i o tome nemoj da se unapred brineš — veselo će Armstid. — Kreni od-mah, a mi ćemo i bez tebe nekako izaći na kraj sa kravama.

Pet minuta kasnije Red Toliver je promenio konja, a drugog poveo u rezervi. Ozbiljna lica oštro je ispred-njao ispred stada. Ispratio ga je kreštavi glas Šaga Majriksa:

— Šta je, naredniče. Dosadila ti prašina pa malo dezertiraš!

Uvek ćutljivi Toliver sada se iskrenu u sedlu i jašući postrance kao pravi Komanč, dobaci:

– Naidemo li gde na rodeo, odmah se prijavi. Bićeš prvak u vodanju krave!

Trenutak kasnije Red je zamakao za neki brežuljak, a Šag ljutito pomeri telesinu da je zaškripalo sedlo pod njim.

– Vidi pametnjakovića, ovolikog bika on naziva kravom...

Pola sata je prošlo kako su Lavado i Grifit terali trkom konje, kada izvidnik zateže uzde i zaustavi mustanga.

– Ovo je dobro mesto za logorovanje, amigo – reče dovodeći Leonarda u novu nedoumicu.

– Ali, oni ljudi...

– Sjaši i rasedlaj! Nema paljenja vatre niti kakvog tumananja okolinom. Svima hladna večera, a za prvu stražu se određuje redov Grifit. Na izvršenje! – začu se odsečna izvidnikova komanda kao da naređenje izdaje najmanje puku vojnika.

Kao pravi redov, Leonard se odmah smandrija sa konja, hitro ga rasedla i priveza lasom za obližnje drvo. Bez reči je izvadio komad suvog mesa iz bisaga i počeo da žvaće. Dok je Lavado polako rasedlavao svoju životinju, momak je progutao dva-tri zalogaja a onda, prebacivši pušku preko lakta leve ruke, odsečnim korakom počeo da obilazi logor. Vladao se poput pravog stražara.

Iz ćebeta smotanog pozadi sedla, izvidnik je izvukao mokasine i preobuo se. U levu je gurnuo kožne korice sa nožem, a u desnu tomahavk.

Potom je zakrenuo opasač udesno pa mu je futrola sa revolverom došla na leđa, a zatim skinuo šešir i stavio ga na sedlo.

– Sada me dobro slušaj, drugar – obrati se ozbiljnim glasom Leonardu. – Za pola sata ponovo osedlaj oba konja, a ukoliko se ne vratim do ponoći jaši što pre za našima i ispričaj kapetanu kako smo obavili zadatak. Ja ću malo da posetim onu četvoricu.

Tamnoputi momak je samo kolutao očima i prvi put se nije bunio protiv izvidnikovih odluka. Čvršće je stegnuo pušku dok je Vejn nestajao u mraku.

Nepun sat kasnije Lavado je nanjušio dim i odmah usporio korak. Domalo, kroz granje primeti odsjaj vatre pa se hitro baci na zemlju i puzeći nastavi prema logoru.

Sada se videlo koliko je Vejn bio dobar učenik Indijanaca. Poput zmije napredovao je od grma do grma pazeći da ne proizvede nikakav šum. Kratko je osmotrio povijanje plamena procenjujući odakle duva povetarac i odmah promenio smer kako ga ne bi nanjušili konji.

Uskoro je stigao na pet metara od vatre i zaklonjen povelikim drvetom osmotrio neprijatelje.

Čizamovi ljudi su plegali, a jedan je bio na straži. Kretao se kružeći na tri – četiri koraka od vatre bacajući ponekad pažljive poglede prema konjima. Videlo se da je iskusen čovek koji se pouzdavao u životinjska čula.

Pokriveni ćebadima i sa šeširima natučenim na lica, nešto dalje od vatre spavala su trojica, a stražar se nije osobito trudio da podstiče vatru. Postepeno, plamen se smanjivao, a logor sve više tonuo u tamu. Sve je izgledalo mirno i u najboljem redu.

Izvidnika je, međutim, instinkt upozoravao na neku skrivenu opasnost. Kao da je odnekud vrebala skrivena smrt. Nešto u svemu ovome nije bilo u redu. Možda mu je smetalo što su gonioči nekako isuviše bili komotni kao da samo pre nekoliko sati nisu izgubili trojicu ljudi.

Ali, nije smeo više da okleva. Morao je hitro napasti i što pre se povući do mesta gde je ostao Leonard ili će momak, kako mu je naredio, u ponoć odjahati za njihovim stadom. A bez konja, ujutro bi bio lak plen preostalim protivnicima.

Kod Indijanaca Vejn je prošao stotine cvakvih noćnih prikradanja i tihih obračuna. Tačno je znao da prvo mora da likvidira stražara, a potom pokuša da smakne još nekog od gonilaca.

Ponovo se pilepio za zemlju i prateći kretanje stražara samo pogledom ispod spuštenih trepavica, poput tihe smrti krenuo prema njemu. Kožno odelo mu se stapalo sa bojom zemlje posute borovim iglicama. Skupivši malo noge spremne za skok, levicom je izvukao nož iz mokasine. Čekao je da stražar dode do konja i okrene se.

A tada je brzinom munje sunulo uvis izvidnikovo gipko telo. U punom naletu, Vejn je uhvatio stražara desnom rukom za usta i oborio ga. Istovremeno levica mu je dva puta sevnula prema čovekovim grudima, a sečivo oba puta nepogrešivo pogodilo stražarovo srce.

Sada je trebalo da dohvati kolt i pripuca na usnule ljude. Pri tome ga nimalo nije mučila savest. Bile su to profesionalne ubice, ljudi koji su iznajmljivali svoje koltove za pare, bogatili se ubijajući za račun gazde Brajana Čizama. Sada su krenuli protiv njegovih drugova, bed-

nih ratnika koji su ginuli i ratovali dok se moćni rančer bogatio i proširivao svoje stočarsko carstvo.

Ali, nije povukao oružje. U magno-venju nešto ga je sprečilo da to učini i Lavado se, a da toga gotovo i nije bio svestan, odjednom bacio u stranu nastojeći da što pre stigne do najbližeg drveta.

To mu je spasilo život. Ukoso, sa desne strane, iz same blizine svezanih konja, mrak rascepi narandžasti plamen, a zatim se začu puščani prasak. Kuršum udari u zemlju tačno na mestu gde se sekund ranije nalazilo njegovo telo.

U logoru nastade pravi pakao. Dvojica ljudi koji su navodno spavali, odbacili su pokrivače i brзом paljbom zasuli predeo gde se povukao izvidnik. Istovremeno, od konja je nastavila da seva puška. Poput grada, zrna su udarala u grane, kidala lišće i uz jeziv zvižduk se odbijala od kamenja. Prasak oružja gotovo se slivao u jedinstvenu kano-nadu. Vezane za debelo uže razapeto između dva stabla, njihove životinje su uplašeno njištale i trzale se.

Konji... sevnu izvidniku kroz glavu pa, ne pokazujući se iza stabla gde je ležao sakriven, iz sveg glasa zareža kao puma.

Jezivi krik uplašio je životinje i one su, napola lude od straha, pokedale ulare i dale se u divlji trk. Jedan sivi ždrebac sapleo se o sedlo na zemlji i tresnuo tačno u vatru razbacujući ugarke na sve strane.

Za trenutak nastade potpuna tama, a iznenađeni ljudi obustaviše vatru kako ne bi pobili vlastite konje koji su bezglavo jurili okolinom logora.

To je bila Lavadova šansa i on se nije dvoumio. Pognut gotovo do zemlje, četvoronoške je krenuo u

mrak. Tutanj konjskih kopita ublažavao je njegove šumove pošto je sada morao da žuri i pri tome naleteo na suve grančice koje su se lomile pod njegovim rukama i nogama. Svakog časa menjao je smer kretanja i ubrzo se našao dovoljno daleko od logora da je smeo da se uspravi i potrči.

Sada je to bio Kameni Vuk, indijanski ratnik kome je život zavisio od gipkih nogu i čeličnih pluća. Uhvativši ravnomerni ritam, trčao je brzinom konjskog kasa prema mestu gde je ostavio Leonarda. Povremeno bi zastao i osluškivao, ali se za njim nije čuo topot potere. Čizamovi jahači su, očito, imali prečeg posla. Trebalo je da pohvataju razbežale konje.

Trčeći, Lavado je razmišljao o sukobu. Instinkt ga ni ovog puta nije prevario. Zahvaljujući samo tom osećanju, izbegao je hitac čoveka koji ga je čekao u zasedi kod konja. Čizamovi ljudi se nisu dali i po drugi put uhvatiti u zasedu. Priгуšena vatra, usnuli ljudi i stražar koji je ležerno šetkao logorom, trebalo je da kod njega stvore utisak sigurnosti što bi olakšalo posao strelcu skrivenom kod konja. Umesto njega, kraj vatre je uz dvojicu ljudi bilo stavljeno drvo prekriveno čebetom i šeširom. To je omogućilo prikriveno dejstvo trećeg čoveka.

— Ovamo, Vejne — začu ubrzo tihi poziv tamnopusutog momka koji je izlazio ispod drveća vodeći osedlane konje. — Skači na kljuse, ono ima dva puta više nogu nego ti. Brže ćemo bežati.

Za koji tren pomrcina je progutala dvojicu jahača, a potera Brajana Čizama ostala i bez četvrtog čoveka — koščatog revolveraša Džesija Transtela.

Lešinare je prvi primetio Dejv Kent i odmah upozorio šerifa Kulija. Za trenutak dvojica ljudi sa zvezdama na grudima zastali su i osmotrili grabljivice koje su se sve niže spuštale.

— Rekao bih da je u pitanju mrtva životinja, možda krava ili konj — tiho će mladi zamenik.

Obojica su istovremeno pomislili na grupu momaka iz brasade koji su, jedini u ovom kraju, okupljali stoku ovako u nevreme. Rančeri su to prvi put radili s proleća radi žigosanja teladi, a s jeseni su odabirali bikove za prodaju. Rad sa stokom usred leta nije bio uobičajen i Kuliju je bilo jasno što se čoveku koji je u Bafalo-Bendu tražio jahače za okupljanje krava, veoma žurilo. Najpre zbog nekrunisanog stočarskog kralja Brajana Čizama kome takva rabota nikako ne bi bila draga.

Poteravši nešto brže konje oba predstavnika zakona ubrzo izbiše u šumoviti predeo gde se juče popodne i sinoć odigrao sukob između Čoutovih ljudi i dvojice Armstidovih momaka.

Uskoro su naišli na trag grupe konjanika koji su, činilo se sasvim iznenada, poterali konje galopom i razjurili ih na sve strane.

— Eno konjske lešine — ponovo se javi Dejv Kent jašući prema mestu gde se videlo ubijeno kljuse Marvinu Tega. Po žigu na sapima odmah su videli da je to Čizamovo kljuse.

Prateći dalje tragove, iskusni šerif je ubrzo otkrio mesto gde su bili sahranjeni izginuli ljudi. Kada su odmakli nekoliko, na brzinu nabacanih kamenica, otkrili su četiri

leša ovlaš pokrivena konjskim pokrovcima.

— Čizamovi ljudi — smrsi Kouli gledajući mrtvace. — Roj Taker, Marvin Teg i Ben Voker. Džesi Transtel je umro strašnom smrću. Vidi ova dva udarca u srce.

Mladić je namršteno gledao izgignule ljude pitajući se kakvi su borci ti momci iz brasade kada su ovako sredili Čizamove siledžije. U poslednje vreme ne pamti se da je veliki rančer izgubio kojeg čoveka, a sada su gledali u četvoricu mrtvacu stradalih u jednom obračunu.

Ponovo su zatrpali leševe i lagano krenuli okolinom. Ubrzo su otkrili mesto gde su stradali Roj Taker i Marvin Teg, zatim teren gde se odigrala borba u drugoj zasedi u kojoj je poginuo Ben Voker, a onda i noćni logor u kome je ispustio dušu četvrti čovek — revolveš Džesi Transtel.

Tragovi okršaja bili su vidljivi na svakom koraku. Ispaljene čaure, mrtav konj opaljene kože i slomljene noge kojeg su morali kasnije ustreliti i ostaviti, kuršumima okrnuta stabla i mahovina po okolnim stenama, krv na mestu gde je poginuo stražar, na brzinu napušten logor sa ostavljenim stvarima i delovima konjske opreme.

— Koliko ja vidim, Dejve, samo su im se dvojica suprotstavila — obrati se mladom zameniku Sem Kouli. — I to uistinu dva izvanredna borca.

Dejv je zamišljeno gledao tragove pre nego je odgovorio. Videlo se da mu je teško da nešto prevale preko jezika, ali je na kraju ipak promrm-ljao:

— Jedan od njih dvojice mora da je živeo među Indijancima. Počevši od načina postavljanja zaseda, likvidacije četvrtog čoveka nožem, noć-

nog šunjanja oko logora pa i moka-sina koje je tom prilikom koristio, čovek je dobro ispekao njihov borački zanat. A sada bih hteo nešto da kažem što ćeš možda krivo protumačiti, šefe — podigao je pogled prema šerifu koji ga je slušao skupljenih veda i čvrsto stisnutih usana.

— Predstoji nam teška borba. Tu dvojicu momaka koje jurimo nećemo tako lako dobiti u šake. Prvo, neće ih dati njihovi drugovi, a drugo... pa neće se ni oni sami lako predati.

Zastavši za trenutak, mladić je osluškivao neće li njegov ljutiti šef šta reći, a onda nastavi nešto sigurnijim tonom:

— Taj crnac, Seme, baš nije ništa skrivio i kao svaki čovek želeo je da se dočepa slobode. A i drugi zatvor-enik... Latanig, bio je izazvan u salunu ali je ipak jedini trebao da ispašta zbog nastale tuče. Ma kako posmatrali stvar, njihove krivice su beznačajne i mislim da nam sve ovo nije bilo...

— Dosta, Dejve! — prosikta Kouli stežući pesnice i zakoračivši prema zameniku. — Dosta si rekao. Ja se šerifskim poslom bavim petnaest godina i znam kako radim i kakve rezultate postizem. Zadužen sam da održavam red i zakonitost u Bafalo-Bendu pa to i činim. Možda pomalo prestrogo, ali to uslovljavaju današnja vremena. Toliko o meni. A sada nekoliko reči i o tebi. Ako si se uplašio tih momaka iz brasade, skidaj zvezdu i vraćaj se kući. Među ljudima od zakona kolebljivcima nema mesta.

Sada je bio red na Dejvu Kentu da uzdrhti od prigušenog besa. Jedva sastavljajući reči jetko odgovori Kouliju:

— Seme... ti si mi dao zvezdu i jedino ti imaš pravo da je tražiš na-

trag. Nisam kukavica i zbog toga neću odustati. Ali ti kažem... ne činimo pravo što jurimo tu dvojicu ljudi. A zvezdu ću ti vratiti kada i ako stignemo natrag u Bafalo.

Bez reči, šerif Kouli se okrenu i pride konju. Domalo, obojica su nastavili put.

Puentarenas je bio gradić na severu Teksasa izgubljen u prašnjava-voj ravnici. Nekada, tu se nalazila stara španska misija, potom je celi kraj ukazom kraljevske krune iz Madrida dat don Miguelu Astmaru Mirandi kao doživotni posed.

Više od stotinu godina menjali su se vlasnici velike hacijende »Korona« za koju su radili stotine meksikanskih peona i vakerosa. Sadašnji grande Miranda zvao se don Teofilo.

Vremena su se, međutim, menjala. Teksas je uspeo da se oslobodi od meksičke vlasti, a zatim se pridružio Sjedinjenim Državama. Sve više je dolazilo novih doseljenika koji su sve manje zarezivali španske plemiće i njihove titule. Vremenom je opadala i moć ranča, a s njome i ugled porodice Miranda. Ipak, još uvek su bili moćni, nadmeni i odvojeni od ostalog sveta. Plava krv španskih hidalga još je tekla u venama pripadnika stare porodice Miranda.

Sada su se na granicama velikog poseda našli Dvajt Armstid i njegovi dve hiljade dugorogih goveda. Stoka je bila umorna od stalnog marša i trebalo je da predahne bar nekoliko dana. Ali, problem je predstavljala voda. Svi rečni tokovi su prolazili teritorijom »Korone« i ukoliko su želeli tu da se zadrže neko

vreme, morali su da zatraže dozvolu od grande Teofila.

Uzdahnuvši, Armstid pozva Miguela Horha i Daga Hačinsona da ga otprate na hacijendu. Nije imao novca da njime plati korišćenje pašnjaka i vode koji su pripadali hacijendi, ali se uzdao u ponos porodice Miranda računajući da neće spasti na tako niske grane i odbiti pomoć jednom gringu koji čak nije imao ni para, a kamoli titulu.

Sat kasnije obreli su se u velikom patiju, centralnom dvorištu hacijende izgrađene u starom španskom stilu. Bila je to niska zgrada sagrađena u kvadrat sa tremovima duž unutrašnjih strana obraslih bršljanom. Velika kapija, iznad koje je pisalo Korona, sada je bila otvorena i prašnjava namernici, zauzdavši zapenjene konje, polako su ujahali u dvorište.

Dočekao ih je vitak tridesetogodišnjak crne zalizane kose, uskog duguljastog lica na kome su plamtele tamne, nešto upale, oči. Tanki potkresani brkovi davali su mu kičoški izgled, a besprekorna odeća prepuna veza i ukrasa, nikako se nije slagala sa ulogom koju je igrao na imanju.

— Buenas dias, senjores — dočeka ih hladnim glasom. — Ja sam upravnik ovog imanja Benjamin Goinza. Šta vas je dovelo na Koronu?

Pravila dobrog ponašanja nala-gala su trojici došljaka da ne sjašu dok ne budu pozvani, ali su i domaćina obavezivali da im to ponudi. Umornog namernika trebalo je pozvati da sedne i da se odmori ili bar skloni sa sunca, a njegovom konju dati vode.

Ali, taj Benjamin Goinza nije uradio ni jedno ni drugo. Jesnostavno ih je ostavio u sedlima umornih ži-

votinja i čekao da se izjasne o razlozima posete.

— Halo, mister — konačno prevali preko jezika Dvajt Armstid — vodimo stado od dve hiljade goveda za Kanzas. Stoka nam je umorna i žedna pa smo mislili da zamolimo...

— O tome nema ni govora — preseče ga nadmenim glasom ufitiljeni predradnik. — Zadužen sam da održim nepovredivost naših granica i to ću i učiniti. Vaša stoka ne sme stupiti na Koronu.

Dvajt Armstid nije očekivao ovako grub doček. Lice potamnelo od sunca i vetrova, sada mu je došlo blede, a oči dobile čelični sjaj. Snažnom rukom stezao je jabuku sedla još se uzdržavajući od oštrijih reči.

Krajičkom oka motrio je kako iz jedne prostorije sa leve strane izlazi nekoliko naoružanih vakerosa, a bar trojica su već držali puške u rukama.

— Kao da ih i nema, gazda — začu hladni glas Daga Hačisona koji je, nekako presamičen, napola visio u sedlu sa njegove leve strane.

— O njima ću se ja pobrinuti.

— Maldito Amerikano! — opsova predradnik mašajući se za kolt čiji je kundak bio optočen srebrnim ukrasima kao i kicoški holster nisko spušten niz desnu butinu.

Benjamin Gonza bio je, međutim, toliko spor da je mogao bar tri puta umreti pre nego bi potegao oružje i opalio prvi metak. Protiv Dvajta Armstida nije imao nikakvu šansu i u to se uverio čim je ugledao cev kolta proseglog čoveka, uperen tačno u predicu svoga opasača. Celokupna njegova pojava odavala je silno iznenađenje dok mu je ruka ostala u smešnom položaju sa napola izvučenim revolverom.

— Samo sa dva prsta, por favor — otegnu Dvajt Armstid jedva čujnim glasom u kome su treperili neki metalni tonovi. — I da ga čujem kad zvekne o kaldrmu.

Goinza se još dvoumio. Nije verovao očima da mali čovek, presamičen preko jabuke sedla, još nije potegao revolvere i da to nije iskoristio nijedan od petorice njegovih ljudi okupljenih na tremu, desetak koraka od njih. Uzdao se u njihovu brojnost i premoć, a, eto, stranci kao da na to uopšte nisu mislili. Više od Dvajtovog revolvera, nerviralo ga je ponašanje Miguela Horhea koji je, kao da su negde na fiješti, mirno zavijao cigaretu. Doduše, radio je to samo levom rukom ali uz takav posprdni smešak na usnama da je Koronin predradnik gotovo počinio ludost i povukao oružje.

— Rekoh sa dva prsta — ponovo se začu Armstidov šapat koji je do čoveka sa srebrnim koltom dospeo kao grmljavina letnje oluje.

Trojica došljaka nisu pokazivala ni trunku straha.

Takvim ljudima, shvatao je sada Goinza, nije se smelo pretiti oružjem. Valjalo ih je smaknuti na neki drugi način a ne u direktnom obračunu kako je malopre mislio. Zbog toga se konačno odlučio i polako povukao posrebrni kolt i to samo palcem i kažiprstom desne ruke.

Izgledalo je da je time sukob završen i da će strancima popustiti pažnja kako je nestajala opasnost od okršaja. Tako je bar mislio krupni čovek zadriglog vrata sa sombrerom zabačenim na leđa dok je hitro podizao cev puške prema mršavom momku obešenom o unkaš sedla.

Prasak Dagovog kolta odmah je razuverio sve koji su mislili da će vakero uspeti da na svoj način

sredi Amerikance. Niko od petorice ljudi sa Korone nije primetio kada je Hačison uspeo da potegne kolt čiji je hitac nepogrešivo pogodio magacin vinčesterke i izbio je iz grdosijinih ruku. Pri tome ga je kundak puške udario u stomak i on se, kao posećeno stablo, sruši pred noge svojih drugova.

Eho praska Dagovog hica još je odzvanjao kada kaldrmom zazveča Goinzin kolt. Prebledeo, čovek i bez komande podiže ruke u visini ramena, a onda, veoma tiho, prozbori Dag Hačison:

– Prvo puške, a onda opasaće. I to sve na jednu gomilu.

Za divno čudo, oružje mu se opet nalazilo u futroli a ruke na unkašu sedla. I dalje je visio presamićen i nekako odsutan. Ali, četvorica njegovih protivnika nisu se usuđivali ni da mrdnu. Nekako istovremeno, dvojica odbaciše puške, a onda se začu nova Dagova komanda:

– S leva na desno... po redu i to samo sa dva prsta jedne ruke!

Koronini jahači delovali su kao regruti na obuci kojima ni u snu nije padalo na pamet da ne poslušaju strogog narednika. Bez pogo- vora, samo na mig Dagovih očiju, otkopčаше opasaće puštajući ih da im padnu na zemlju. Nije se čula nijedna reč protesta, nijedna psovka.

Za to vreme Miguel Horhe završio je zavijanje cigarete i sada tražio šibice zataknute za mašnu širokog tamnog sombrera. Zapalivši, povuče nekoliko dimova i odjednom se maši za šešir. Obučena u belu čipkanu haljinu, sa desne strane, dolazila je devojka čija pojava je naterala meksikanskog obožavaoca žena na tako ućtiv doček.

– Ah, senjores, kakav strašan nesporazum – začu se njen duboki i topli glas od kojeg brže zakuca

srce Miguela Horhea. – Molim vas da sjašete i prihvatite skromno gostoprinstvo ove kuće. Ja sam Marija, kćerka don Teofila Madriaga, padrona hacijende Korona. Otac će svaki čas doći sa pašnjaka, a dotle, por favor, izvolite za sto.

Dok je govorila, devojka je netremice gledala prosedog Armstida čije su slepoočnice blesnule na suncu čim je skinuo šešir.

– Gracijas, mućo gracijas, senjorita. – brzo odgovori na pozdrav diskretno motreći na ponašanje vakerosa i Benjamina Goinze. – Žao mi je što vam je naš dolazak doneo toliko uzbudenja, ali se nadam da smo bar svi saglasni da je potezanje oružja ipak poslednji čin koji džentlmenima ostaje na raspolaganju prilikom rešenja nesporazuma.

Pri tome je još jednom pogledao Goinzu koji je i dalje stajao u grotesknom položaju sa napola dignutim rukama i lica zelenog od jeda.

– Fernando, Miguele, pobrinite se za konje, a vi ostali pomozite Estebanu – reče devojka jahačima prihvatajući ruku Miguela Horhea koju joj je galantno ponudio.

Trenutak kasnije su ušli u veliku hladnu prostoriju sa starinskim nameštajem. Poslednji je, naravno, išao Dag Hačison, kontrolišući ispod oka ponašanje Koroninih ljudi.

– Senjores, šta želite za osveženje? – obrati im se devojka prihvatajući ulogu domaćice.

– Najpre jednu tinaju ili neki potok. Štoka nam lipsava od žedi, senjorita – nasmeši se Armstid dok su mu oči bile hladne i zabrinute. – Ali, o tome ćemo sa vašim ocem...

Sat kasnije već su žurili prema stadu. Teofilo Madriaga galantno im je odobrio ispašu i napajanje

stoke tokom narednih dana, a Horhe je uspeo da na polasku šapne Mariji:

– Zahvalnost ću vam odati za mesec dana kada se budem vraćao kući.

Crne oči lepotice blesnuše posebnim žarom dok ga je šapućući ispraćala:

– Madre Marija, budi mu na pomoći!

IX

Krčma „Soledad“ bila je jedino mesto gde su u Puentarenasu ljudi svraćali na čašicu pića i laku zabavu koju su, ne baš jevtino, nudile ocvale senjorite nabavljene iz daleke Sonore.

Šag Majriks i Red Toliver dobili su zadatak da u gradu nabave nešto od najnužnijih namirnica i sada su svratili u krčmu da za nekoliko preostalih novčića popiju toliko željenu čašu piva.

– Ovo je vreme sijeste i slabe posete salunima – zakrešta debeli Šag vezujući konje za prečku ispred lokala. – Bar se nećemo gurati za šankom.

Ćutljivi Toliver samo klimnu glavom posmatrajući lepog vranca sa žigom B na sapima životinje. Izgledalo je da osim njih i vlasnika crnog konja, nikog neće biti u krčmi.

Još sa vrata dočeka ih prijatna hladovina i polumrak saluna. Patos, posut drvenim strugotinama, ublažavao je njihove korake dok su prilazili šanku iza kojeg je stajao postariji Meksikanac opasan keceljom.

– Buenas tardes, senjores – pozdravi strance odmeravajući njihova prašnjava i pohabana odela, a time i dubinu njihovih džepova. –

Po čašu hladnog piva ili možda nešto žešće?

– Oh, bože, ja bih najrađe oboje

– zakrešta Majriks oslanjajući telu sinu na masivni hrastov šank odmeravajući stasitog čoveka, jedinu mušteriju koja se osim njih nalazila u salunu.

– Samo dva piva, amigo – odseče Red Toliver klimnuvši glavom učtivo nepoznatom čoveku koji se nalazio sa leve strane pulta. – Poslednju platu dao nam je naš četni blagajnik...

Sredovečni čovek pomeri se korak bliže.

– Na proputovanju? – zapita ih.

– Ili...

– Samo na proputovanju, mister – oteže Toliver prihvatajući čašu dok je Majriks već brisao penu sa usana pošto je, i ne trepnuvši, popio piće.

– Zovem se Vilijam Kejton i vlasnik sam ranča – predstavi se čovek za šankom. – Mogu li bivšim vojnicima da ponudim piće?

Red je baš zaustio da učtivo otkloni ponudu jer nije imao para da je i uzvрати, kada se začuo karakteristično Majriksovo kreštanje:

– Još pitate, mister Kejton. Pivo i vodu i ne računam u pića.

– Onda... tri viskija, Mendoza – odvrati se rančer čoveku sa druge strane šanka koji se užurbao da što pre obavi porudžbinu. – Da li jašete sa stadom longhorna koje se sada odmara na „Koroni“? – obrati se ponovo Redu Toliveru.

Stameni narednik je izvukao duvankesu i polako zavijao tanku cigaretu.

– Vesti ovde brzo kruže, mister Kejtone – pogleda ispod oboda otrcanog šešira rančera pripaljujući cigaretu. – Tek smo dan u ovom kraju.

Prihvatajući piće rančer je podigao čašu nazdravljajući im.

— Pa... stado od dve hiljade i va...

— I to zdravih i dobrih, mister Kejtone — umeša se iznenada Majriks.

Smeškajući se rančer je potvrdio glavom.

— Naravno, stoka vam je prvorazredna, mister...

— Šag Majriks, gospodine — zakrešta debeli narednik. — A ovo je moj drug Red Toliver koji je u svemu umereniji od mene pa eto i u predstavljanju. Rekosmo li obojica, mister Kejtone, da su naša goveda zaista dobra? — cerio se i dalje Šag kao da samo učtivo održava razgovor.

Vilijam Kejton je otpio još gutljaj pića i sada sasvim ozbiljno gledao dvojicu Teksašana.

— Neki moji jahači su videli vaše krave i obavestili me o tome, a već sam i sam mogao da se dosetim kuda ste s njima krenuli. Vaš poduhvat je za svaku pohvalu, ali ima i svojih nedostataka. Do Kanzasa je bar još pet stotina milja i stotinak žednih dana...

Zacutavši, rančer je posmatrao reagovanje dvojice stranaca. Na učtiv i nenametljiv način im je stavio do znanja da su bez para i da će im sve teže biti da žive samo na govedini, često i nedovoljno posoljenoj. Pominjanje teškoća koje ih očekuju na daljem putu bila je ujedno i ponuda za kupovinu stada. To je sada shvatio i Toliver i razumeo zbog čega je promućurni Šag malo pre onako hvalio njihova goveda.

— Tu ste, čoveče, potpuno u pravu — odseče bez uvijanja stameni narednik ozbiljno pogledavši rančera. — Ne bi se baš moglo reći da nam nekoliko dolara ne bi do-

bro došlo, ali situacija još nije beznađna...

— Naravno, čoveče — hitro se umeša rančer dajući znak saluneru da im natoči još jednu rundu pića — beznađe je za takve momke potpuno nepoznata reč. Mislio sam da bismo mogli da se dogovorimo samo o delu stada...

— Stotinu krava su vaše ukoliko izbrojite hiljadu dolara, mister — odvali Majriks začudo dubokim glasom u kome nije bilo ni prizvuka uobičajenog kreštanja. — U ovom trenutku pedeset »dvoorlaša« je sasvim solidna cena za stotinu junadi...

Ponuda je, eto, pala i sada je na Kejtonu bio red da se o njoj izjasni. Pedeset zlatnih dvadesetica moglo se u Kanzasu udvostručiti kada, za jedno sa njegovom stokom, teksaški langhorni budu oterani do željeznice u Vičiti. Momci su bili bez para i ponudili su mu tačno polovinu cene. Bila je to poštena ponuda. Sebe su rešavali besparice, a njemu ostavljali mogućnost solidne zarade.

Pre nego što je išta rekao, pogledao je Tolivera koji je u znak saglasnosti samo klimnuo glavom.

— Evo stotinu dolara kapare. Ujutro ću doći po krave i doneti ostatak duga — rekao je rančer odbrojivši novčanice na šank pred Toliverom. — A sada, da zalijemo, ljudi...

— I to na naš račun — ponovo je zavrištao Majriks uz obavezno cereenje dok mu je podrhtavala debela trbušina. — Ali sada po mom ukusu, i pivo i viski.

Stari saluner se užurba. Iznenada je u vreme popodnevnog odmora dobio dosta posla.

Na izmorenim konjima koji su naprosto posrtali Lavado i Grifit su pristigli uveče trećeg dana odmora na Koroni. Šag je, zahvaljujući dobro obavljenoj prodaji goveda, pripremao obilnu večeru koja je zasno mirisala.

– Šta vide moje oči? – zakreštao je ispravljajući telesinu iznad kotla koji se pušio. – Za tako satiranje konja nekada se u vojsci dobijalo deset dana zatvora. A sada... jedan Komanč i jedan crnja...

– Grifit, Leonard Grifit, uvek vama na usluzi, mister Telesino – zareža crnoputi momak sjahujući sa umorne kobile. – A što se tiče onog crnja... pa ovaj ovde gospodin Latanig mi je dao dobar savet. Svakome ko me tako nazove trebalo bi da odmah izbijem bar nekoliko zuba i ukoliko bih ga sada poslušao, bilo bi vam to od neprocenjive koristi. Tačno biste zapamtili kako se zovem, a i na dijeti biste bili nekoliko dana što bi uveliko doprinelo vitkosti vaše figure. Bezuba usta, znate, manje jedu a i manje melju pogrdne reči – cepao je momak razvlačeći po južnjački.

Šag Majriks se više nije kreveljio. Ni na kraj pameti mu nije bilo da se uplaši mladićevih reči, ali mu je bilo drago što se ovakav momak pridružio njihovoj grupi. Ipak, još uvek nije mogao bez izmotavanja.

– Spasavaj Lavado – zakrešta prema izvidniku sklanjajući se sa druge strane vatre – i zaustavi tog crnč... ovaj momčinu.

Dok su mu oči radosno svetlucale, izvidnik je napravio ozbiljno lice.

– Pa... sada, Šag, čovek je delimično u pravu – razvukao je. –

Zaista mu je ime Leonard Grifit i zaista je napravio lom u Bafalo-Bendu kada je zajedno sa Latanigom prebio čuware zakona i zaključao ga u ćeliji njegovog zatvora. Kod mene je ovih poslednjih dana pokazao odličan uspeh pa ti sada vidi kako ćeš ga ubuduće zvati. A i tebi velim, momče – okrenu se Leonardu – ono sa izbijanjem zuba ne mora da važi baš za svakoga. Ako ćeš mene da pitaš, za Šaga ponajmanje.

– Ta ti je na mestu, Kameni Vuče – začu se odsečni glas Dvajta Armstida koji se odnekud stvori zajedno sa Šortijem Latingom. – Šaga ne dirajte jer ostadosmo bez kuvara.

– Zdravo kapetane – odgovori Lavado prihvatajući ruku visokog čoveka dok su se Leonard i Šorti, kao stari znanci, međusobno grvali šakama po rebrima i pljeskali po ramenima. – Za ledima nam je nešto čišći vazduh. Inače me još ne bi video.

Oštra bora između očiju prose-dog čoveka kao da je za trenutak nestala. Čovekove reči su mu bile od posebne važnosti i on je znao da se Lavado ne bi pojavio među njima da im je još pretila opasnost od Čizamovih ljudi.

– Bilo ih je sedam kada smo ih sačekali – obavestavao ga je nešto detaljnije izvidnik. – Malo smo se prepucavali pa su im četiri sedla ostala prazna. Naravno, nešto su naučili pa ih više nismo nigde videli. Konje smo izmorili preprečujući im moguće pravce nailaska, ali je sve bilo uzalud. Nigde ih nije bilo na vidiku. Samo, ako mene pitaš, nipošto ne veruj da su odustali. Preostala trojica plaćenih ubica će nas kad-tad naći. Inače neće smeti

da izađu pred oči tom svom gazdi Brajanu Cizamu.

Dvajt Armstid je pažljivo slušao izvidnika. Nije mu bilo prvi put da ga ovaj iskusni čovek obaveštava o teškoćama. I to kratko i tačno, bez uvijanja i ulepšavanja.

– Samo još jedan detalj, šefe – ponovo zatreperi Lavadov smireni glas. – Trojicu smo oborili u prvom naletu, a onda se dali u bekstvo navlačeći ih u novu zasedu. Mislio sam da sam ih namagarčio kada sam se noću vratio do njihovog logora, ali su se oni predstavili u drugom svetlu. Umesto da ja njih iznenadim, oni su meni pripremili zamku iz koje sam naglavačke i jedva umakao...

Dvajt Armstid samo razmahnu rukama i krenu prema stadi. Sa ovakvim ljudima nije trebalo strahovati od bilo kakve potere. Pa makar se radilo i o Čizamovim revolverašima ili tvrdokornom šerifu iz tog Bafalo Benda.

X

Uspravan poput motke i lica mračnog kao gradonosni oblak, Cout Vajtaker je između Berta Rigensa i Najtana Nejla polako ujahao u Hamilton, prašnjavi gradić na severu Teksasa. Pred gradskom štalom su zaustavili umorne životinje i polako sjahali.

– Dobro došli u Hamilton, gospodo – dočeka ih stari štalari prihvatajući čvornovitim šakama uzde. – Za jednu noć cena je dolar po životinji, ukoliko ostajete duže upola je jeftinije.

Čvrst kao stena, Bert Rigins se iskezi starcu.

– Oh, dobri čoveče – zareža nervozno češući bradaću lice – a koliko konja već imaš u štali?

Starčić je podigao svoje blede plave oči i zastavši sa kljusadima iznenadeno odvratio:

– Samo jednog, gospodine. Biće dovoljno mesta za vaše konje.

Sada je Rigins izgledao kao patrona dinamita čiji je dogoreli fitilj taman pretio eksplozijom.

– Eto vidiš, svako pametan izbegava tvoju štalu, gulikožu. Za naših pet životinja uzećeš nam pet dolara. Za te pare bismo mogli i da se napijemo umesto da ih damo tebi.

Cout Vajtaker ga prekinu energičnim pokretom ruke.

– Mani svađu, Berté – tiho je rekao. – Bolje nam donesi flašu viskija da se počastimo.

Stameni čovek je zabezeknuto pogledao visokog revolveraša koji mu je pružao nekoliko novčanica. Nije razumeo iznenadnu promenu Coutovog raspoloženja, ali je prihvatio pare i žurno krenuo.

– Pa... zaista se ne možete pohvaliti velikim poslom – razvuče Vajtaker gledajući prazne boksove štale. – Dođuše, sezona gonjenja stoke još nije počela, pa ni stranaca nema mnogo...

Starac jedva dočeka da prihvati razgovor.

– Potpuno ste u pravu, mister. Stada i njihovi goniči će tek da naidu kroz mesec dana. Ali, čuo sam pre neki dan, kroz susedni Puentarenas prošlo je jedno manje stado. Nekih dve hiljade grla. Čak su i prodali stotinak krava, i to upola cene...

– Eh, neka teksaška sirotinja – nehajno reče Vajtaker prihvatajući gužvu sena da istrlija konja. – Zna li se koliko je jahača pratilo stoku?

Istresajući zob konjima u jasje, starac nije žurio da odgovori. Ispod oka je merio drugog čoveka sa dva nisko pripasana kolta, koji nije po-

kazivao namere ni da pride konju. Već na prvi pogled je video da se radi o revolverašu.

– Možda desetak – polako je odgovorio na Vajtakerovo pitanje.

– Ljudi pričaju da još nisu čuli za takav ranč sa žigom zvezde. Kao na staroj teksaškoj zastavi...

Vajtaker i Nejlz se samo kratko pogledaše. Bilo je jasno da se radi o ljudima koji su hvatali maverike na Brazosu. Sada su se uverili da su ispravno postupili kada su, posle dva neuspela okršaja sa njihovom zaštitnicom, malo skrenuli sa traga pustivši ih da poveruju kako su potpuno odustali od potere.

– Oh, evo našeg prijatelja s flašom – veselo će Najtan Nejlz kao da mu je gutljaj pića najvažnija stvar na svetu. – A da li, dragi čoveče, imaš negde nekoliko čaša?

Bert Rigins nije mogao da se naćudi prijatnoj atmosferi koju su očito diktirali dvojica opasnih i svirepih revolveraša. Ali, bila je to njihova stvar i ukoliko su želeli mogli su gulikoži štalaru da ponude celu flašu. Taman je zaustio da nešto kaže, kada ga preseče Vajtakerov glas:

– Predaj flašu i prihvati se posla, Berte. Kljuse ti je znojno i prašnjavo. Štalaru treba pomoći, vidiš da ne može sam sve stići.

Bez reči, krupni čovek ostavi flašu na sanduk sa stočnom hranom i prihvati gužvu sena da istimari konja. Ispod oka je bacao pogled prema Nejlzu i štalaru koji su nazdravljali jedan drugom dok je Čout timario konja kao da mu je to bilo jedino što je do sada radio u životu. Nije još shvatio da su dvojica revolveraša od starca doznali dobre vesti o beguncima sa Brazosa. Za celo vreme pre toga rastrzala ih je sumnja da su pogrešili kada su

skrenuli sa njihovog traga jer se stado, bez obzira na svoju sporost i upadljivost, ipak moglo izgubiti u tolikom prostranstvu.

*

Posle napuštanja razbojišta između četirih jahača i ljudi sa Brazosa, Sem Kouli i Džin su toliko upejani kretanje kao da im više i nije bilo stalo da stignu dvojicu begunaca. Čak su malo skrenuli na severoistok pa su se ubrzo obreli u Santa Rozi, gradiću kojih stotinu milja udaljenom od indijanske teritorije.

Dva dana su proveli u njemu, jeli, pili, okupali se i obrijali u gradskoj berbernici, obilazili konje smeštene u štali. Izgledalo je da uopšte ne znaju šta će od dosade.

Iako mu takvo ponašanje nije išlo u glavu, Dejv Kent je ćutao. Nije ni pomišljao da je šerif odustao od potere, a opet, njegovo ponašanje je ukazivalo suprotno. Nešto nije bilo u redu i mladić se trudio da pronikne u tajnu takvog ponašanja.

Možda Sem najpre želi da se obe zaraćene grupe međusobno desetkuju pa da tek onda mi nastupimo?

– pitao se Dejv i odmah odrečno mahnu glavom. To ne bi bilo rešenje. U okršaju bi mogli da stradaju i ljudi koje mi gonimo pa bi nam ceo put bio uzaludan.

Idēju da se, videći četiri leša kao rezultat obračuna, šerif uplašio, momak je odmah odbacio kao neosnovanu. Kouli bi u tom slučaju već nešto izmislio i insistirao na povratku u Bafalo Bend.

Pa šta mu je onda? – pitao se zamenik sumnjičavo vrteći glavom.

Kada je trećeg dana Sem ustao tek pred podne, Kent nije izdržao neizvesnost.

— Dobro, šefe, da li mi i dalje idemo za beguncima ili se vraćamo kući? — otvoreno ga zapita.

— A kud se žuriš, momče? — odvratio je pitanjem Kouli leno se protežući na suncem obasjanom tremu gradskog hotela. — Tako stado nam neće umaći. Isuviše o ide.

Dejv ga začuđeno pogleda.

— Pa... koliko ja znam, ne jurimo mi njihove krave nego crnca Grita i Lataniga, što se tukao u salunu! — odsekao je zamenik ne ustručavajući se da se direktno suprotstavi šefu.

Sem Kouli se i dalje smeškao, ali su mu oči bile hladne i odlučne. Razvlačeći polako reči, jedva procedi:

— Šta bismo mi, Dejve, uradili sa dvema bitangama koje nemaju više od pola dolara u džepu? Ha, pitam te sada. Zar taj crnja nije došao u moj zatvor tražeći prenoćište jer nije imao para da plati ni boravaku gradskoj štali, a kamoli u hotelu? A zar misliš da taj Latanig nije takođe bio švorc?

Dejv Kent je sa sve većim čuđenjem slušao šefa. Nešto nije bilo u redu. Kouli je bio gramziv čovek i naveliko je koristio svoj položaj. Ali sada, šta je hteo od beskućnika i njihovog mučno stečenog stada. Nešto je tu smrdelo.

— Da su ta dva momka puka sirotninja ne moraš mi posebno napominjati — konačno smrsi Dejv Kent gledajući u vrhove čizama. — To, koliko ja znam, ne menja stvar. Pred zakonom su podjednako odgovorni i bogati i siromašni...

— To hoću da čujem! — razvika se šerif tapšući momka po ramenima. — Zbog toga, mislim, bolje je

ako ih pohapsimo kada se malo obogate. Šta da radimo od sirotninje koju bismo čak morali i da hranimo na povratku u Bafalo Bend.

Dejvu Kentu su se zažarili obrazi. Šakom je sklonio šerifovu ruku sa ramena gledajući ga očima koje su sevale.

— Za mene je to čist kriminal, šerife — resko je siktao gledajući Koulija u oči. — Zar smo krenuli da šćarimo ili da hapsimo prestupnike?!

Sem Kouli je zbunjeno zverao oko sebe.

— De, de... ne viči, čuje nas svet — zabrza pokušavajući da učutka ljutitog momka. — Kakav, do daval, pominješ kriminal. Oni koje gonimo su kriminalci. Zar ne hvataju tuda goveda?

— O tome sada neću da govorim — odreza mladić ledenim glasom. — Nežigosana junad, još zalutala u guštarama pored Brazosa, nikada nisu bila nečija svojina i na njih je imao pravo svaki jahač koji ih uhvati lasom. To je staro teksaško pravilo i sada ga nećeš menjati ni ti ni taj bahati Brajan Čizam. Da sam znao da će se ova potera ovako izroditi ne bih ni pošao iz Bafala. Još tamo bih ti vratio ovu zvezdu koju ti srozavaš na obično parče pleha.

— Pa... vrati je sada — bio je van sebe od ljutine Kouli. — Vrati je, balavče. Za šaku dolara naći ću koliko hoćeš ljudi i angažovati ih za poteru. Biće dovoljno ako u jednu šaku prime dolare, a drugu podignu na zakletvu. Uvek ću moći da nadem koliko hoćeš zamenika.

— A to bi hteo! — siktao je sada momak dok mu se desnica opasno klatila iznad revolverskog kundaka. — U tom slučaju ne bi imao svedoka za svoja nedela koja zaklanjaš iza te značke. Ali, neće to tako

lako biti. To ti kažem ja, Dejv Kent. Tačno je da si me ti izabrao za pomoćnika i dao mi zvezdu, ali sam zakletvu položio pred Gradskim odborom i gradonačelnikom. E vratiću ti je, ali samo pred njima. Ukoliko se uopšte i vratimo u Bafalo Bend.

Sem Kouli je znao do koje opasne granice je doterao i sada je pokušavao da se savlada i bar malo smiri situaciju. Već je video Kenta kako lako poteže oružje i sigurno pogada cilj. Sa tim momkom se nije smelo šaliti niti ga dalje izazivati. Zbog toga pomirljivo reče:

– Svada nam neće pomoći, Dejve. Možda se nismo ni dovoljno razumeli. I sada ostajem pri tome da od uhapšenih skitnica bez prebijene pare u džepu nećemo imati nikakve koristi. Zapravo, nećemo moći da naplatimo štetu za polomljeni inventar u salunu. A što se tiče novih ljudi, pa... ipak ćemo morati da unajmimo nekoliko brzih momaka. Nas dvojica nećemo moći sami da izađemo na kraj sa ljudima sa Brazosa. I sam si se uverio kako su prošli Čizamovi revolveraši. Četiri mrtvaca o tome najbolje svedoče.

Kent se polako ohladio i sada trezvenije razmišljao. Da je potegao oružje i uhapsio šerifa pod optužbom zbog nečasnih namera prema ljudima koje su gonili, bila bi samo njegova reč protiv Koulijeve. Vlast u Santa Rozi ga ne bi podržala i samo bi ispao smešan u očima njenih građana. To bi, ujedno, i bio kraj njihove saradnje, a Sem bi onda imao odrešene ruke da radi šta hoće. Ukoliko bi i dalje ostali skupa, mogao bi da ga bar donekle kontroliše.

Razmislivši još malo, Kent je konačno prihvatio pomirenje.

– U redu, šefe – razvukao je gledajući u zemlju. – Recimo da je sve bio nesporazum preko kojeg smo obojica prešli. Ti i dalje vodiš poteru, a ja izvršavam naređenja. Ako smatraš da je nužno, angažuj još ljudi. Uostalom, ti si šerif i znaš šta treba da uradimo da bismo uhvatili begunce.

Veoma zadovoljan, Kouli će:

– Da momče. Idemo u salun da popijemo po čašicu u ime toga. Uz put ćemo pogledati da li ima ljudi koji bi nam se pridružili.

Bled u licu ali veoma pribran, Dejv Kent je, zveckajući mamuzama, krenuo drvenim trotoarom prema krčmi. Isprsvši se, pored njega je koračao Sem Kouli.

*

Red Toliver je lako prešao općicali Red River. Samo na sredini reke voda je bila nešto dublja ali je konj lako savladao slabu maticu i konačno se dočepao druge obale.

– Odlično, momče – šaptao mu je stameni narednik dok se životinja otresala a čovek skidao čizme da bi iz njih izlio vodu. – Bikovi će preći još lakše.

Dvajt Armstid nije odustajao od namere da se sa Čizamovim ljudima obračuna znatno pre Kanzasa, bez obzira na stoku koju je pucnjava mogla da nateru u stampedo. Svidela mu se Redova ideja iz rata. Tada su, naime, sklonili ranjenike u jednu sporednu dolinu, a daleko od nje sačekali poteru severnjake. Namera im je bila jednostavna a istovremeno i veoma lukava. Ukoliko bi uspeli da nadvladaju protivnika, pretvorili bi se u goniocce što bi severnjake oteralo daleko od ranjenika, a u obrnutom slučaju povlačili bi se što dalje od

doline odvlačeći i na taj način protivničke snage od svojih ranjenih drugova. Sačekani u zasedi, severnjaci su pretrpeli velike gubitke i dali se u bekstvo. Gonili su ih gotovo pedeset milja, a uvek oprezni kapetan Armstid je blagovremeno vratio grupu ljudi koji su prihvatili ranjenike i sproveli ih u sigurnost njihove pozadine. Za taj uspeh mnogi su dobili odlikovanja ili činove, a Majriks i Toliver su unapređeni u narednike.

— Pa da krenemo, drugar — obrati se stameni čovek konju zgazivši prethodno opušak cigarete. — Tamo su brda, a gde ima planina ima i skrivenih gudura. Samo nam ih valja naći.

Dan se blizilo kraju kada se Toliver na umornom konju ponovo našao kod gaza. Zadovoljno se nasmešio ugledavši oblak prašine koji je stvaralo njihovo stado na putu prema reci. Popustio je kolan kljusetu i priveo ga vodi da se napoji. Polako je zavio cigaretu čekajući dolazak stoke.

Šag Majriks se zaista izvežbao u vodenju bika predvodnika. Blagovremeno je skrenuo udesno i sada je okretao na drugu stranu dovodeći stado postrance prema vodi. To je imalo za posledicu da stoka krene deo puta gotovo paralelno sa rekam i opet su pojedine grupice goveda, skretale prema vodi.

— Još kada bismo i Čizamove revolveraše nekako preveli žedne preko vode — smeškao se Red — gde bi nam bio kraj. A možda se sreća jednom i nama osmehne. Do sada nas nije loše služila. Stvorili smo stado i krenuli za Kanzas. Danas ćemo preći na indijansku teritoriju. Nije šala, promarširali smo pola ogromnog Teksasa —

mrmljao je prilazeći konju da bi mu ponovo zategao kolan.

Oštro je osmatrao prve grupe goveda koje su pod pritiskom ostale stoke polako ulazile u reku. Sada je i Šag oštro skrenuo bika prema vodi podbadajući ga da zagazi u reku. Tek tada ga je pustio da se napije, a onda ponovo poterao prema drugoj obali. Za njim su, po navici, nagnula ostala goveda i uskoro se ustalasana voda Red Rivera prekrila stotinama govedih glava.

— Samo napred, Šag — hrabrio ga je Toliver pokazujući mu najbolji pravac prelaza.

Debelom Majriksu nije bilo do šale. Stoka se kao i obično plašila vode, zbijala se, smetala sama sebi prilikom plivanja. Moglo se dogoditi da čak pokuša i da se vrati ukoliko bi osetila kolebanje predvodnika.

Spasonosna obala bila je sve bliže i uskoro su životinje osetile tlo pod nogama. Prvi talas goveda više nije morao da pliva i sada se žurno kretao kroz plitku vodu prema strmoj obali.

— Ukoso, Šag, skreći bika u stranu, lakše će se peti uz kosinu — vikao je Toliver terajući konja postrance na prva goveda koja su već izlazila iz vode.

Zajedničkim snagama nekako im je uspelo da skrenu čelnu grupu, a za njom su krenuli i ostali bikovi. Sreća im se ponovo osmehnula i stameni narednik je vratio pušku u korice na sedlu. Nije bilo suviše uznemirenih junaca koje bi, u krajnjoj nuždi, morao da ustreli kako ne bi uznemiravali celo stado.

Za to vreme Šag je izveo bika potpuno na obalu i sada je ponovo započinjao uobičajenu igru; vodio ga

je polako u krug svijajući tako celo stado na jedno mesto.

Među prvima, reku je prešao Dvajt Armstid i odmah krenuo prema Toliveru.

— Onda, kakvi su nam izgledi, naredniče? — zapitao ga je.

— Veoma dobri, ser — po navici mu se obratio po vojnim pravilima Toliver. — Milju odavde pronašao sam dolinu bogatu travom i vodom, a veoma uskog ulaza. Nekoliko pobodenih kolaca i nešto prepletenog granja biće dovoljno da za čas zatvorimo klanac. A i bez toga, pored obilne paše i potoka, stoka neće ni mrdnuti iz doline. Cela naša grupa sada može sačekati Čizamove sile-džije.

Visoki čovek je izgledao veoma zadovoljan. Pogledao je preko reke gde je kraj stada sa poslednjim jahačima ulazio u vodu. Ubrzo, i ljudi i životinje su zaplivali, a onda se na jednom uzvišenju pojavio Vejn Lavado.

— Neće ovamo, gospodine — začuo je Tolivera. — Pripaziće malo na one što idu našim tragom.

Armstid je ćutke klimnuo glavom posmatrajući kako Lavado nestaje sa vidika, a onda pošao napred.

Stoka ratnih veterana i beskućnika sa Brazosa prevalila je tačno pola puta za Vičitu.

XI

Držeći tanjire i limene lončice za kafu, ljudi se okupiše oko Šaga da dobiju doručak, kada iz jutarnje izmaglice naprosto izniče Vejn Lavado.

— Za sat će biti na gazu — referisao je kratko Armstidu, na što su bivši ratnici samo pobacali pribor za jelo i potrčali prema konjima.

Začudujućom brzinom debeli Majrkis je prevrnuo lonac sa kafom na vatru a iz oblaka pare začu se njegov kreštavi glas:

— Što ne dode pola sata ranije. Ovako bacih toliko dobre kafe.

— Šta kukaš, neće ti odbiti od plate — dobaci mu njegov pomoćnik Leonard Grifit dovodeći i svoju i narednikovu životinju. — Samo sedlaj pa da krećemo. Inače će reći da se izvlačimo...

— Vas dvojica ostavite konje — začu se strogi Armstidov glas, na što je debeli Šag odmah zauzeo stav mirno. — Pripazite na stoku dok se mi ne vratimo. Ono nekoliko pobijenih kolaca... pa i nisu baš neka garancija zbog koje bismo rizikovali toliki trud i muku.

Ubrzo su se oko kapetana okupili njegovi ljudi. Ozbiljnih lica postrojavali su se narednik Red Toliver, opasni strelci Dag Hačison i Šorti Latanig, zatim grdosije Trevor Kruks i Čarli Laut. Do njih je sa neizbežnom cigaretom među usnama nehajno stajao Miguel Horhe, a na kraju vrste se, držeći mustanga za uzdu, našao Vejn Lavado. Strašna ratna sekira Komancha, umesto u desnoj čizmi, sada mu je bila zataknuta za opasač.

— Jaši! Na desno, kasom... marššš — komandovao je Armstid osluškujući karakteristični zveket opreme konjičke jedinice na maršu.

Pola sata kasnije već su prelazili reku. Teksašanin Dvajt Armstid odlučio je da se poslednji obračun sa Čizamovim ljudima odigra u njihovom rodnom Teksasu. Ne na nekoj indijanskoj teritoriji koja još nije ni imala ime.

Po svežim tragovima Čout Vajtaker je zaključio da će još danas stići stado skitnica sa Brazosa. Prefinjenim instinktom rođenog revolveraša predosećao je blizinu konačnog obračuna i više nije taktizirao. Bio je odlučan da se sukobi sa tim kradljivcima stoke uzdajući se da će u direktnom okršaju bolje proći.

— Prešli su reku — trgao ga je iz misli. Najtan Nejlz. — I bez velike žurbe stići ćemo ih oko podne.

Čout ćutke klimnu glavom. Još jednom se pokazalo da obojica istovetno misle i delaju. Tom Najtanu Nejlzu nije trebalo ništa govoriti ni objašnjavati. Sve što se ticalo njihovog opasnog revolveraškog zanimanja, on je imao u malom prstu. Na takvog čoveka uvek se moglo bezrezervno računati.

— Dakle, Nejlze, u podne ćemo preuzeti stoku od tih kradljivaca i...

Naglo je začutao kada ispred sebe ugleda kako iza leskovog grma, udaljenog dvadesetak koraka, polako izlaze trojica ljudi.

— Onaj u koži je zaklao Trans-tela — procedi Nejlz zauzdavajući konja. — Njega prepusti meni, Čoute.

— Da... slažem se, samo... nekako mi ih je isuviše malo — cedio je Vajtaker gledajući kako njihovi protivnici sjahuju s konja i odmiču se u stranu, da im se životinje ne bi našle na nišanskoj liniji. — U zasedi su bila dvojica, nije valjda stado terao samo jedan čovek — cedio je visoki revolveraš gotovo ne pomićući usne.

— Naravno da nije — upozori ga Najlz. — Ostali tek dolaze.

Dvajt Armstid, Dag Hačison i Vejn Lavado su sjahali. Bez izgovor-

ene reči pokazali su da će ih baš oni dočekati. Ostali su se poredali sa strane. Oslonjeni rukama o jabeke sedala ishod borbe čekali su Toliver, Latanig, Laut i Miguel Horhe.

— Idemo, ljudi — uzdahnu Vajtaker sjahujući s konja. — Moj je onaj visoki sa prosedim zaliscima. Taj im je sigurno voda.

— Onda ću ja malog — smrsi stameni Rigins. — Taj, je zaskočio na Brazosu Milanda i njegove momke.

Vajtaker je zastao posle trećeg koraka i sačekao da se zaustave i njihovi protivnici. Delilo ih je nešto više od petnaest jardi. Čutke ih je odmeravao uveren da će sedokosog pogoditi još pre nego i potegne oružje.

— Pogrešno, Berte — začu ledeni glas Najtana Nejlza. — Ja ću maloga, a ti onog u kožnom odelu.

Ni u ovom kritičnom trenutku Čout nije mogao a da se ne divi tom istinskom revolverašu. Nepogrešivim osećajem procenio je vrednost protivnika, prenebregao osećanja zbog izgubljenih drugova koja su ga navela da prerano odabere za protivnika čoveka u kožnom odelu. Sada je na sebe preuzeo neuporedivo opasnijeg strelca — malog i neuglednog čoveka za kojeg bi se moglo reći da su mu koltovi bili preteški.

Ali, izgled tog malog čoveka, znao je tačno Vajtaker, bila je čista varka. Ispod maske neuglednog čovečuljka krio se žilav i ustrajan borac, čovek koga je od svih protivnika valjalo najviše respektovati. Najtan Nejlz je, bez sumnje, probrao dostojnog protivnika s kojim će se pogledati preko nišana oružja.

Zadovoljan, Čout Vajtaker je preleteo pogledom preko postrojenih

protivnika i zadržao ga na Dvajtu Armstidu. Tihim, ali poput sablje britkim, glasom obratio mu se:

– Vručina je, mister... a i publika nestrpljivo očekuje...

– Pa... kad čuješ glas ptice, go-spodine – preseče ga Armstid.

Sestorica ljudi stajali su spremni da ubiju ili umru. Malo povijen napred, Dvajt Armstid je usredsredio svu pažnju na visokog i koščatog revolveraša, očito predvodnika Čizamovih ljudi. Znao je da će se za koji sekund pogledati preko nišana svojih koltova i bio je potpuno miran. Potpuno opušten i zadovoljan dočekao je krik kraguja.

A onda se otvori pakao.

Prvi je reagovao Vejn Lavado. Munjevitim pokretom njegovo gipko telo polete prema zemlji dok je desnica istovremeno trgnula držak tomahavka. Potez kojim je hitnuo strašnu indijansku sekiru gotovo se nije mogao ni primetiti. Još pre nego je dotakao zemlju, izvio se u stranu i u zaletu nastavio da se kotrlja po travi. Nije ni gledao protivnika uveren u nepogrešivost pogotka.

A on je bio stravičan. Dok je stameni Rigins još povlačio kolt iz holstera, nešto ga je udarilo u grudi.

– Zakasnio sam – još je pomislio čudeći se što nije čuo prasak hica, a onda umro.

Tek tada je zapraštalo sa svih strana.

Ugledavši osmeh na licu sedokosog čoveka Čout Vajtaker pomisli kako smrt i nije uvek tako ružna i stravična i munjevito trgnu desni kolt. Dok je izravnavao cev oružja sa protivnikovim širokim grudima video je kako čovek tek izvlači revolver.

– Zakasnio je ... za jedan celi život – sevnulo mu je mozgom dok je

zatezao obarač, a onda mu kažiprst zastade usred pokreta.

Tek tada je osetio snažan udarac u predelu stomaka i shvatio da se ruši na zemlju.

Nije on, neko me drugi pogodio! – treštalo mu je u mozgu dok je kao kroz neku crvenu koprenu gledao malog revolveraša koji je, obavijen lakim oblakom barutnog dima, baš ispaljivao svoj drugi hitac.

Opet on, taj čovečuljak, ta bedna gnjida od čoveka, on je dokrajčio nepobedivog Čouta Vajtaker – mislio je Čizamov svirepi predradnik nastojeći natčovečanski da pomeri cev oružja prema Hačisonu.

Nije mu uspeo, a i nije bilo potrebno. Sledećeg trenutka hrabri redov Dag Hačison odleteo je na zemlju od udara velikokalibarskog kuršuma. Ali, spasio je život svom kapetanu i celi obračun okrenuo naglavce.

Sve se, zapravo, odigralo u njegovoj režiji. Umesto da posle krika kraguja opali na Nejlza, neugledni čovek je skrenuo cev oružja prema Vajtakeru i ustrelio ga hicem u stomak. Jednovremeno, kliznuo je na desno koleno hvatajući na nišan direktnog protivnika. Dok je okidao drugi metak, tačno je znao da će biti pogoden. Iz usta cevi Nejlzovog kolta već je sebao narandžasti plamen.

Ali, spasio ga je nagli pokret naniže. Umesto u grudi, kuršum mu se zario u levo rame, slomio ključnu kost i rascepao mršave mišiće. Pao je od udara teškog zrna. Još je uspeo da vidi komad plavog neba, a onda se sve sručilo na njega bacajući ga u tamni bezdan.

Gotovo ne verujući očima, Armstid je video kako se sa zategnutim koltom u ruci ruši visoki revol-

veraš koji ga je već imao na nišanu.

— Gospode... Dag — magnovenju je shvatio ko mu je spasao život, a onda mu je prohujalo mozgom da će njegov protivnik znati da iskoristi priliku i opali na žilavog mališu, njegovog najhrabrijeg ratnog saborca.

Tog trenutka Dvajt Armstid bi dao sve na svetu za jedan jedini sekund koliko mu je trebalo da skrene kolt i opali na Najlza. Ali, već je sve bilo uzalud. Grmljavina dva hica gotovo se stopila u jedan pucanj i on je video kako pada njegov vojnik Dag Hačison.

Samo su heroji spremni na ovake žrtve — sevnulo mu je kroz glavu dok je povlačio obarač, začuden što se čovek na kojeg je nanišanio nekako sasvim polako ruši naiznak.

Povratni trzaj oružja ga je vratio u stvarnost, a onda je prasnuo još jedan hitac. Opalio ga je, dok se kotrljao travom, Vejn Lavado. Onako s boka, ne nišaneći potegao je obarač kolta.

Sav izrešetan, sa tri smrtonosne rane u sebi, konačno se stropoštao Najtan Nejlz.

Cizamova grupa siledžija i ubica više nije postojala i put za Kanzas bio je slobodan. Bar tako su tog trenutka mislili Dvajt Armstid i njegovi ljudi.

*

Šorti Latanig i Vejn Lavado su gotovo istovremeno potrčali prema ranjenom Hačisonu. Dok mu je izvidnik sekao nožem jaknu i košulju, visoki revolveraš je strgnuo maramu sa vrata nameravajući da njom zaustavi krvarenje.

— Ruke uvis... svi! — začu se iznenada zapovednički glas i Armstidovi ljudi iznenađeno ugledaše

kako se sedam ljudi pojavljuje iza leskovog šumarka ispred koga se odigrao malopredašnji okršaj. — Ti, dugonjo, što pre — obrati se krupni čovek Latanigu.

— Sem Kouli... šerif iz Bafalo-Benda — ote se Šortiju dok je i dalje čučao pored ranjenika sa maromom u rukama.

— Rekoh li da svi podignete ruke, lopužo! — razvika se ponovo šerif iz Bafalo-Benda streljajući očima Šortija. — Ili će ti ovaj pozdrav pomoći da me bolje razumeš.

Iz njegovog kolta suknu plamen i dim a zrno udari u zemlju tačno između Latanigovih nogu zasipajući kamenčićima i njega i ranjenika pored koga je čučao.

Žilavi revolveraš se nije ni pomorio. Bez obzira na opomenu koja je došla u obliku vrućeg olova i barutnog dima, u njegovim očima nije bilo straha.

Gledajući i dalje šerifa u oči jetko procedi:

— Ja ću sada pomoći ranjeniku, a ti, šerife, povuci obarač. Sigurno ti neće biti prvi put da pod zaštitom tog pleha na grudima poćiniš hladnokrvno ubistvo.

Istovremeno, gipkim prstima je ispod pazuha ranjenog čoveka stezao krajeve marame. Krv je samo donekle bila zaustavljena ali je i dalje bojila tkaninu. Ranjeniku je trebalo namestiti slomljenu kost, a ranu najbolje opržiti usijanim gvoždem. To bi sprećilo infekciju i još bolje zaustavilo krvarenje. Ali, za to je bila potrebna šerifova dozvola i Šorti je, stisnutih vilica, ustao podižući obe ruke uvis.

— Gospodine — zareža dok su mu oči sevale od ljutine — izvršio sam vaše naređenje. Ukoliko vas ta zvezda imalo obavezuje, naredićete

nekom od ljudi da bolje previje ranjenika. Možda vašem zameniku...

— Kuš, bitango, ti ćeš me učiti šta da radim! — preseče ga Kouli. — Bacajte opasače! Ti bitango, prvi — odmerio je Lataniga ubilačkim pogledom.

Žilavi revolveraš ćutke spusti levu šaku na predicu i otkopča holster. Potom je, držeći i dalje desnu ruku u visini glave, odvezao kožnu oputu kojom je futrola bila pričvršćena za desnu butinu, i opasač se konačno nade na zemlji. Razoružan i bespomoćan ispravio se preletevši pogledom preko šerifovih ljudi.

Petorica od njih su bili obični probisveti koje je šerif negde uzput unajmio kao pomoćnike.

Lopuze koje će ubiti ne trepnuvši okom — pomislio je Latanig gledajući u njihova iscerena lica, dok su ćutke sedeli u sedlima držeći u rukama oružje spremno za paljbu.

— A sada ti u koži — Koulijev glas je nastavljao. — Bacaj oružje!

Vejn Lavado je izgledao kao da je stigao sa druge planete. Pogled mu je lutao okolinom kao da ga sve to uopšte ne interesuje. Spustio je levicu i otkopčao opasač. I dalje je nezainteresovano buljio mimo šerifa ni ne osvrćući se na ostale članove potere.

Šorti je, međutim, znao da je izvidnik negde sakrio nož kojim je se kao Dagovu odeću. Vešto i neprimetno. Nekadašnji ratnik Komanča nije se predavao do poslednjeg trenutka i Latanig sada ne bi dao ni probušeni dolar za život Serna Koulija. Izvidnikova odsutnost bila je samo farsa. U pogodnom trenutku on će pravovremeno i nepogrešivo reagovati.

Šerif je sada pogledao Dvajta Armstida kome takode nije proma-

klo Vejnovu čudno ponašanje. Bez reči otkopča opasač, a onda su jedan za drugim bili razoružani Tolver, Kruks, Laut i Miguel Horhe.

*

Dejv Kent konačno odluči da mimo šerifove dozvole učini nešto. U stomaku mu se mučilo. Sve više je verovao da momcima sa Brazosa Kouli neće dati nikakvu šansu. Jedan zakleti šerif je počinio isuviše grešaka za ovoliko svedoka.

Sjahavši hitro sa konja otvorio je bisage i na očigled začudenog šerifa i ostalih momaka, koji su bili angažovani kao pomoćnici, izvukao flašu viskija i nekoliko zavoja. Bez reči se spustio pored ranjenika.

Odvezujući krajeve Šortijeve marame zastao je usred pokreta primetivši ranjenikovu rasečenu odeću.

Gde je nož?! — sevnulo mu je kroz glavu dok je podizao oči prema izvidniku koji i dalje nezainteresovano gledao u stranu.

Nije ni znao koliko je bio blizu smrti. U rukavu izvidnikove kožne lovačke košulje nalazio se skriven komančki nož za skalpiranje. Samo lagani pokret ruke bio je dovoljan da drška strašnog sečiva dospe u šak. i mladi Dejv Kent bio bi zauvek gotov.

Ali... ništa se nije desilo. Uzdahnuvši, zamenik skrenu pogled i nastavi da pomaže ranjeniku. Otčepio je bocu i posuo ruke viskijem, a onda snažnim prstima namestio slomljenu kost. Od bola, ranjeni Hačison je zatreptao, a kada mu je mladić sipao žestoko piće preko rane, otvorio oči i zaškripao zubima.

— Samo mirno, čoveče — obrati mu se Dejv okrećući ga na desni

bok kako bi mu lakše stavio zavoj oko ramena. — Još ćeš se ti nahodati...

— Ponajpre u paklu — začu se tihi ranjenikov glas dok je netremice posmatrao mladića. — Ipak, hvala ti, a čim završiš... beži odavde. Dvajt Armstid i njegovi ljudi neće dozvoliti da ih neki šerif maltretira kao glupe ovnove.

Kent ćutke nastavi da radi. Čvrsto je zavojem stezao ranu jednovremeno onemogućavajući pokrete ramena čime je, bar donekle, sprečio pokretanje prelomljene ključne kosti. Nije ni pisnuo kada je primetio kako žilavi čovečuljak spušta desnicu prema koltu koji mu se nalazio u travi nadohvat ruke. Osećao je da se bliži čas obračuna i u sebi se pitao na čijoj će strani biti. Ovi ljudi, ma šta dosad učinili, nisu zaslužili ovako ponašanje šerifa Koulija.

Dovršivši previjanje, privukao je neki kamen i poturio ga ranjeniku pod glavu, a onda se uspravi držeći napola ispražnjenu flašu u ruci.

— Sad si, verovatno zadovoljan, Dejve — ironično mu dobaci šerif.

Mladić zakorači prema konju da spusti flašu u bisage. Poslednje šerifove reči su ga presekle poput noža i sada je konačno znao na čijoj je strani. Zakon koji je zastupao Sem Kouli bio je obična lakrdija. Kao i potera sastavljena od ubica angažovanih za šaku dolara.

— Sada me dobro slušajte — začu se odsečni glas Sema Koulija. — Vi ste banda ubica i stokokradica. Ukrali ste stoku Brajana Čizama, a malopre pobili njegove ljude koji su krenuli za vama. Za takve bandite nema milosti — sekao je Kouli dok su mu oči svetlucale ubilačkim sjajem. — Stado ćemo pronaći i vratiti ga vlasniku, a vas povešati. Čarli,

Henk — obrati se dvojici svojih ljudi s kraja stroja, vezujte ih!

XII

Prasak hica iz šipražja odjeknuo je kao grom iz vedrog neba.

Sada je, po drugi put, nastao pakao na proplanku.

Brzinom munje Vejn Lavado trgnu desnicu i u šaci mu zablista strašni nož za skalpiranje.

Jedan od ljudi koji su krenuli da vežu njegove drugove rušio se oboren Leonardovim hicem, pa izvidnik zamahnu nišaneći Koulija. Šerif iz Bafalo-Benda nije uspeo ni da pokrene ruku sa revolverom, kada je dobio pun pogodak tačno u srce. Teški nož mu se do drške zario u grudi i on samo klonu konju na vrat a onda se skljojka na zemlju.

Miguel Horhe je znao da će umreti ukoliko se makar samo i pomeri. Ali je znao i da za ove ljude kojima se, odnedavno pridružio i koji su ga prihvatili kao svoga druga i saborca, mora nešto učiniti.

Utom se začu krik pume. Po drugi put Kameni Vuk se koristio starim trikom Komanča. To je izazvalo pometnju među konjima i onemogućilo Koulijeve ljude da upotrebe oružje.

Tog trenutka je reagovao i šerifov zamenik Dejv Kent. Pljesnuvši snažno svoga konja po sapima, trgnuo je kolt i jednim hicem oborio najbližeg čoveka iz potere, koji je nišanio na Dvajta Armstida. Čovek je imao još snage da skrene cevi skraćene sačmarice prema mladiću i povuče obarač. Ali, ponovo se začu hitac iz šipražja i on se konačno skljojkao sa konja. Umesto u grudi mladog Kenta, pun na-

boj krupne sačme sasuo se u zemlju i noge njegovog konja.

Preostala dvojica Koulijeve potere sada su dobili šansu da nešto učine. Mršavi momak, zuba iskeženih kao u kurjaka, opalio je u grupu Armstidovih ljudi koji su se bacali na zemlju jednovremeno tražeći oružje iz odbačenih opasača.

Čarli Laut dohvati teški holster načičkan municijom. Nije imao vremena da povuče kolt iz futrole nego je celi opasač snažnom rukom zavitalao prema iskeženom revolverašu sa dvocevkom u rukama. Pogoden u grudi Dagovim kuršumom i u glavu Lautovim holsterom, mršavi momak naprosto odlete sa sedla.

Pokolj među ljudima sa Brazosa napravio je poslednji preživeli čovek iz skrpljene potere šerifa iz Bafalo-Benda. Imao je dovoljno vremena da nanišani pa je prvim metkom prostrelio Miguela a onda skrenuo cev ulevo i ranio Dvajta Armstida.

Pogoden postrance u glavu, bivši kapetan armije Juga samo klonu na travu dok mu je krv iz rane bojila prosede slepoočnice.

To je, međutim, bio kraj obračuna, pošto Šorti Latanig pripuni Leonardov karabin i jednim hicem smače poslednjeg čoveka potere.

Okršaj na obalama Red Rivera bio je završen.

Posle dve sedmice je stado bivših vojnika južnjačke armije konačno krenulo iz slepog kanjona kraj Red Rivera.

Bila je to istovremeno i tužna i vesela slika. Odmorna i orna, goveda su žustro zagrabila za pred-

vodnikom čiji je ular i dalje držao debeli šag.

— Ho, lepotani! — kreštao je bivši narednik.

Šorti Latanig, Čarli Laut i izvidnik Vejn Lavado bili su jedini gonici koji su nekako održavali red u stadu.

— Baš je sretan onaj Trevor

Kruks — mrmljao je Laut gutajući prašinu na kraju stada. — Sada se lepo izležava zajedno sa Hačisonom.

Dok je stoka zamicala travnatom ravnicom, na izlazu iz doline pojavila su se kola sa ranjenicima. Vejn Lavado ih je, zajedno sa četiri jaka tegleća konja, nabavio kod nekog farmera pedeset milja udaljenog od njihovog logora kraj Red Rivera. Sada je na visokom sedištu bio tamnoputi Leonard Grifit, momak koji je spasao družinu veterana prilikom poslednjeg obračuna.

— Eto šta sve čovek doživi kada za prenočište izabere pogrešan zatvor — kezio se gledajući Dejva Kenta koji se opraštao sa kapetanom Armstidom. — Kada idući put navratim u vaš lepi grad, gledaću da noćim u hotelu.

— Tada će te, verovatno, voditi unuci — procedi divovski Kruks mršteći se zbog bolova u izrešetanoj nozi. — Baš ne verujem da te srce osobito vuče u taj Bafalo Bend.

Dag Hačison je ležao u kolima punim paprati. Glava mu je bila naslonjena na sedlo, a telo brižljivo pokriveno ćebadima. Savijena u laktu, leva ruka mu se nalazila između daščica stegnutih zavojem. Iako bled, čovečuljak je vedro gledao oko sebe. Kapetan Dvajt Armstid nije dozvolio ni da mrdnu dok najbolji revolveraš njegove grupe ne preboli krizu.

— Pa... kapetane — razvuče Kent — da i ja krenem. S vašim dopuštanjem, građane Bafalo-Benda ću obavestiti da je njihov šerif poginuo časno vršeći dužnost, u obračunu sa nekim stokokradicama na koje smo uzput naleteli. O vama, pri tome, neće biti reči.

Dvajt Armstid je sa simpatijom gledao snažnog mladića kome se na grudima presijavala šerifska zvezda. Ispod šešira video mu se debeli zavoj. Umesto sedina, sada se belasalo platno kojim su mu drugovi stegli ranu.

— To bi bilo veoma lepo od tebe, zameniće — osmehnu se Armstid. — Što manje prašine bude dignuto oko ovog slučaja, to će biti bolje. Uz Brazos će još godinama biti nežigosane junadi. Možda svratimo još koji put.

Mladić je klimao glavom:

— Goveda se množe i biće ih sve više. Ali Brajan Ćizam dugo neće naći ljude poput Čouta Vajtakera i Najtana Nejlza, da vam prave neprilike ukoliko navratite u naš kraj.

Dodirnuvši sa dva prsta obod šešira, momak lako mamuznu konja i jednoličnim kasom krenu na jug.

Za to vreme na sever je polako odmicalo stado maverika nekadašnjeg kapetana Dvajta Armstida i njegovih veterana.

*

Pa, ljudi... šta ćemo s tolikim parama? — prvi se zapita narednik Šag Majriks, debeli čovek vrištavog glasa.

Pošto su doterali u Vičitu stado od dve hiljade maverika za njega su od nakupaca čikaških klanica i fabrika konzervi dobili četrdeset hiljada dolara. Bila je to, za on doba, ogromna suma novca koju ovi siro-

mašni ljudi, raskućeni za vreme rata, nisu mogli ni u snu da zamisle.

— Prvo ću izneti kompletan predlog, a onda ćemo se izjašnjavati — reče i pogleda svakog ponaosob. — Videli ste za ovo nekoliko dana koliko je bilo potrebno da prodamo stado, da mnogi ljudi kreću u Montanu gde su otkrivena nalazišta zlata. Čak i sve više farmera odlazi u tu bogatu državu pa je, uprkos sukobima sa Indijancima, naseljavanje nove države uveliko započelo. A šta, pitam vas, treba ljudima u novom kraju?

Svi su pažljivo slušali shvatajući postepeno šta želi da im kaže njihov bivši starešina. Hrana je ono što će u prvi mah nedostajati pionirima koji, željni brzog bogaćenja na zlatonosnim područjima, često ne misle na to da se blagovremeno snabdeju. Zlatna groznica je, kao i toliko puta ranije, bila jača od razuma.

— U toj ogromnoj zemlji — nastavi Armstid — vreća brašna ili šećera plaćaće se trostruko skuplje nego inače. Isto će se događati i sa pasuljem, kafom, krumpirom. Što se tiče mesa, u prvi mah će se ispo-magati lovom. Ali, vreće brašna neće moći da ulove.

— Ukoliko im ih mi ne dovezemo — umeša se tamnopusi Leonard Grifit.

Armstid ga je gledao smeškajući se.

— Baš tako, mister... Pomrčino — razvukao je pominjući mladićev šaljivi nadimak koji su mu dali stari ratnici. — Nas je devet izdržljivih momaka. Natovarićemo toliko kola namirnicama i polako krenuti na severozapad. Biće to lep i bogat karavan, a kada rasprodamo robu u Montani, imaćemo tri puta više para nego sada.

Ljudi veselo zažagbriše, a onda se ponovo javi Leonard:

— Čast svaka vašem predlogu, kapetane, ali baš ne računajte najbolje — kolutao je momak krupnim očima. — Kada bismo, na primer, jedna kola natovarili viskijem, a još jedna limenkama sa kompotom od bresaka ili vrećama suvih jabuka, bilo bi nam bolje nego da naidemo na bogato nalazište zlata. Ljudi su u stanju da mesec dana prežive na suvoj govedini, ali još nisam čuo da je rulja obesnih kopača zlata, džepova punih zlatne prašine, odolela dobroj kapljici.

Nemarno zavaljeni na konjskim čebadima prostrtim po zemlji ili naslonjeni na sedla, ljudi su sa smeškom na licima dočekali Leonardove reči. Nema šta, momak je imao pameti i najbrže je reagovao na Dvajtov predlog.

— Mi ćemo, znači, u toj Montani otvoriti pekaru, a ti salun — prenemagao se debeli Majriks. — U tom slučaju mene angažuj kao barmena, a Kruks će nam, ovaj... biti najbolja mušterija.

Bez obzira na smeh koji se razleže posle Šagovih reči, kao i veselu atmosferu među ljudima, Armstid je znao da je njegov predlog jednoglasno prihvaćen i sada je nastavio:

— Pa... ukoliko smo složni, neka Kruks i Toliver pronađu čvrsta »konestoga« kola sa ceradama, Majriks će se promovati okolo i raspitati za tegleće konje, a Latanig neka pokuša da proda sve naše jahaće konje iz remude. Ja i mister Pomrcina krećemo u nabavku robe. Za svaki slučaj, Lavado će nam biti za petama. Tek toliko da nam pričuva leđa i pripazi na bisage sa dolarima.

— A ja, šta ja da radim, šefe? — zapita Carli Laut nezadovoljan što je u celim pripremama ostavljen bez zaduženja.

Dobročudnom čoveku sada su opasno sevale plave oči i ljudi se, za svaki slučaj, nisu podsmevali. Sa grdosijom Lautom nije bilo šale.

— A kaca? Ko će dežurati kraj kotla sa vrućom vodom? — konačno se javi Šag Majriks glasom u kome, začudo, nije bilo kreštavih nota. — Zar si, do đavola, zaboravio na Dagove vežbe? Eto, šta ti je danas prijateljstvo — prenemagao se debeli čovek.

— Oh, zaveži debeli — procedi krupni čovek. — Samo sam pitao kapetana ima li za mene kakvih zaduženja u logoru. Naravno, nisam ni pomislio da se udaljujem odavde. Dag mora imati dva puta dnevno svoje banjanje u kaci vruće vode i ja ću se kao i dosad brinuti o tome. Jedino sam mislio da u međuvremenu...

Gladeći slepočnice, Dvajt Armstid samo odmahnu glavom. Sve je, dakle, bilo dogovoreno, a njegovo ljudstvo još jednom manifestovalo jednodušnost i odlučnost u kritičnim trenucima. Nije bilo lako, mislio je, odreći se tolikih para i uložiti ih u posao koji je tek trebalo da donese zaradu. Ali, momci su mu verovali tokom rata pa i sada.

XIII

Onda, hoćemo li još po jednu? — zapita Džo Valans zvani Sirće kompanjona Freda Korbeta, dok mu uobičajeni kiseli osmeh nije silazio s lica.

Naslonjen na barski pult saluna »Bonanca« u Hardinu, gradiću na

samom jugu Montane, momak
jedva razvuče usne:

– Pa... Sirće, ti bolje znaš kako
jimo s parama.

Četrdesetgodišnji Džo iščeprka
nekoliko srebrnih dolara. I dalje je
pretraživao džepove i na kraju je
pred njim bilo sedam i po dolara.
Dovoljno za nekoliko rundi pića, ali
malo da bi posle kupili i nešto na-
mirnica.

– Da kažemo Fej da nam natoči
još po jednu, a ujutro ćemo krenuti
u lov. Pametnije nam je da potra-
žimo kakvog jelena, nego što čepr-
kamo po onom našem nalazištu u
kome ionako nema zlata.

Fred Korbet nije imao ništa pro-
tiv. Bio je čvrst čovek, nešto mlađi
od Džoa zvanog Sirće sa kojim se
uortačio pre nekoliko godina. Me-
đutim, u početku je bonanca i dala
nešto zlatne prašine, ali već odavno
nisu izvadili iz peska nijedno zrnce
žutog metala. Ortakluk im je na
kraju doneo samo siromaštvo.

– Može li još po jedan viski, go-
spodo? Kuća časti – začu se glas
vlasnice saluna Fej Ivingšajd, sta-
site lepoticе koja je dobro podno-
sila svojih trideset godina.

– Oh, gospodo... nismo spali baš
na takve grane – pokušao je Džo
Sirće da odloži čašćavanje dok su
mu bore na licu došle još izraženije.
– Za ovo para mogli bismo i da se
napijemo...

– Džo, zaboga, svako od nas je
ponekad bio u sličnoj situaciji –
umeša se energično žena sipajući
im piće u čaše. – Vaše nalazište je
gotovo na samom kraju grada i ako
u njemu više nema zlata, možda
vam pomogne da započnete neki
drugi posao. Eto... ja bih mogla kod
vas da odlažem praznu ambalažu.
Platila bih...

– Oh, Fej, ti si zaista pravi dru-
gar – procedi Sirće – ali još nije
došlo do najgoreg. Eto, imamo tih
sedam i po dolara...

Vejn Lavado je, po običaju, neu-
padljivo stajao na drugoj strani
šanka i polako ispijao pivo prateći
šta se zbiva u krčmi. Sada je čuo
ono što je želeo, zapravo, ono zbog
čega ga je Dvajt Armstid i poslao u
taj Hardin.

– Još po jedno pivo, molim – raz-
vuče žilavi momak obučen u kožno
iznošeno odelo iskičeno resama na
krajevima rukava i duž nogavica.
– I za dvojicu gospode sa drugog
kraja šanka, a ukoliko biste nam
još i vi ukazali čast...

– Naravno, stranče – preseče
ga energična salunarka. – Prime-
tila sam vas još kada ste ulazili u
salun. Oh, oprostite jednoj ženi, ali
vam moram reći da se takav mo-
mak baš ne sreće svakog dana.

– Pa, madam, možda ste me pre-
cenili – otegao je. – Ja sam bedna
litalica i molim da me izvinite ako
se usprotivim vašoj tvrdnji. Ljudi
poput mene vidaju se svakog dana.

– Gospodine...

– Lavado, Vejn Lavado, gospodo
– procedi tamnokosi čovek tihim
glasom dok je sivim očima nepre-
stano gledao ženu. Dojučerašnji be-
skućnik, a sada vlasnik jednih kola
sa tri para konja, čime nameravam
da započnem nešto u životu. Sada,
eto, vidite da nisam ništa osobito.
Samo momak iz gomile ljudi koje je
privuklo zlato Montane.

Fej Ivingšajd je znala da je čovek
ne odbija. Bio je samo zbunjen i ne-
naviknut na razgovor sa ženama
pa nije smela i dalje da forsira.
Ovaj poluindijanac mogao je da sve
reši na taj način što bi se okrenuo
na peti i nestao iz saluna i... njenog
života.

— Gospodine Lavado — zasjala je poklanjajući mu svoj raskošni osmeh — zovem se Fej Ivingšajd. Za prijatelje samo Fej i ukoliko biste me tako zvali...

— Naravno, Fej — iskoristio je izvidnik njeno zastajkivanje pošto se u međuvremenu oporavio od trenutnog iznenađenja. — Biće mi posebno drago da te tako zovem i sada mi reci šta će biti od moje molbe da mi praviš društvo uz jednu čašicu?

Da li zbog brzine kojom je krenula da dohvati flašu sa police ili zbog drugih razloga, tek pred Vejnovim iznenađenim očima odjednom se zatalasaše ženine lepe grudi koje je još više isticao vešto skrojeni izrez njene haljine. Zajedno sa celom poželjnom figurom zatalasala se i njena duga crna kosa uvezana na potiljku crvenom trakom.

— Dragi moji — obrati se trojici muškaraca s druge strane šanka — da nazdravimo, recimo... uspešnom poslovnom pokušaju našeg novog gosta Vejna Lavada.

Džo Sirće samo je još više zakiselio izgled lica, a Fred Korbet se iskreno smeškao dok su ispijali žestoko piće. Ma koliko su bili zauzeti svojim brigama, osetili su da je ova simpatična žena rešila najveću brigu — našla je svoga čoveka.

— Ja sam Fred Korbet. — započe čovek odlazeći polako čašu na pult...

— A ja Džo Valans i ne ljutim se kada me ljudi zovu Sirće — dodade njegov drugar uz uobičajeni kiseli osmeh. — Pa... kada smo se već upoznali, red je i da mi platimo jednu rundu.

— Naravno, Sirće — umeša se izvidnik — ali malo kasnije. Imam

poslovni predlog i ukoliko se složimo...

Dvojica siromašnih ljudi sada su napeli uši. Taj momak, odeven u kožu, izgleda nije samo navratio u Hardin. Nešto je želeo, od čega su i oni mogli da imaju koristi.

— Dakle, reč je o vašem nalazištu — ponovo se javi izvidnik tihim glasom. — Malopre sam čuo da na njemu više ne ispirate zlato pa... ukoliko se ne radi o visokoj ceni, hteo bih da ga kupim.

Fred Korbet i Džo Valans samo se zgledaše ne verujući da bi se mogao naći čovek koji bi za bezvredno parče zemlje ponudio bilo kakav novac.

— To bi — nakiseli osmeh Sirće — bila prava pljačka, ali i spas za nas dvojicu. Jedino što na toj parceli vredi je naša brvnara.

— Da li će dvesta dolara biti dovoljno da mi ustupite zemljište i tu kuću? — preseče ga Lavado vadeći novčanice iz džepa.

Fej je dobro znala da ljudi ne bacaju novac badava i sada je razmišljala šta namerava taj stranac.

— Stranče, broj pare, a ti Fej piši priznanicu na koju ćemo mi da stavimo krstove. I da znate oboje, ujutro nas neće biti u Hardinu. Velika je Montana, naići ćemo mi i na pravu bonancu.

Družina Dvajta Armstida dobila je zemljište za buduću trgovačku stanicu, a Fej Ivingšajd se ponadala da je našla čoveka svoga života.

Za tri dana Armstidovi ljudi uz brvnaru bivših kopača zlata Džoa Valansa i Freda Korbeta, dogradiše magacin za robu.

— Do jesenjih kiša koje će raskvasiti zemlju i puteve ima još mesec dana i to će biti dovoljno za putova-

nje do Šeridana i povratak u Hardin – izlagao je zamisao bivši kapetan posmatrajući ljude okupljene u brvnari. – Ovo robe što nam je preostalo neka rasprodaju Laut i Hačison. Za svaki slučaj u Hardinu ostaje i Vejn Lavado.

– Hm... za svaki slučaj – uplete se debeli Majriks, ali začuta kada ga tamnoputi Leonard Grifit ošinu pogledom.

– Baš kako reče kapetan, ostaje za svaki slučaj, čoveče – odrezala kolutajući očima. – Ni iz kojih drugih razloga.

– Ama, naravno, mister Pomrčino – kreštao je Šag Majriks, koji kao da je bio zadužen za podbadaanje Armstidovih ljudi. – Zar sam pomenuo neki drugi razlog ili slučajno neku udovicu?

– Sedi Leonarde, a i ti Šag, do davola, ostavi se Lavada i njegove cure. Mi znamo za tvoja peckanja, ali je Grifit još uvek novajlija među nama i nije navikao na njih. A sada, još dve reči o poslu. Lavado, dakle, ostaje da pripazi na okolinu, a mi krećemo ujutro. S nama će Fred i Džo Sirće... znači, osmorica. Jedna kola ostavljamo vama. I... to bi bilo sve. Ukoliko, naravno, neko nema neku primedbu.

Deset ljudi ćutke je gledalo visokog prosedog čoveka. Lica su im, međutim, bila zabrinuta. Neka čudna opasnost lebdela je u vazduhu. Iskusni ratnici su je osećali iako nisu znali o čemu se radi.

– Možda su samo Indijanci u pitanju – smrsi zagledan u pod uvek ozbiljni Red Toliver, a grdosija Carli Laut uzdahnu i ustade sa stolice koja zaškripa pod njegovom težinom.

– Pa, da krenemo na počinak, ljudi. Već ćemo se i bez vas snaći u ovom Hardinu.

Petnaest čejenjskih ratnika umorno je polegalo pored gotovo ugasle vatre. Njihovi šareni mustanži, naučeni da se ne udaljuju od svojih gospodara, pasli su retku travu oko logora.

Kraj ognjišta, zagledani u žeravicu, sedeli su ratni poglavica Čejena Crveni Oblak i Pegavi Vuk, vođa ove grupe ratnika koja je krenula u lov na bizone.

– Deset kola punih hrane i ostalih vrednih stvari – izlagao je žilavi Indijanac kome je u crnoj kosi stajalo zataknuto samo jedno pero. – Kola vuku dobri konji, a beli ljudi teraju i malo stado goveda na kraju karavana.

Lice Crvenog Oblaka bilo je mirno i kao isklesano iz kamena. Taj veliki poglavica Čejena, za kojeg se govorilo da je išao i u školu kod belih misionara, razmišljao je šta da učine. Toliki plen dobro bi im došao pred zimu.

Sačekavši da se poglavica prene iz misli i pogleda ga u lice, Pegavi Vuk nastavi:

– Malo muškaraca, samo izvidnik i dvanaest ljudi. Ostalo žene i deca. Karavan će biti lak plen za hrabre čejenjske ratnike

Konačno, Crveni Oblak je doneo odluku. Njegovo snažno telo ponosno se ispravilo dok je izdavao kratko naređenje:

– Nema više odlaganja, ujutro napadamo!

Bez reči, Pegavi Vuk je skočio od vatre i otišao da obide straže.

*

Još jedan lep dan – smeškao se krupni vozar prvih kola obraćajući se izvidniku karavana Tomu Keliju koji naide vodeći konja za uzdu.

– Da... lep dan nas očekuje – razvuče mrzovoljno čovek odeven u kožno odelo, kome je levi rukav visio prazan jer od lakta nije imao ruku. – Samo, ne znam da li će biti i ugodan. Zar ne osećaš, Čarlse, da su nevolje na vidiku?

Stameni vođa karavana Čarls Bruker odmah ostavi zapregu i zagleda se u jednorukog izvidnika.

– Je li to samo predosećanje ili si video Indijance? – zapita grabeći pušku sa sedišta.

Prosedu izvidnik samo uzdahnu i dalje oštro motreći okolna brda. Na njemu je bilo da odluči šta će činiti ljudi iz karavana, jer je najbolje poznavao Indijance i njihov način borbe.

– Juče sam primetio tragove petnaestak nepotkovanih mustanga – konačno reče šta ga tišti.

– A da nisu divlji konji? – umeša se Stenli Vilson, čovečuljak sa brojnom decom čije su glave izvirivale ispod platnenih arnjeva obližnjih kola.

Izvidnik samo odmahnu glavom.

– Drukčije se kreću divlji konji. Ovi su usmeravani uzdama i išli su u koloni po jedan.

Sada se sve više doseljenika okupljalo oko njih.

– A, možda nas nisu primetili? – pokušavao je da odloži opasnost mršavi Morison.

Niko od ljudi nije verovao u tu trunku spasa. Isuviše je bila mala mogućnost da bi oštrooki Indijanci prevideli toliki karavan i još stado od stotinak krava koje su gonili.

– Ta ti je baš budalasta – dobaci neko iz gomile. – Ne muvaju se crveni badava oko nas.

Tom Keli potvrdno klimnu glavom. Od zabijanja glave u pesak nije moglo biti nikakve koristi. Va-

ljalo se pripremiti za napad i zbog toga odlučno reče:

– Ovako ćemo, ljudi... Za sada nikud ne krećemo. Neka kola i dalje ostanu složena u krug, a vi petljajte oko zaprega kao da nameravamo da uskoro krenemo dalje. Žene će raspaliti vatru i praviti se kao da spremaju doručak. Ali, neka svi... prezu i neka vam je oružje... vat ruku. Možda ih i prevarimo? – othuknu izvidnik i sam ne verujući da bi mogla da ih posluži tako velika sreća.

– A goveda, šta ćemo s njima? – zapita Bruker zabrinut da Indijanci ne oteraju stoku ukoliko dode do napada.

Tom Keli samo odmahnu onim patrljkom ruke.

– Oh, Čarlse, zar nisu naše glave preće od tih krava? – zareža streľjajući ispod oka sagovornika. – Do đavola, vrištao bih od sreće kada bi se Indijanci zadovoljili da nam samo oteraju stoku. Ama... lično bi im pomogao da oteraju stado.

I ostali su složno klimali glavama polako se razilazeći prema svojim kolima dok je izvidnik zajahivao konja da bi pošao u obilazak okoline.

Ali, to više nije bilo potrebno. Crveni Oblak i Pegavi Vuk baš su krenuli u juriš na karavan.

– Eno ih, Indijanci! – prodera se Morisonova žena koja ih je prva ugledala slučajno izvirivši ispod arnjeva. – Gotovi smo... sve će nas poklati!

– Mir, ženo! – ciknu čovečuljak trčeći prema kolima. – Bacaј mi tu pušku, do đavola, i sklanjaj decu.

Tom Keli naprosto slete s konja i odmah zauze zaklon iza točka Brukerovih kola. Naslanjajući pušku na paoke, već je niz cev bli-

stave vinčesterke tražio nekog od napadača popleglih po strani čupavih mustanga.

— Ne pucajte bez moje komande! — uzviknuo je, ali je već bilo kasno. Nesložan plotun dočekao je napadače, ali je samo jedan konj posrnuo zbacivši u trku jahača koji se otkotrljao i nestao u travi.

Ali, sada složno zapukale puške snažnog Brukera i ~~Reda~~ Morisona. Potpomognuti izviđačkom preciznom vatrom, začas napraviše brešu među vodećom grupom napadača naterujući ih da prekinu direktni juriš i skrenu ulevo.

— Bolje i ovo nego da su nas pregazili! — hrabrio ih je Keli vešto puneći jednom rukom vinčesterku iako su mu leđima prolazili hladni trnci.

XV

Po običaju, Šag Majriks je vozio prva kola, a za njim su redom dolazili Dvajt Armstid, Red Toliver, Šorti Latanig Trevor Kruks i Leonard Grifit. Kolonu su završavali novajlije Džo Sirće i Fred Korbet.

Posle jedno tri milje, Majriks iznenada zategnu uzde.

— Hooo momci! — zakrešta na konje pritiskujući debelom nogom kočnicu kola koja se uskoro zaustaviše izazivajući zastoj cele kolone. — Hej, ljudi — ponovo se začu njegov prodorni glas — čujete li i vi pucnjavu odnekle ispred nas?

Dvoja kola sa osam ljudi galopom su krenula napred. Približili su se mestu okršaja koje se očigledno nalazilo iza blage uzbrdice. Pušcana paljba se sve snažnije čula. Ubrzo, izbili su na breg i sada su u dolini udaljenoj jedva trista koraka ugledali grupu kola oko koje su jurili Indijanci na mustanzima.

*

Rezultat je bio porazan za Čejene. Nekoliko ratnika nagomilanih uz kola iz kojih više niko nije pucao, valjali su se pogodena kuršumima, dok su neka zrna zakačila konje koji su, sa popadanim ljudima, činili nerazmršivo klupko delimično pokriveno prašinom.

Osim Crvenog Oblaka i još jednog ratnika, koji su se, očigledno ranjeni, teško držali na leđima svojih životinja i u besnom galopu zamicali za obližnje drveće, nijedan od napadača više nije bio u stanju da se bori. Neki od njih bili su ranjeni i sada su ih ozlojeđeni branioци jurili i ubijali.

Šag i Red Toliver jedva su uspeli da smire zaprege, a onda se iz karavana pojavi Čarls Bruker.

— Naš karavan se kretao u Bilings — obavesti namrštenog Armstida Čarls Bruker. — Sada, međutim, i sami vidite da to više neće biti moguće. Umesto poginulih i ranjenih ljudi, žene će morati da uzmu uzde u ruke. A to će nas naterati da skratimo putovanje. Samo ne znam dokle.

Dvajt Armstid energično mahnu rukom.

— Nepunih stotinu milja na sever ima malo rudarsko mesto. Zove se Hardin i tamo biste mogli da se zaustavite, dok vam se ranjenici oporave. Međutim, savetovao bih vam da u njemu i prezimate. Ovaj napad će vam onemogućiti kretanje bar mesec dana, a posle bi mogli da vas, bez krova nad glavom, iznenade snegovi.

Sve više putnika prilazilo je njihovoj grupi i na licima im se videlo da se slažu s predlogom prosedog Teksašanina. Iako su bili, svi od reda, čvrsti ljudi, ipak je današnji napad isuviše uticao na njih. Mnogi bi se,

mada o tome nisu glasno govorili, rađe vratili u stare krajeve, bez obzira na bogatstvo koje je nudila ova divlja, ali ipak, lepa zemlja.

— Pa... najverovatnije ćemo poslušati vaš savet, gospodine — ponovo se javi Bruker. — Predah nam je neophodan, a u taj Bilings možemo stići i na proleće. Zimi, uostalom, ionako niko ne putuje.

Armstid je klimao glavom.

— Samo, trebalo bi što pre da krenete. Preživeli Indijanci bi mogli da dovedu pojačanje i ponovo vas napadnu.

— Sasvim ste u pravu, gospodine — umeša se Vilson donoseći flašu koju pruži ranjenom izvidniku. — Ne samo da bi trebalo odmah da podemo, nego i da se što pre dočepamo tog Hardina. Indijanci će na svaki način želeti da se osvete.

Na ove reči ljudi, a posebno žene, užurbaše se pripremajući logor za polazak. Sada su žurno prezali konje, a nekoliko dečaka, predvođeni jednim čovekom, zajahali su konje i krenuli da prikupe raspršeno stado goveda.

— Eto, mogli bismo i mi da pođemo — obrati se Armstid vođi karavana. — Ukoliko se zadržite u Hardinu, videćemo se za dvadesetak dana. Krenuli smo po robu u Šeridan.

Vilson i Bruker rukovaše se sa Teksašanima koji ubijenoj gomili podoše prema kolima.

— Ja, ja... nisam verovao da je trgovački posao ovako opasan — kreštao je Majriks popravljajući opasač ukoso obešen preko trbušine. — Taman sam pomislio da je rat završen i da će sada dolari početi sami da nam padaju u krilo...

— Ma nemoj, baš u krilo! — zagunda Trevor Kruks iz basa — Toga nema, ludi naredniče.

Svi su se smejali, a Džo Sirće je izgledao kao da je baš zagrizao trulu jabuku.

— E, pa... trgovci, da krenemo — smrsi Armstid prihvatajući uzde svoje zaprege. — Daleko je do Šeridana, a i za te dolare... treba prvo da se pobrinemo.

— He, he — kreveljio se tamnoputi Leonard bacajući ispod oka oprezne poglede na debelog Majriksa — neki misle da je dovoljno samo da prostru čebe i sačekaju da odnekud padnu pare u njega. A onda grmnju grdosija Red Toliver:

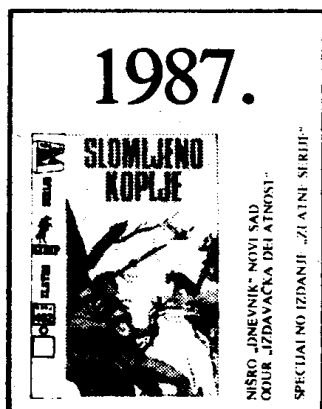
— Bolje je da se penješ u ta kola i prisetiš se da čebe može biti i pocepano. Taman skupiš krajeve i već pomisliš da si napravio zavežljaj, a pare se lepo izmaknu kroz rupu. Zar već nisi čuo za slične slučajeve... mister Pomrcino?

Kotrljajući se na jug, Armstidov karavan ubrzo nestade u oblaku prašine, u prostranstvu divlje Montane.

Kraj

**NA SVIM KIOSCIMA U ZEMLJI
specijalno izdanje ZLATNE
SERIJE
MALI STONI KALENDAR
1987.**

- u kvalitetnoj opremi — na kunzdruku
- koričenje u kartonu sa naslonom
- naslovna strana: minijatura
ZLATNE SERIJE u koloru
- svaki mesec je na posebnom listu
sa likovima Zagora i Čika
naizmenično na sličicama u koloru
- dimenzije kalendara: 6,5 x 8,5 cm
- cena: samo 50 dinara

**NA SVIM KIOSCIMA U ZEMLJI
specijalno izdanje ZLATNE
SERIJE
MALI STONI KALENDAR
1987.**

U SLEDEĆEM BROJU

P. VOROB

PETORICA ŽIGOSANIH

Konjušar je doveo tri osedlana konja, a Bolt se popeo i seo na sedište do devojke. Lugan je zauzeo svoje staro mesto među prtljagom. Pre nego što će narediti polazak, Bolt je pogledao u prozor gradonačelnikove kuće i tamo video majora. Učinilo mu se da je na majorovom licu primetio lukav, pritajeni osmeh.

JUGOBANKA